

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İÇİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

2 Şubat 2023 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'ün (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

2.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz'ın (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin geneli üzerine yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi hususuna ilişkin görüşme

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 131 Milletvekilinin; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4895)

İÇİŞLERİ KOMİSYONU

2'nci Toplantı
2 Şubat 2023 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İçişleri Komisyonu saat 14.28'de açıldı.

Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün, (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

(2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi hususuna ilişkin görüşmeler yapıldı.

Nevşehir Milletvekili Faruk Sarıaslan ve arkadaşlarının, (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılık iddiasına ilişkin önergesi yapılan oylama sonucu kabul edilmedi.

İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 131 Milletvekilinin; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4895) görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Mersin Milletvekili Behiç Çelik, Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz'ın (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin geneli üzerine yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından saat 18.21'de toplantıya son verildi

2 Şubat 2023 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.28

BAŞKAN: Celalettin GÜVENÇ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Sermet ATAY (Gaziantep)

SÖZCÜ: Alev DEDEGİL (İstanbul)

KÂTİP: Müslüm YÜKSEL (Gaziantep)

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekilleri, bakanlıklarımızdan teşrif eden değerli bürokrat arkadaşlarımız, basınımızın kıymetli mensupları; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi Onuncu Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkanım, rakamsal olarak baktığımızda sayımız yeterli olabilecek mi? İmzalanmadı...

SERMET ATAY (Gaziantep) – İmzaladık.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Değerlendirelim, tamam, imza da atıldı.

SERMET ATAY (Gaziantep) – Atıldı imza.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Eksik imzaları tamamlayalım, imza cetvelini gezdirelim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Biz Komisyon üyesi değiliz.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Yok, siz değilsiniz, sayıyorum ben. 12 kişiyiz şu anda.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkan, 9 tane imza var. Biz atmadığımız zaman çoğunluğun...

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – 9’la da oluyor da. Şurada bakın, 8 kişiyle oluyor. Üçte biri 9 kişiyle oluyor, 12 kişi var, imzayı tamamlatırız.

KADİR AYDIN (Giresun) – Yaşar Ağabey, sizi yok saymaya gönlümüz el vermez.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Yok, yok; tamam. İmzayı topluyor, yani sıkıntı...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Toplantıda çok zayıfsınız ya.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gündemimizde, Meclis Başkanlığınca 25 Ocak 2023 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen (2/4895) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yer almaktadır.

Söz konusu kanun teklifi, tali komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu ile Çevre Komisyonuna havale edilmiş, Çevre Komisyonu teklifi gündemine alarak 31 Ocak 2023 tarihinde görüşmüştür. Çevre Komisyonu teklifin 1’inci, 2’nci ve geçici 1’inci maddelerini görüşerek genel uygunluk bildirimini içeren raporunu 1 Şubat 2023 tarihinde Komisyonumuza sunmuş ve söz konusu rapor Komisyon üyelerimize dağıtılmıştır.

Değerli milletvekilleri, bu kanun teklifi 1’i geçici madde olmak üzere yürürlük ve yürütme maddeleri dâhil toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Söz konusu kanun teklifiyle her geçen gün değişen koşulların zorunlu kıldığı bazı mevzuat değişikliklerini yürürlüğe koymak amacıyla başta Çevre Kanunu olmak üzere toplam 7 adet kanunda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Ben bu kısa değerlendirmeyi burada kesiyorum çünkü imza sahipleri adına Sayın Mustafa Demir burada. Teklif üzerinde genel bir değerlendirme için ilk olarak sözü Sayın Mustafa Demir'e veriyorum.

Buyurun.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Bir saniye Mustafa Bey.

Buyurun Yaşar Bey.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün 'ün (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi 'nin Anayasa 'ya aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkanımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi İçişleri Komisyonu Sözcüsü Bilecik Milletvekili olarak kanun teklifinin geneli üzerinde görüşmelere geçmeden önce usul yönünde bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Görüşülmekte olan (2/4895) esas sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisinin yani Meclis İttüzüğü'müzün 38'inci maddesi gereğince ilk önce Anayasa'nın metnine ve ruhuna aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul açısından bir tartışma talep ediyoruz. Bunun gerekçelerine gelecek olursak öncelikle bu kanun teklifi diğer ihtisas komisyonlarında görüşülmekte olup 3 maddesinin Çevre Komisyonunda, 1 maddesinin hem bize, bu teklifin 9'uncu maddesi olarak geldiğini ancak dün itibarıyla Plan ve Bütçe Komisyonunda bu maddenin görüşüldüğünü ve bu maddenin kabul edildiğini öğrenmiş bulunuyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu zaman israfının niçin, nasıl kaynaklandığını ve bu zaman israfının neden bu şekilde uygulandığını sorgulamamız gerektiğine inanıyorum. Oysa bizler yasama üyeleri olarak yasa çıkaracağız ama yasa yerine maalesef yama yapmak zorunda kalıyoruz.

Yine, bu teklifin 3 maddesine baktığımızda daha önceden parlamenter sistemdeki Bakanlar Kuruluyla Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra çıkarılan yönetmeliklerin Anayasa Mahkemesinden geri döndüğünü ve şimdi, bugünkü bu toplantıda buna bir kılıf bulunmak istendiğini tespit etmiş bulunuyoruz.

Yine, bu teklif hazırlanırken ne kadar özensiz, ne kadar dikkatsiz hazırlandığını tespit etmiş bulunuyoruz. Özellikle Adalet ve Kalkınma Partisindeki milletvekili arkadaşlarımız hem Plan ve Bütçedeki o torba kanun teklifini imzalayanların... Hiçbir milletvekili arkadaşımı rencide etmek istemem, isimlerine de girmeye gerek görmediğimi belirtmek istiyorum ama aynı milletvekilleri bu teklifte bulunan 9'uncu maddeyle ilgili hem İçişleri Bakanlığıyla görüşülmesi konusunda teklife imza atıyor hem de Plan ve Bütçede görüşülmekte olan ve dün kabul edilen bu 9'uncu maddeyle ilgili -dün Plan ve Bütçede 22'nci madde olarak kabul edildi- aynı isimlerin imzalarını orada da görüyoruz. Dolayısıyla, Sayın Başkanım, bu kanunun geneline geçmeden önce bizler İç Tüzük'ümüzün 38'inci maddesi gereğince bir usul tartışmasının yapılmasını talep ediyoruz. Bununla ilgili bir önergemiz var, bu önergenin işleme alınmasını talep ediyoruz.

Kanunun geneli üzerindeki görüşlerimiz saklı kalmak kaydıyla şimdilik sözü tamamlıyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Usul tartışması mı açmak istiyorsunuz?

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Evet.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi hususuna ilişkin görüşme

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Usul tartışmasını açıyoruz.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Önce bir lehte, aleyhte görüşme açın Başkanım.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Mustafa Bey, 9'uncu maddeyle ilgili ben gruptan gerekli bilgiyi aldım çünkü o sosyal medyada da paylaşılan bir şey. Siz mi bir şey açıklamak istersiniz, yoksa ben mi?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Buyurun Sayın Başkanım, siz açıklayın.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Yaşar Bey, 9'uncu maddeyle ilgili mükerrer olmasının sebebini Sayın Elitaş'la görüştük ki kamuoyunu da bilgilendirmeleri lazımdı beni bilgilendirdikleri gibi. Köylünün istifade edebileceği hükümler var -siz belediye başkanısınız- 6360'da. Bizim kanun -biraz da Meclis gündemi rahat diye öteledik- bir haftadır burada. Öbür komisyondan geçsin, bir an önce millet, köylü istifade etsin diye bilerek -yani öyle bir sehven falan yapılan bir şey yok- Sayın Grup Başkan Vekilimiz Elitaş “Bunu Plan ve Bütçeden önceki kanuna ekleyelim geçsin, millet istifade etsin, köylü istifade etsin. Bir önergeyle de İçişleri Komisyonundaki yasadan çıkarılır.” demiş. Böyle bir mantıkla yapıldığını izah ettiler ama keşke çok önceden muhalefetle de bu paylaşılsaydı diyorum, bunu düzeltiyorum.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Söz mü istiyorsunuz?

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Bir cümle daha ilave etmek istiyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Buyurun.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sonuç itibarıyla, biz ihtisas komisyonuyuz, biz tali komisyon değiliz. İhtisasımıza, alanımıza girmeyen bir konunun Komisyonumuzda görüşülmesinin de teknik açıdan, usul açısından çok doğru olmadığını düşünüyoruz. Bu nedenle usul tartışmasının yapılmasını ve usul tartışmasında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına aleyhte Faruk Bey'in söz alacağını belirtmek istedim.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

Usul tartışmasını açıyorum.

Faruk Bey, buyurun.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Değerli Başkanım, Komisyonun değerli üyesi milletvekili arkadaşlarım, saygıdeğer bürokratlar, basının değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Şimdi, Anayasa Mahkemesi daha önce belli maddeleri iptal etmiş, 1, 2 ve 3'üncü maddeyi daha önce Anayasa Mahkemesi iptal ettiği için siz bu getirdiğiniz yasa teklifiyle bu maddeleri içerisine koymak istiyorsunuz. Şimdi, Başkan demin açıkladı, bu 9'uncu maddenin 22'nci maddeyle Bütçe Komisyonundan geçtiğini söyledi. Şimdi, AK PARTİ sıralarında da bu Bütçe Komisyonunda da genel olarak benim gördüğüm AK PARTİ'de bir dağınıklık var, bir çözülme var.

Şimdi, getirilen bu yasanın tamamına baktığımız zaman, İçişleri Komisyonunu ilgilendiren bir yasa değil; Çevre Bakanlığını ilgilendiren bir yasa teklifi var, bayındırlık ve iskânı ilgilendiren maddeler var ama İçişleri Bakanlığını ilgilendiren hiçbir madde yok. Yani İçişleri Bakanlığını

ilgilendiren hangi madde var ki zaten bir maddeden bahsediliyor. Buraya gelen arkadaşlarımızın içinde de İçişleri Bakanlığını temsilen Sahil Güvenlik Komutanlığı geliyor. Yani diğer konuların tamamı Çevre Bakanlığını, İmar Komisyonunu ilgilendiren konular.

Şimdi, değerli arkadaşlar, komisyonlar niye kurulur? Komisyonların kurulmasındaki amaç, herkesin kendi alanını ilgilendiren konularda yani bilinen konularda mütalaa vermek, görüşlerini bildirmek, yasa tekliflerini bu şekilde hazırlayarak Meclisin gündemine taşımak.

Şimdi, bizim Çevre Bakanlığıyla ne ilişkimiz var? Yani çevre konusunu ilgilendiren konularda -ben kendi adıma söylüyorum, partim adına da söylüyorum- bizim çevreyle ilgili, çevre konusuyla ilgili bir çalışmamız, bir bilgimiz yok çünkü çevreyle ilgili bir komisyonumuz var. Bu çevreyle ilgili komisyonda yeterli kadar bunlar tartışılabilir. Dört sene geçti, burada da ihtisas sahibi olmuş arkadaşlarımız var.

İkinci konu, imar konusuyla ilgili. Yani imar konusuyla ilgili de bizim bir bilgimiz, görüşümüz yok. Yani bu konuda bana “İçişleri Bakanlığını ilgilendiren şu madde varmış.” diyebilir misiniz? Benim gördüğüm kadarıyla, tamamını incelediğimde baktığım kadarıyla İçişleri Bakanlığını ilgilendiren bir konu değil. Baştan bunun değerlendirilip, Değerli Başkanım, gerekiyorsa bu konunun ertelenip, bir alt komisyona gönderilip bu konunun İçişleri Komisyonunu ilgilendirmedeği konusunda bir kanaat bence oluşturulabilir, ki bizde grup olarak öyle bir kanaat var. Çünkü maddelere de tek tek baktığımızda – isterseniz bu maddelerin hepsini de burada okuyabiliriz- işte, 1’inci madde, 2’nci madde, 3’üncü madde, hangi maddenin... Burada bir tane arkadaşımız bana diyebilir mi “Bu maddelerden bir tanesi İçişleri Komisyonunu ilgilendiriyor?” Bence öncelikle biz İçişleri Komisyonunu ilgilendirip ilgilendirmedeği konusunda bir tartışalım, bunu gerekiyorsa bugün bir alt komisyona gönderelim, orada bir tartışılın, daha sonra orada verilecek karara göre bu konudaki görüşlerimizi belirtelim.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Maddeler de şekillensin, maddeler belli olsun, madde sayısı kaç düşer; 6’ya mı, 5’e mi?

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Tabii ki, maddeler belli olacak, şekillenecek, evet, tabii ki.

Şimdi, bana göre bu alelacele verilmiş bir karar yani... Başkanım, siz de biliyorsunuz, siz yıllardır valilik yaptınız. Şimdi, burada bizi ilgilendiren bir maddenin olduğunu sanmıyorum, bir arkadaşımız kalkıp da “Şu direkt olarak İçişleri Komisyonunu ilgilendirir.” desin; olmadığı da belli çünkü -gelen bürokratlarımızın- İçişleri Bakanlığını temsilen gelen bürokrat sayısı bildiğim kadarıyla 1. E, şimdi, diğerlerinin hepsi 1 ya da 2. Diğerlerinin hepsi Çevre Bakanlığından gelmiş, İmar Komisyonundan gelmiş yani bizim Komisyonumuzu ilgilendiren bir kanun teklifi değil; öncelikle bu konunun tartışılmasını talep ediyoruz.

Evet, teşekkür ederim.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

Ben de birkaç kelime söyleyeyim.

Şimdi, Faruk Bey, görüşlerinize saygı duyuyorum. Birkaç hususu belirtmekte yarar görüyorum Komisyona. Birincisi: Tüzük’ümüzün 23’üncü maddesine göre hangi komisyonun tali komisyon olacağı, hangi komisyonun asil komisyon olacağı, ana komisyon olacağı Meclis Başkanının takdirinde yani hiçbir ilgisi olmasa bile Meclis Başkanının takdiri Komisyonu bağlar, Tüzük maddesi açık; bunu belirtmeyi görev biliyorum.

İkinci husus: Belki de çok az olan bir şey yapıldı, Çevre Komisyonu Başkanımız bu konunun tali komisyon olmasına rağmen yoğun işler arasında görüştü, bir görüş hazırladı, bize sundu; bunu da önemsiyorum.

Üçüncüsü: “İçişleriyle ilgisi ne?” konusuna gelince, tam 5 madde, doğrudan İçişleri Bakanının vesayet denetimine tabi olan, Anayasa gereği vesayet denetime tabi olan özel idare, büyükşehir ve belediyelerle ilgili. İçişleri Bakanlığının şu anda Anayasa hükmü gereği yerel idarelerin denetimi İçişleri Bakanlığında ama bunlarla ilgili idari işlemleri de Çevre Bakanlığımız yürütüyor. Biz, Çevre Bakanlığımıza teşekkür ediyorum hem bakan yardımcısı hem Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü şu anda burada. Dolayısıyla benim şahsi kanaatim, burada çok tartışılacak bir şey görmüyorum ama sonuçta heyetin oylarına sunacağım hem Anayasa’ya aykırılığı hem bütün tekliflerinizi.

Şimdi, lehte de Başkan Vekili, Antep Milletvekilimiz Sayın Sermet Atay’a söz veriyorum.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Şimdi, Meclis Başkanının takdirinde ama Meclis Başkanı da ciddi inceleme, araştırma yapmadan, iş yoğunluğu nedeniyle, farklı nedenlerle göndermiş olabilir; bizim bunu tartışmamız lazım yani Meclis Başkanının gönderdiği mutlaka doğrudur diye bir kavram yok. Yanlışlıkla gönderilmiş olabilir, ciddi incelemeden gönderilmiş olabilir; bir.

İki; “İçişleri Bakanlığını buradaki 5 madde ilgilendiriyor.” dediniz ama buradakilerin hepsi değişik bakanlıkları da ilgilendiriyor olabilir; Adalet Bakanlığını da ilgilendiriyor olabilir, Çevre Bakanlığını da. Ama burada asıl olan bana göre çevrenin korunmasıyla ilgili ve İmar Komisyonu ile ilgili. Yani denizin altına park yapılması, otopark yapılması, İçişleri Bakanlığını ne kadar ilgilendirir?

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – İlgili kurumu denetleme yetkisi orada.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Bitireyim de...

Yani her bakanlık Türkiye’deki merkezî otorite güçlü olduğu için belediyelerin tamamıyla ilgili denetleme yapabilir. Yani sadece İçişleri Bakanlığı her yeri denetliyor olabilir diye böyle ihtisası olmayan konularda görüşülmesini doğru bulmuyorum. Bizim görüşümüz bu yönde.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Şuna da bir şey ifade edeyim. Bunları havale ederken -takdir edersiniz artık hepimiz tecrübeli milletvekili sayılıyor- Meclis Başkanı, kendisi hukukçudur, bu işin uzmanıdır ama kendi karar vermiyor tek başına yani uzmanlarla bunların hepsini... Bu Meclisin, Allah’a şükür bu Gazi Meclisin çok ciddi bir insan kaynağı potansiyeli var. Yasama uzmanı yanımda işte, ben de her şeyi soruyorum, öbürüne soruyoruz; Tüzük’e uygun olsun, hukuka... Sorarak, istişare ederek yapıyorlar ama böyle bir yorumda kayıtlara geçti sizin adınıza.

Ben lehte olmak üzere Sermet Bey’e söz veriyorum.

Buyurun Sermet Bey.

SERMET ATAY (Gaziantep) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli misafirlerimiz; lehte söz almış bulunuyorum.

Öncelikle kanun metnini incelediğimizde 4’üncü maddenin, 5’inci maddenin, 6’ncı maddenin, 7 ve 8’inci maddenin Büyükşehir Belediyesi Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu, Belediye Kanunu, yine İl Özel İdaresi ve Büyükşehir Kanunu olduğu açıkça görülüyor. İdari açıdan belediyelerin ve özel idarelerin denetleme yetkisinin İçişleri Bakanlığında olduğu açıktır. Bunun uygulamalarını da çeşitli defalarda gördük. Bu yüzden biz önümüzdeki kanun teklifinin İçişleri Komisyonunda görüşülmesinde bir sakınca görmüyoruz. Kaldı ki bunun görevlendirilmesi Meclis Başkanlığı tarafından yapılmaktadır. Meclis Başkanlığımız böyle bir görevlendirme yapmıştır. Önümüzdeki kanun teklifinin Anayasa’ya, yasaya uygunluğu konusunda lehte görüş sahibiyiz. İçişleri Komisyonu Başkanlığında görüşülmesi Anayasa’mıza ve kanunlarımıza uygundur.

Ayrıca, mükerrer olduğu iddia edilen maddeyle ilgili küçük bir önerge vererek bu maddenin kanun metninden veya tekliften çıkarılması söz konusudur. Oyumuz lehtedir.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

Usulle ilgili tutumum...

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Başkanım, 1 kişiye daha verin yani.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Erkan Bey, buyurun.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederiz Sayın Başkanım.

Tabii, siz de aslında sunumu yaparken, açılışı yaparken 7 tane kanunda... Yani aslında 7 bakanlığı ilgilendiren bir kanun teklifi İçişleri Komisyonuna geldi. Bizim de burada genel olarak -Faruk Bey'in de söylediği gibi- çok ilgilendirmede İçişleri Bakanlığını ama denetim yetkisi ve bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildikten sonra da birçok konunun aslında düzenlemeler zamanında yapılmadığı için burada İçişleri Bakanlığı silinip Çevre, Şehircilik Bakanlığı ibaresi de getirilmenin verdiği bir zorunluluk görülüyor. Tabii, burada anayasal olarak baktığımızda sadece bu Komisyon için değil ya da bu yasa teklifi için değil, genel olarak gelen yasa tekliflerinde bir etki değerlendirmesi, etki analizi yapılmadan kanunlar geliyor, 2-3 gün önce Komisyon üyelerine ulaşıyor. Daha bunun ki aslında Komisyonun asli görevidir bu... Bugün sadece EYT'yle ilgili Plan ve Bütçe Komisyonuna gelen teklifte bunun yapıldığını gördük. Ben sekiz yıldır burada milletvekilliği yapıyorum, ilk defa görüyoruz. Bunlar yapılmış olsa, ilgili kurumlar, sivil toplum örgütleri, kuruluşlar, sivil toplum... Hep söylüyorsunuz ya "Artık, sivil toplum daha önde olacak. Dünyada, Batı'da, Avrupa'da bu tür gelişmeler var." ama maalesef onların hiçbir değerlendirmesi, görüşü alınmadan -genel olarak söylüyorum, sadece bu teklif için değil- bir yasa teklifi getiriyorsunuz ve bu yasa tekliflerinin de etki analizi yapılmadığı için maalesef iktidar milletvekilleri dâhil artısı eksisi nedir daha tam kavrayamadan -ki dün size Grup Başkan Vekilleri açıklama yapmış- mükerrer olarak teklif getiriliyor. Bu 1 Ocaktan itibaren aslında başlıyor, o bizde 9, Plan ve Bütçede 22'inci madde, biz 8 Şubatayız. Ne olacak? Şimdi, kanun geriye doğru yürümeceği için sizin bir aylık bunu tahakkuk ettirmeniz gerekiyor ya da -siz derken belediyeler- şu anda zamanında bu aralıkta getirilip bitmesi gereken o madde bugün 2 komisyona birden geliyor. Baktığımızda da usul açısından aslında uygun değildir, Anayasa'ya da İç Tüzük 38'e göre aykırılık vardır. Bizim de oyumuzun aleyhte olacağını belirtmek isterim.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

Başka söz isteyen yok.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Başkanım...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Buyurun.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, bizler hepimiz çıkacak yasanın öncelikle toplumumuza, ülkemize, vatandaşlarımıza iyilikler getirmesi sebebiyle iyi niyetli düşünüyoruz. Kuşkusuz, bu kanun teklifinin içerisinde de bizim de desteklediğimiz hem bölgesel hem il düzeyinde hem de vatandaş düzeyinde maddeler var ancak az önce hemen yanı başımızda bile kanun teklifinin dağıtım sıra sayısındaki sözle, içerikle ilgili yanlışlıklar olduğunu hepimiz biliyoruz. Yani İçişleri Bakanlığı "Sizindir." diyor, şimdi "İçişleri Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik Bakanlığı ortak yürütür." şeklinde bir değişiklik var taslakta. Bakınız, milletvekillerine dağıtılan taslakta bile şu anda değişiklik yapabiliyoruz. Dolayısıyla doğru

kararlar ve doğru kanunlar çıkarılma adına da bu teklifin bir alt komisyonda tekrar görüşülerek, düzenlenerek yapılmasında fayda olduğunu düşünüyoruz. Yine, bu teklifte bulunan maddeleri Anayasa Mahkemesi neden iade etmiş, neden etmiş? demiş ki: “Yetkisi olmayan bakanlık yönetmelik çıkarmış.” Yani iade gerekçesine baktığımızda, yetkisi olmayan bakanlıklar yönetmelik çıkarttığı için bunu iade etmiş bize. Dolayısıyla bugün az önce Başkanımızın ve Başkan Yardımcımızın da söylediği gibi bizim Komisyonumuzu ilgilendiren maddeler 5 madde ama aynı zamanda bu teklife baktığımızda 11 maddeden oluşuyor yürütme ve yürürlüğe bakarsak. Dolayısıyla 5 maddeyle gelmesi gereken teklif, neden bizim Komisyonumuza 11 madde olarak gelir, bunu tartışmamız, böyle değerlendirmemiz gerekir. Yani bu kanunu illa bugün bu komisyondan geçirelim, oldu bitti, kabul edilsin, çoğunluğunuza güvenerek oylansın şeklinde bir görüşmenin yapılmasını istemediğimiz için bu detaylara giriyoruz. Bunu bir alt komisyonda toplanalım, değerlendirelim, çünkü Plan ve Bütçede 22’inci madde olarak kabul edilen maddeyi geri çekelim; bizi ilgilendiren, Komisyonumuzu ilgilendiren maddeler teklif metninde kalsın, bir daha görüşelim, bunda bir sakınca yok. Zaten aciliyetli olan işlerin az önce de Sayın Başkanın da belirttiği gibi Plan ve Bütçeden geçtiğini tespit etmiş bulunuyoruz.

Yani tekrar söylüyorum: Başkanımız söylüyor, Başkan Yardımcımız söylüyor, bu kanun teklifinin 11 maddesinin 4 tanesi veya 5 tanesi İçişleri Bakanlığını ilgilendiriyor, diğer 6 maddeyi biz niye teklifimizde bulunduruyoruz o zaman arkadaşlar? Yani kanun yapma tekniği açısından, usul açısından doğru bir işlem yapmadığımızı bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Ben çok teşekkür ediyorum.

Söz isteyen yok.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Siz de mi söz istiyorsunuz?

Buyurun.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Tüm arkadaşlara selamlar.

Gerçekten arkadaşımızın ifade ettiği gibi burada bir karmaşa var yani Çevre, Şehircilik Bakanlığını ilgilendiren, bizim Bakanlığımızı ilgilendiren hususlar bir iç içeliği ifade ediyor. Bu torba yasa teklifinin bir gereği olarak hep önümüze çıktı ama üzülmek gerekir ki bir kafa kargaşasına da yol açıyor yani. Şimdi, bir kısım maddeler geçilmiş Çevre, Şehircilik Bakanlığıyla ilgili. Şimdi bizimkiler ile onlar iç içe olarak bize sunuluyor. Mademki geçilmiş, bizim Komisyonumuzu ilgilendiren hususlar, maddeler neyse netleştirilerek önümüze konulursa hakikaten neye karşı olacağımızı, neye onay vereceğimizi daha rahat görebiliriz, bir sadelik söz konusu olur. O açıdan arkadaşımızın önermesine ben de katılıyorum. Gerçekten birbirinden ayrılarak, sadeleştirilerek bize getirilirse daha net bir yaklaşım gösterme şansımız doğacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Ben teşekkür ediyorum.

Başka? Yok.

Kifayetimizakere.

Sayın Faruk Sariaslan, Behiç Çelik, Erkan Aydın, Mehmet Metanet Çulhaoğlu arkadaşlarımızın mevcut teklife ilgili İç Tüzük’ün 32’nci maddesine göre Anayasa’ya aykırılık iddialarını oylarınıza sunuyorum...

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Ben de imzalamıştım önergeyi.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Yok sizinki. Ha, ismini yazmamışım, var.

Sayın Yaşar Tüzün’ün de imzaladığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Teklifin tümü üzerinde müzakerelere başlıyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 131 Milletvekilinin; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4895) (*)

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – İlk sözü imza sahipleri adına ilk imza sahibi İstanbul Milletvekilimiz Sayın Mustafa Demir’e veriyorum.

Buyurun Sayın Demir.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, ben özellikle usule ilişkin son sözü almak istedim ama.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Sordum, görmedim de talepte bulunduğunuzu. Bence geçtik, döneriz, size söz veririm ben yani çünkü görsem verecektim, baktım, sesli de sordum. Yani söz veririz Sayın Çelik.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Mustafa Bey, buyurun artık.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, şimdi Komisyon üyesi arkadaşlarımızın özellikle üzerinde durdukları konulara ben de cevap vermeyi arzu ederim, ondan sonra geneli üzerinde görüşlerimi bildireceğim.

Birincisi, sehven olduğu söylenen madde yani bir önceki metinde 9’uncu madde olarak geçen maddenin özelliği şuydu aslında: Şimdi, kırsal mahalle özelliği taşıyan yani mahalle olan, yani çiftçilerimizin, işçilerimizin olduğu yerlerde bizim çıkardığımız kanunla kırsal mahalle özelliğini taşıyan yerlerin aynı zamanda vergi, harç ve katılım paylarına ilişkin istisnai durumları vardı. Bunların kullanma suyu ve içme suyu da en düşük tarifenin yüzde 25’ini geçmeyecek şekilde su tarifeleri vardı. Hasılıkelam, bu köy özelliği devam eden kırsal mahallelerde bu avantajları yaşıyorlardı ama bu avantajlar süre olarak 31/12/2022 tarihinde bitiyordu. Dolayısıyla, biz burada, kırsal mahallede yaşayan insanlarımızın, çiftçilerimizin, işçilerimizin bu avantajlarıyla ilgili herhangi bir sıkıntı yaşamamaları için o kanunu bu maddelerden çıkarıp bir önceki kanunda hayata geçirilmek üzere gerçekleştirdik.

Ayrıca, yine arkadaşlarımızın söylediği bir husus daha var, işte “Maddenin madem aralık ayı sonu itibarıyla bitiyordu süresi, bu geçen bir ay içerisinde ne var, ne olacak?” deniyordu. Burada da geçici maddede 1/1/2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, pardon yürütme maddesi... Dolayısıyla da bu aradaki, vatandaşın aleyhine olacak durum da bu şekilde bertaraf ediliyor.

Şimdi, Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’imiz Komisyonumuzda sizlerin değerli katkıları ve değerlendirmeleriyle görüşülecek ve inşallah bu görüşmeleri gerçekleştireceğiz. Özellikle, bu kanun teklifimizde 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergilerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun, 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi

(*) (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

ve Yirmi Yedi İlçe Kurulmasıyla İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmündeki Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve son olarak da geçici maddeyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda değişiklik yapılmasını öngörüyoruz.

Değerli arkadaşlar, kanun teklifiyle değişiklik öngördüğümüz maddelerden ve nedenlerinden kısaca bahsetmek gerekirse; 1'inci maddede günümüzde büyük bir sorun hâline gelen ve gittikçe artarak devam edeceği bilim insanları tarafından dikkat çekilen çevre kirliliğiyle denizlerimizde de mücadele etmek zorunda olduğumuzu biliyoruz. Bu maddelerde idari para cezalarının da hakkaniyetli bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir, bu idari yaptırımlarda geminin türü, kirliliğin niteliği ve geminin büyüklüğü esas alınmaktadır. Ancak mevcut hesaplama yöntemiyle 100 bin groston üzerindeki büyük tonajlı gemiler hakkında uygulanan idari para cezası miktarının da orantısız ve uygulanabilir seviyenin üzerinde olduğu görülmektedir. Burada, idari para cezalarında ortaya çıkan orantısızlığın giderilmesine yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

2'nci maddede kıyı dolgu alanlarında yapmak istediğimiz değişiklikle günümüzde sorun hâline gelen trafik ve buna bağlı olarak ortaya çıkan otopark ihtiyacının karşılanması ve kıyının kamu tarafından etkin kullanılmasının sağlanmasını istiyoruz. Yapılan dolgu alanlarında -özellikle bunun altını çizmek istiyoruz- dolgu yüzeyinden görünmemek ve hiçbir tarafından açığa çıkmamak şartıyla yer altı otoparkı yapma imkânı sağlayacak bir düzenleme yapılmasını öngörüyoruz.

Bir başka maddede, Adana Karataş'ta tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi kurulmasına yöneliktir. Tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesinde otomasyon sistemli modern sera işletmeleri kurulacaktır. Söz konusu seralar üretime başlandığında direkt olarak 2 bin kişinin dolaylı olarak da 5 bin kişinin istihdam edilmesi beklenmektedir. Yapılan bu yatırım alanıyla ülke ekonomisine ciddi katkı sağlanacak, özellikle burada yetiştirilen tarım ürünleriyle arz artırılabilecektir.

4'üncü maddede kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alanla ilgili düzenleme yapılmıştır. Ancak yapılan düzenleme sonrasında maddenin uygulamasına ilişkin tereddütler oluşmuştur. Kanun teklifiyle kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alanla ilgili tereddütlerin giderilmesi ve uygulamanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına maddenin uygulama usul ve esaslarına açıklık getirmek üzere yönetmelik çıkarma yetkisi verilecektir. 2020 ve 2021 yılları Merkezi Yönetim Bütçe Kanunlarında getirilen fakat Anayasa Mahkemesi tarafından ilgili kanunda düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edilen 3 madde kendi kanunlarında düzenlenmiş ve teklifimizde yerini almıştır. Bunlardan konuşmalarda itiraz edilen konulardan biri de buydu, onu atladım. Bu 3 tane maddeyle ilgili aynı zamanda cevap vermek açısından da önemli olduğunu düşünüyorum. Bunlardan ve 1 ve 2'ncisi yani 5'inci ve 6'ncı madde il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin yüzde 50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından yapılan bazı borçlanmaların bu kanunlarda belirtilen borçlanmaya ilişkin kısıtlamaya tabi olmayacağına dair düzenlemelerdir. Bu düzenleme, 5'inci maddede 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'na, 6'ncı maddede ise 5393 sayılı Belediye Kanunu'na hüküm olarak eklenmiştir. İlk defa 2009 yılında, 2010 yılı bütçesi için Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla getirilen ve her yıl bütçe kanunlarında yer almaya devam eden ancak iptal edilen düzenlemeye belirtilen türden borçlanmalarının maliyetinin büyüklüğü ve bütçeye olan etkisi dolayısıyla ihtiyaç duyulmaktadır, düzenleme uygulamanın devamı açısından önem arz etmektedir.

Yine, devamı olan 3'üncüsü yani 7'nci madde düzenlenmektedir burada da. Burada da 2020 ve 2021 yılları Merkezi Yönetim Bütçe Kanunlarında merkezî idare kuruluşlarının özel kanunlarında yer alan hükümler haricinde mahallî idarelere yardım amacıyla bütçelerine “pay” “fon” veya “özel hesap” gibi adlarla başka bir ödenek konulamayacağına dair düzenleme 2872 sayılı Kanun, 6306 sayılı Kanun ve 5199 sayılı Kanun gibi özel kanunlar uyarınca merkezî idare kuruluşlarıncı mahallî

idarelere aktarılması gereken ödeneklerin ilgili kanunların amacına uygun olarak yapılmaya devam edilebilmesi amacıyla Anayasa Mahkemesince iptal edilen hükmün 5779 sayılı Kanun’a hüküm olarak eklenmektedir.

8’inci maddede, 6360 sayılı Kanun’la kapatılan yerel yönetim birimlerinin taşınmazları, hak, alacak ve borçlarına ilişkin olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca verilen görüşler ile yine konuya ilişkin olarak adı geçen Bakanlıkça tesis edilen düzenleyici ve yönlendirici işlemlerin uygulanması hususunda belediyeler ve ilgili kamu kurumları, uygulamalarında tereddütler yaşamışlardır. Bu sebeple, kanunun uygulamasına ilişkin yapılan işlemlerin hangilerinin İçişleri Bakanlığı hangilerinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yetkisinde olduğuna dair belirleme yapılması gerektiğinden, teklifle bu doğrultuda değişiklik yapılmaktadır.

Geçici madde, yine bu maddede, 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 792/A maddesi gereğince kurulan İklim Değişikliği Başkanlığı, iklim değişikliği konusunda uzmanlığa sahip personeli bünyesinde toplayarak ulusal ve uluslararası arenada hedeflerine en iyi şekilde ulaşmayı amaçlamaktadır. Belirtilen sebeple, kurum tarafından ihtiyaç duyulan uzman personelin merkez teşkilatı uzman kadrolarından -yani dışarıdan herhangi bir kadro, herhangi bir alım yapılmaksızın uzman personelin merkez teşkilatı uzman kadrolarından- karşılanmasına imkân sağlayan bir düzenleme yapmaktayız.

Kanunun, bu tekliflerimizin ülkemize ve milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Sayın Demir, teşekkür ediyorum.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, özür dilerim, Mustafa Bey 7’nci maddeyi bir kez daha açıklayabilir mi?

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – İsterseniz tekrar okuyayım: 2020 ve 2021 yılları Merkezi Yönetim Bütçe Kanunlarında merkezî idare kuruluşlarının özel kanunlarında yer alan hükümler haricinde mahallî idarelere yardım amacıyla bütçelerine “pay” “fon” veya “özel hesap” gibi adlarla başka bir ödenek konulamayacağına dair bir hüküm.

Bu, yine bütçe kanunundan bu belediyelerin kendi kanunlarına veya ilgili muhataplarının kendi kanunlarına bu konuyla ilgili bir hüküm getirilmesiyle ilgili zorunluluk hâlinde oluşturulmuş bir maddedir.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Anayasa Mahkemesinin iptali var orada.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – İptali doğrultusunda.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Çulhaoğlu, buyurun.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun üyesi değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan Yardımcısı, sayın bürokratlar, basınımızın güzide mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Komisyon görüşmelerimizin vatanımıza ve milletimize hayırlı neticeler vermesini temenni ediyorum.

Kanun teklifinin tümü üzerinde görüşlerimi ifade etmeden önce bir konuyu belirtmek istiyorum. Gökçeada Belediye Başkanımız Sayın Ünal Çetin, Gökçeada halkının teveccühüne mazhar olmuş ve helal oylarıyla seçilmiştir. Seçilmiş ve yeri belli olan bir Belediye Başkanını FETÖ’vari operasyonlarla sabahın erken saatlerinde gözaltına almanın siyasi bir adım olduğuna şüphe yoktur. Sayın Çetin

hakkında herhangi bir soruşturma var ise bu kendisine bildirilebilir ve ifadeye çağrılabilirdi. Elbette hukuka ve adalete güveniyoruz ancak bu soruşturmanın gözaltı operasyonu ile yürütülüyor olması çok manidardır. AK PARTİ iktidarının hukuku siyasallaştırdığı ve siyasi ikbali için araç olarak kullandığı böyle bir dönemde bu yaşanan olay hiç de sürpriz olmamıştır. İYİ Parti olarak bu soruşturmanın sonuna kadar takipçisi olacağız. Gökçeada halkının da bizlerin de Ünal Çetin Başkanımıza güvenimiz tamdır. Seçimlere yakın Millet İttifakı belediyelerine yönelik zamanlaması manidar operasyonu maşerî vicdana havale ediyor, Millet İttifakı belediyelerine yönelik bu tür itibarsızlaştırma gayretlerine müsaade etmeyeceğimizin özellikle bilinmesini istiyorum.

Değerli arkadaşlar, (2/4895) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna, Çevre Komisyonuna ve Plan ve Bütçe Komisyonuna 25 Ocak 2023 tarihinde havale edildiği hâlde, bu 3 tali komisyondan yalnız 31 Ocak 2023 tarihinde Çevre Komisyonunda görüşülmüş, diğer 2 komisyondan hiçbir görüş alınmadan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca aynı tarihte esas komisyon olarak İçişleri Komisyonu Başkanlığına dün -1 Şubat 2023 tarihinde- akşam saat 18.00 itibarıyla dağıtımı yapılarak bizlere Çevre Komisyonu raporu teslim edilmiştir. Bugün Komisyonumuzda görüşmekte olduğumuz AK PARTİ klasiği torba yasayla 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun, 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere 8 kanunda değişiklik, ilave geçici maddeler yer almaktadır.

İçişleri Komisyonuna (2/4895) esas numarasıyla havale edilen Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, havale edildiği 2 tali komisyonda hiçbir görüşme yapılmadan Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’ müzün 23’üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler.” hükmüne de uyulmamıştır. İç Tüzük’ün 23’üncü maddesi kapsamında Çevre Komisyonunun aldığı karar gereğince 1’inci, 2’nci ve geçici 1’inci maddeler Çevre Komisyonunun çalışma ve görev alanını doğrudan ilgilendirdiği için bu maddelerin ayrıca görüşülmesi usulü kararlaştırılmış. Şimdi İçişleri Komisyonunda bizim önümüze getirilen (2/4895) esas numaralı bu kanun teklifinin içinde neler var?

Değerli arkadaşlar, 1’inci maddeyle Çevre Kanunu’nun 20’nci maddesinin (1)’inci fıkrasının (1) bendinin (4) numaralı alt bendinde yer alan “idari para cezası verilir.” ibaresinden sonra gelmek üzere “Ancak yüzbin grostonon büyük tanker, gemi ve diğer deniz araçları için yüzbin groston esas alınarak idari para cezası verilir.” hükmü getiriliyor. Yani gemilerden kaynaklanan yasa dışı boşaltmalara ilişkin idari para cezalarının gemi 500 bin groston da olsa 100 bin groston esas alınarak uygulanacağı yasayla ifade ediliyor. Tamam, grostonlara göre, büyük iş adamlarının ödenemez duruma gelen cezaları ödemesini önlüyorsunuz. 99 bin groston olan için adaletsizlik söz konusu olmayacak mı? Evet, tabii ki olacak. Peki, ben de dikkatlerinize sunmak istiyorum: AK PARTİ iktidarı 2023 sabit parasal değerleri olan maktu vergiler, harçlar, cezalarda yüzde 123 oranında artış yaptı. Bu oranın daha az veya yüksek uygulanmasında da yetkiyi Cumhurbaşkanına vermiş olduk. 2023 yılının daha ilk ayında motorlu taşıtlar, maktu vergiler, ehliyet harcı, pasaport harcı, trafik harcı, çevre temizlik vergisi, emlak vergisi ve bunun gibi birçok vergide maktu istisna tutarları bu orana göre de artırıldı. Bunları son

yirmi üç yılın en yüksek oranında yüzde 123'lük oranda artırırken dar ve orta gelirli vatandaşlarımızın sırtına yüklediğiniz ödemelerin oranını düşürmeyi düşünüyor musunuz acaba? Bu soruyu da sormadan edemedim.

2'nci maddede yine, Kıyı Kanunu'na "açığa çıkmayan yeraltı otoparkı," ifadesi eklenmek istenmiş. Dolgu alanlarında yer altı otoparkı görsel açıdan olumlu görünse de çevre açısından çökme, kayma riski göz ardı edilemez. Otopark Yönetmeliği'ndeki "Tanımlar" kısmında bile olmayan bu ifadeyle yapılacak açığa çıkmayan yer altı otoparkı yapmanın maliyeti nedir, sağlıklı mıdır? Hangi kıyı şeridinde yapmayı düşünüyorsunuz? Bu hususta herhangi bir etki-fayda-maliyet analizi yapıldı mı? Yetkili bürokratlarımızdan bu konuda açıklama beklediğimi ifade ediyorum.

3'üncü maddeyle, seçim bölgem Adana'nın Karataş ilçesinde tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi kuruluyor; değerli arkadaşlar, -Adana Ticaret Odası öncülüğünde- valinin, büyükşehir belediyesinin, Ticaret Borsasının, Karataş Ziraat Odasının -ne hikmetse burada Karataş Ziraat Odası, Adana Ziraat Odasından hiç bahsedilmiyor- Adana Ziraat Odasının bu konuda çekinceleri var, onlar da hiçbir şekilde değerlendirilmeden göz ardı edilmiş durumda. Kuruluş çalışmaları iki yıldır zaten bu bölgede başlatılarak altyapı oluşturulmaya çalışılmaktaydı ama bugün geldiğimiz noktada, aslında arazinin tarıma elverişli olmadığı yönünde Adana Ziraat Odasının çekinceleri hâlihazırda orada durmakta. Evet, bu krokide koydukları o bölgenin hemen altında Adalı Mahallesi'nin denize yakın bölgesinde de balıkçılık ihtisas organize alanı bulunmakta. Burasının da yasa kapsamında değerlendirilmesi yerinde olurdu; o burada ifade edilmemiş; bunu da yasada eksiklik olarak mütalaa ediyoruz. Yine, 3'üncü maddeyle Karataş ilçemizin Bebeli Mahallesi'nde belirlenen alanda tarımla ilgili kurulu alanda resmîyet kazandırılırken bunu yer seçimi konusunda eleştirdiğimizi ifade ediyorum.

4'üncü madde, AK PARTİ'nin beceriksizliğinin bir itirafıdır. Bakın, madde gerekçesinde "Kırsal mahalle ve kırsal yerleşim alanlarında belediyelerce arzulanan düzeyde ve hızla maddede öngörülen Meclis kararlarının uygulamaya alınmaması..." deniliyor ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle usul ve esasların belirlenmesi isteniyor. Yani büyükşehir belediyelerinde İçişleri Bakanlığı yerine Çevre Bakanlığı yetkilendiriliyor. 2004 yılında AK PARTİ Hükûmeti bu kanunu çıkarmadı mı değerli arkadaşlar? Çıkardı, hepimiz bunu biliyoruz. İşte, aceleyle çıkan torba yasalar maalesef böyle sürekli değişerek önümüze getiriliyor.

Gelelim 5, 6 ve 7'nci maddelere. İl özel idarelerinin ve belediyelerin ödenek ve kaynak aktarımında sermayesinin yüzde 50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından Avrupa Birliğiyle katılım öncesi mali iş birliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalarda, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalarda, Cumhurbaşkanlığınca kabul edilen projeler için yapılacak borçlanmalarda miktar hesaplamaları dikkate alınmıyor. Yani Cumhurbaşkanı isterse olacak, istemezse olmayacak. Evet, bu kanun teklifi maddeleri, 2020 ve 2021 yıllarında Merkezi Yönetim Bütçe Kanunlarında konulduğu için ve bütçe kanununa bütçeyle ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulmayacağı ve Anayasa'nın 161'inci maddesine aykırı olduğu için Anayasa Mahkemesinin 24 Şubat 2022 tarihli kararıyla iptal edilmişti. Şimdi, burada Cumhuriyet İttifakı'nın üye çoğunluğu sebebiyle maalesef yine kabul edilecek.

Evet, 8'inci maddeyle yine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı sahneye çıkıyor. 2012 yılında yine AK PARTİ Hükûmeti zamanında On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da, bu kanunun uygulanmasıyla ilgili tereddütleri gidermeye, düzenleyici ve yönlendirici işlemleri yapmaya İçişleri Bakanlığı yetkiliyken şimdi sadece il özel idareleri ile il özel idarelerinin

üyeyi olduğu ve belediye üyesi bulunmayan mahallî idare birlikleri ve köyler için İçişleri Bakanlığı yetkili kılmıyor ama belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediyelerin üyesi olduğu mahallî idare birlikleri için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendiriliyor yani İçişleri Bakanlığı yetki devri yapıyor. Bu da Anayasa'nın 127'nci maddesindeki "Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir." hükmüne aykırıdır. Bu sebeple bu maddenin çıkarılmasının gerekli olduğunu ifade ediyorum.

9'uncu maddeye gelince, 9'uncu madde görüşmelerin hemen başlangıcında Başkanın da ifade ettiği gibi, 404 sıra sayılı Yasa Teklifi'nde Plan ve Bütçe Komisyonundan geçmiş olduğu için o maddenin burada görüşülmesine artık gerek olmadığı düşüncesindeyim ve maddenin çekilmesi yönünde fikirlerimi ifade ediyorum.

Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

Erkan Bey, size söz veriyorum.

Buyurun.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bu kanunun geliş şekliyle ilgili konuyu, 7 bakanlığı ilgilendirmesiyle ilgili konuyu zaten usul tartışmasında belirttik, tekrara girmek istemiyorum.

Şimdi, 1'inci maddesinde -sayın teklif sahibi de anlattı- cezaların fahiş olmasından dolayı, özellikle 100 bin grostonluk gemilerin üstünde olan ceza sınırının 100 bin grostonla sınırlandırıldığından bahsettiler. Tabii, burada akla birkaç tane soru geliyor, özellikle bunun tersanelerde çevreyi kirlüten, akıntı sızıntı yapan gemiler için ceza miktarının çok aşırı olduğu, diğeri balast suyu, sintine suyu ve diğeri evsel atıklarda bu kadar yüksek olmadığı konusunda bir hâkim görüş var. Ancak şunu ifade etmek gerekir: Bu "balast suyu" dedikleri konu, mesela Afrika'dan buraya gelen bir geminin kendi ağırlığını dengelemek için -büyük gemiler için söylüyoruz- aldığı suyu, oradaki ekosistemin kirliliğini ya da istilacı türleri alıp burada yük toplamak için getirdiğinde bizim kara sularımıza, bizim iç denizlerimize... Ki biliyorsunuz Marmara artık öldü, cenaze namazını kılmayı bekliyoruz; hayat kalmadı müsilağ sorunundan dolayı, canlı, bir elin parmağını geçmeyecek seviyeye düşmüş durumda. Dolayısıyla, bu cezaların caydırıcılıktan uzaklaşıp sadece dostlar alışverişte görsün miktarına düşürülmesi en başta gelecek nesillere yaptığımız çok büyük kötülük yani bunlar bize bizim atalarımızdan, dedelerimizden emanet kaldı, biz hangi şirketlerin bu cezadan kayırdığını, hangi şirketlerin, hangi yandaşın burada daha az ceza ödemesinin sağlandığını bir kere teklif sahibine ve Komisyon Başkanımıza soruyoruz; bunu bize açıklasınlar, desinler ki... Örnek veriyorum, isim vermek istemiyorum ama eski Başbakanlarımızdan birisinin oğlunun gemi şirketine burada bir avantaj sağlıyor muyuz, sağlamıyor muyuz? Bunu kamuoyunun bilmesi gerekiyor. Siz cezaları dörtte 1 oranına düşürerek aslında "Kardeşim, siz göstermelik bir para ödeyin, denizler kirlenirse kirlensin; ticaretinize, beraber zenginleşmemize devam edelim ama ekosistemimiz, denizlerimiz, kıyılarımız yok olsun." anlamına gelecek tarzda bir ceza indirimi yapıyorsunuz. Bunun altındaki gerçek niyeti de Komisyon üyeleri ve Genel Kurulda tabii ki bütün halkımızın öğrenme hakkı vardır diye düşünüyorum.

2'nci madde de bu dolgu alanlarının altındaki otopark... Tabii, teknoloji geliyor, dünyanın birçok yerinde denizin ortasına da denizin dibine de inşaatlar yapılabilir; oradaki depreme dayanıklı alanlarda yapılabilir. Ancak şunu iyi biliyoruz ki Türkiye'de maalesef tam denetimsizlik süreci yaşadığımız için buraya yapılacak otoparkların deprem açısından, ufak bir şiddette, 6-7 şiddetinde bir depremde nasıl can güvenliğinin sağlanacağını, o inşaat tekniğinin gerçekten işte Japonya'daki gibi

uygulanacağından ya da uygulanmayacağından şu ana kadar yaşadığımız tecrübelerden dolayı pek emin değiliz. O yüzden de burada ister istemez yine birilerinin kayrılıp, birilerine yeni rant alanlarının yaratılıp yaratılmadığı ve buradan “yap-işlet-devret” modelleriyle uzun yıllar gene birilerine çıkar sağlanıp sağlanmayacağı sorusu geliyor aklımıza. Tabii ki bu konunun da cevaplanmasını isteriz. Neticede, bu, 85 milyonun kaynağıyla yapılan, 85 milyon geleceğini de ilgilendiren konulardan biri diye düşünüyoruz ve amacımızın da hem doğamızı hem çevremizi hem de bütün insanımızın haklarını savunmak olduğunu düşünüyoruz.

Baktığımızda, 3’üncü madde, bizim için aslında sıkıntılı olmayan bir madde çünkü hem tarımsal bir OSB olduğu için hem de ülkemizin tarım alanındaki üretim sıkıntısını gidermeye yönelik olduğu için aslında biz de bir sıkıntı görmüyoruz o konuda.

Diğer maddeler, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği ve geçen seneye kadar aslında bütçe kanununa koyulduğu, bizim itiraz sebebimiz de bütçeyle ilgili olmayan konuların bütçe kanununda getirilemeyeceği ve Anayasa Mahkemesinin bu yönde karar vermesinden dolayı da sizin bundan sonra artık ilgili bakanlık kanununa koymak suretiyle işi düzeltme cihetine gittiğiniz 4’üncü, 5’inci, 6’ncı, 7’nci, 8’inci madde bu maddelerden olduğu için burada bir teknik işlem yapıldığını görüyoruz. Ancak yine de İçişleri Bakanlığıyla ilgili ve özellikle belediyelerle ilgili konu da açılmışken -biraz önce İYİ Parti Vekilimiz de aynı şeyden bahsetti- belki şunu söylemek gerekir: Şimdi, İçişleri Bakanlığı, özellikle kendini bir yargı yerine koyarak “Şu belediye başkanını görevden alırım, şunu kayyum atarım. Yalova’da görevden aldım...” Ki Belediye Başkanı, mahkeme tarafından da konu ispatlanmış olmasına rağmen görevine iade edilmiyor. İşte, iki gün önce Gökçeada Belediye Başkanı, Diyarbakır Belediye Başkanı, sırada da hepimizin her an beklediği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Ekrem İmamoğlu... Yani Bakanlık ve Bakan kendini bir yargı yerine koymuş, eline yargı sopasını almış “Onu da görevden alacağım, buna da şunu yapacağım.” deme yetkisini nereden görüyor bir hukuk devletinde? Eğer bir suçu varsa zaten “tarafsız ve bağımsız” -tırnak içerisinde söylüyorum- olması gereken yargı bunu değerlendirir, varsa da bir kusuru ona göre işlem yapar. Ancak şunu görüyoruz ki, 14 Aralıkta davada ben de sabahdan akşama kadar Anadolu Adliyesinde o hukuk garabetine bizzat şahit olmuş birisi olarak görüyorum ki tamamen bir tiyatrodan ibaret, birilerinin bir yerde karar vererek uygulamaya çalıştığı yöntemleri görüyoruz. İçişleri Komisyonunda olduğumuz için de özellikle kayyum atamalarının keyfi görevden almaların, kendine siyasi rakip olarak görüp ileride siyaseten yenemediklerini masa başında yenme oyunlarının da bir an önce bırakılıp hukukun üstünlüğüne tekrar geçmemiz gerektiğini ifade ediyorum. Ne zaman olur bu, bilemiyorum ama biz bunları kayıtlara geçmesi açısından önemli buluyoruz ve ifade ediyoruz.

9’uncu madde, biraz önce Komisyon Başkanımız da söyledi, iki gün önce Plan ve Bütçe Komisyonunda 22’nci madde olarak geçti. Aslında ne zaman süre doluyordu? 31/12/2022’de. Yani bugün 2 Şubat, bunun Genel Kuruldan geçmesi en erken -Plan ve Bütçe Komisyonundan bir hafta sonra geldiğini varsayarsak- bir dahaki hafta olacak yani 6-7 ya da 8 Şubatta ve Resmî Gazete derken kırk-kırk beş günlük bir süre aşımı var. Şimdi, bu 9’uncu madde, kırsal mahalle ya da köylerin artık kaldırılıp -mahalle, o zaman kırsal mahalle değil- mahalleye çevrilmesinin altındaki amaç -2012’de çıkan yasayla- neydi? Hepimiz çok iyi biliyoruz, iktidarın 2009 yerel seçimlerinde şu ana kadar aldığı en düşük oyu aldıktan sonra “Nasıl bir şey yaparız da biz tekrar büyükşehirleri kaybetmeyiz ya da nasıl kazanırız”ın bir ürünü. Konunun ülke yararına, köylü yararına, halk yararına ilgisinin olmadığını sizin de görmüş olmanız lazım ki 5’inci defa süreyi uzatıyorsunuz yani bir yasa çıkartmışsınız 2012’de, “2017’de yürürlüğe girer.” demişsiniz, yetmemiş “2020” demişsiniz, yetmemiş “2022” demişsiniz, şimdi, yetmedi “2025” diye teklif getiriyorsunuz. Yani aslında siz de çıkardığınız yasanın bir yasa olmadığının farkındasınız ama tabii ki buraya geliyor, çıkartıyorsunuz.

Bakın, şu, bizim 2012’de yaptığımız muhalefet şerhi, tam 15 sayfa. O zaman uyarımız; bu yasanın ülkeye de millete de hiçbir faydasının olmayacağını; hayvancılığı, tarımı, köylerdeki küçük, bireysel yapılan her türlü işlemi bitireceğini, tarım ve hayvancılıkta uzun vadede sorun yaşayacağımızı, köylerin boşalacağını, kırsalda kimsenin kalmayacağını, büyük kentlerde göç sorunu yaşatacağını tek tek buraya yazmışız.

Her bir maddenin üzerinden şöyle geçelim. Bir, “Tasarı Anayasa Komisyonu incelemesine açılmamış.” Bak, bugün de aynı, on bir yıl sonra aynı şeyi konuşuyoruz. “İçişleri Komisyonu gerekçesiz olarak ağır bir zaman baskısı altında.” Hiç değişmemiş, aynı. “Tasarı metni yasa yazım kurallarına aykırı bir metin.” Aynı. “İktidar partisi temsilcileri açıklama, savunma ve tartışmadan kaçınmışlar.” Hiçbir şey değişmemiş. On bir yıl önce yazmışız bunları, demişiz ki: “Mülki sınırlarda büyükşehir kurulmasıyla ilgili sorunlar yaşanacak.” Yaşanmış. “Tasarı, bilimsel ve hukuksal açıdan incelenmemiş ve sıkıntı yaratacak.” denmiş, yaşanmış. Ben sadece başlıkları okuyorum. Bazı il özel idarelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması özellikle köy statüsündeki taşınmazların, arazilerin, tarlaların, mülklerin, arabaların, otobüslerin hepsinin haraç mezar satılacağını ve orada gerçekten çok büyük mülkiyet sorunları oluşturacağını söylemişiz, hepsi yaşanmış. En son, Karacabey, Hürriyet köyündeki, dedelerinin, ataların aldığı yeri, Belediye Başkanı haraç mezar satınca geldiler burada Cumhurbaşkanına Meclis önünde de ifade ettiler ve konu bir kangren hâline geldi ve dönüp Bursa milletvekillerine “Bu konuyu halledin.” dendi ama bir şey halledildiği yok.

Yaklaşık 17 bin köy, köy varlığı yapısından mahalle statüsüne geçti. Dağın başındaki köy -biz hâlâ “köy” diyoruz, ben öyle diyorum- mahalle statüsüne geçti. Mahallede, o köylerde kimse kalmadı, tarım hayvancılık bitti, bugün işte sütü 30 liraya içiyoruz, et 200-250 lira, peynir eti geçmiş durumda. O günkü uyarıları birazcık dikkate alsaydınız, sadece seçim kazanma kaygısıyla bunları yapıp bu dokuyu bozmasaydınız belki bugün birçok konuyu burada konuşmuyor olacaktık. Demişiz ki: “Gelirlerin yeniden paylaşım sorunu oluşacak.” Oluştı. “Maden suyu ve su kaynaklarının yönetim sorunu oluşacak.” demişiz, oluştu. Bölgeselleşmek ya da bölge yönetimine geçmeye çalışıyorsunuz yani bu tasarı yerleşme hedefine hizmet etmediği gibi, merkezileşme hedefine de hizmet etmez, sadece tasarının bölgeselleşme hedefine hizmet edeceğini söylemişiz ve on bir yıl sonra tam da dediğimiz gibi olmuş. Geniş ölçekte kim kazançlı olmuş? Rant alanını genişleten yandaş sermaye, saraya yakın, iktidara yakın kişiler için tam bir talan alanı oluşmuş, tam bir denetimsizlik alanı oluşmuş, ülkenin, 85 milyonun doğal kaynakları yer altı, yer üstü kaynakları bir avuç insanın çıkarına hizmet eder konuma getirilmiş. Bunları yapmışız. Ha, şimdi tekrar niye yapıyoruz? Kayıtlarda dursun. On bir yıl önce dinlemediniz, muhtemelen şimdi de dinlemeyeceksiniz ve size gelen şekilde geçirmeye çalışacaksınız.

Biz bütün bunların hepsini pazartesi günü 2.300 maddede Ortak Politikaları Mutabakat Metni’nde ifade ettik ve dedik ki: “Biz bu mahalleleri tekrardan köy statüsüne alacağız, ülkenin bozulan o yapısını tekrar eski yerine getirmek için...” Daha önceki bizim 2015 seçim beyannamemizde de var, bütün parti programında da var, şu anda da 6’lı masanın ortak mutabakat metninde de var. Dolayısıyla siz ne kadar yapmasanız da biz bunları tekrar daha iyi hâle, eski hâlden daha iyi hâle getireceğimizi ifade etmek isterim.

Sonuç itibarıyla, geçici 1 maddeyle birlikte, gelen 11 maddelik bu yasa teklifi aslında bütün konuşmacıların da ifade ettiği gibi bizden çok diğer İmar ve Bayındırlık Komisyonu... Çevre Komisyonu iyi bir şey yaptı, tali komisyonu olarak toplandı ve tartışılar, onların da düştüğü şerh notlarından biz de faydalandık. Biz bu yasanın Genel Kurula gelirken içindeki bazı düzeltmelerin yapılarak yasalaşması yönünde görüş bildiriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Biz teşekkür ederiz.

Buyurun Behiç Bey.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, sayın vekiller, Sayın Bakan Yardımcısı ve bürokratlar, değerli basın; ben konuşmama başlamadan önce hepinize saygılar sunuyorum.

Bugün, gündemimizde bulunan yeni bir kanun teklifini görüşüyoruz. Benim teklifi inceleme fırsatım olmuştur ancak bu teklifin Komisyon faaliyetleri öncesi makul bir zamanda bütün milletvekillerine, üyelere ulaştırılmasının yerinde olacağını burada hatırlatmak istiyorum.

Şimdi, şöyle bir girizgâh yapmak istiyorum: Bu metinde, maalesef, sorunlu maddelerin mevcudiyetini üzülerken görüyoruz. Teklifteki maddelerin büyük bir kısmının yerel yönetimlere dair ifadeler taşıması hasebiyle burada genel bir yorumda bulunmak isterim. Kaldı ki teklife baktığımızda aslında AK PARTİ iktidarının ülkemizin yerel yönetim tecrübesini ne hâle getirdiğini net bir şekilde görüyoruz. AK PARTİ'nin iktidara geldiği 2002 yılından bu yana Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal düzen olarak doğrudan ve acımasızca saldırıya maruz kaldığı görülmüştür. İdari gelenekleri ve uyum becerileri yüksek olan devletimizin, kan uyuşmazlığı olan bir siyasi yapı tarafından yirmi yıldır yönetiliyor olması bir paradokstur. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin yıkılmasını müteakip birçok ülkede yaşanan turuncu, kadife devrimler sürecinin Türkiye'de de gerçekleşemeyeceği anlaşılmıştır. O hâlde, burada yapılması gereken şey, halkın hassasiyet gösterdiği millî ve manevî değerler üzerinden gidilerek ters işlem yapma icraatı olmuştur. Dönüştürme ve küresel entegrasyona bağlama faaliyetinin başlangıcı 2002 seçimleridir. Bu tamamlanarak güç elde edildikten sonra rejimin dışlarının bir bir sökülmesine sıra gelecekti. Bunun için altyapı ve hazırlık, provokasyon, ikna, aksiyon yöntemleriyle yönetimde reform için elverişli ortam hazırlanmıştır. Nitekim, 5227 sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun 2004 yılında Parlamentodan geçirildi. Ancak zamanın Cumhurbaşkanı tarafından veto edilince küresel güçlerin talebi olan norm işlerlik kazanamadı. Ne var ki tümevarım yöntemiyle birçok kanun yerel yönetimler bazında çıkarıldı. Buna ilaveten Vakıflar Kanunu, Türk Ceza Kanunu madde 301 düzenlemesi, Terörle Mücadele Kanunu'nun 8'inci maddesinin kaldırılması, mayın yasası, pişmanlık yasası gibi, devamlı... Yani yeni anayasa gündeme getirilecekti, yeni anayasanın gündeme getirilmesinde 2 kez büyük girişimler olmuştur ama başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Arkadaşlar, yeni anayasa ile kamu idare reformu arasında doğrudan bir ilişki mevcuttur.

Türkiye-ABD Yardım Anlaşması 22 Eylül 2003 tarihinde Dubai'de teyit edildi. Irak'ın işgaline Türkiye'nin desteği verildi ve kamu idare reformu yapılsın diye Amerika bunu istedi ve bizimkiler o reforma ondan sonra, 2004'te geçti. Türkiye'yi çözebilmenin en iyi yolunun ulus devlet kimliğini ve üniter yapıyı yıkmaktan geçtiği düşünülmüştür. Kurucu iradeyi ve rejimi korumakla yükümlü birimlere karşı açılan savaş, ardından FETÖ hâkimiyeti, Habur olayı, açılım süreci, kamu yönetiminde derin izler bırakmıştır.

Küreselleşme, yerelleşme, özerklik, yönetim, ademimerkeziyet, yerel hükûmet, federalleşme gibi kavramlar devletimizin çökmesi ve emperyalizmin kucağına düşmesinde acımasızca kullanılmıştır.

Evet, anlıyoruz ki yerel yönetim sisteminin bütünüyle tahrip, tadil ve ilga edildiğine tanık oluyoruz. Modern anlamda yerel yönetimlerin ortaya çıkışını Tanzimat Dönemi'ne kadar götürmekle birlikte cumhuriyetin ilk yıllarında nüfusun büyük oranı kırsal alanda yaşadığı için 1924 yılında çıkarılmış olan 442 sayılı Köy Kanunu ve altı yıl sonra 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 1913 tarihli -daha sonra 1987 yılında 3360 sayılı Yasa'yla tadil edilen- Özel İdare Kanunu diyebiliriz. Yerel

yönetim hizmetlerinin ifasında bunlar yeterli görülmüştü ve son olarak 2012 yılında da 6360 sayılı Kanun çıkarılmıştır, konuşmacılar da buna değindi. Yerel yönetimlere yetki, kaynak, görev yükleyen başkaca birçok mevzuat mevcuttur; 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gibi kanunlar.

6360 sayılı Kanun, belediyeleri büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki görev, yetki ve sorumluluk paylaşımı, kentsel ve kırsal alan yönetimi, imar ve planlama, personel sistemi, belediyelerin ticari şirket ve iştirakleri konusunda yeniden dizayn etmiştir. Yine, bu kanunla birlikte 30 ilimiz büyükşehir olmuştur. Böylece 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı halk tabiriyle “bütünşehir” kanunu rotada önemli bir kilometre taşı olmuştur. Bu kanun 2014 mahalli idare seçimlerinden sonra uygulamaya sokulmuştur. Konunun uzmanı kişilerin de katılımıyla ki bu uzmanların kahir ekseriyeti AK PARTİ’de siyaset yapmış ya da AK PARTİ bürokratu olarak görev yapmış kişilerdi, ben de o toplantıya katılmıştım, 2012 yılında şu eleştirileri getirdiler, dediler ki: “Bir, siyasi ademimerkeziyete kapı aralanmaktadır; iki, modelin Anayasa’ya aykırılığı söz konusudur; üç, belediye yetki alanı tüm il düzeyine yayılmaktadır; dört, 30 ilde tüm köy ve kasabaların tüzel kişiliği sonlandırılmaktadır; beş, kent yerel yönetimi, alan yerel yönetimi kavramları bozulmuştur; altı, yerel düzeyde merkezileşme yaratılmaktadır; yedi, yasanın gerekçesinin iradesi küreselleşme gereklerinin baskınlığına dikkat çekiyor; sekiz, subsidiarite ilkesine aykırılık içermektedir; dokuz, merkezî idarenin vesayet yetkisi ilçe belediyeleri üzerinden büyükşehir belediyelerine geçmektedir ancak büyükşehir üzerindeki merkezin vesayet yetkisi neredeyse silinmektedir.”

Arkadaşlar, 6360 sayılı Kanun şu tabloyu ortaya çıkarmıştır: İl sayısı 81, ilçe sayısı 919, mahalle sayısı 31.872, köy sayısı 18.332, köy bağluları 25.996, büyükşehirler 30 adet -arz ettiğim gibi- il belediyeleri 51, büyükşehir ilçe belediyeleri 519, belde belediyeleri 397, toplam belediye sayısı Türkiye’de şu anda 1.397, özel idareler de 51’e düşürülmüştür.

Türkiye, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nı 1991 yılında rahmetli Özal döneminde onaylamıştır. Buna göre, Türkiye yerel yönetimlerin özerkliğini tanıerken idari ve mali özerklikten bahsetmektedir; siyasi, özerklik asla söz konusu değildir. Egemenlik doğrudan Türk milletine ait olup yetkili organlar yasama, yürütme, yargı eliyle kullanılır. Dolayısıyla özerklik ya da başka adlandırmalarla devir söz konusu olamaz. Yapılan bu son düzenlemenin yerel yönetimlerin istikamet seyrinde büyük bir savrulmaya ve tahribata yol açtığı hepimizin malumudur. 2020 yılına gelindiğinde ise bu değişikliklerin dişe dokunur yararı olmadığı anlaşılmasına rağmen 7254 sayılı Kanun yürürlüğe sokulmuş, kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahallelere “kırsal mahalle” adı verilmiştir. Doğrusu, bu köy düşmanlığını da anlayabilmiş değiliz.

Değerli milletvekilleri, o zaman da çeşitli mecralarda bu düzenlemelerin doğru olmadığını, tabiatıyla yerel yönetimler üzerinde oynanmaması gerektiğini ifade etmiştik. Köylerin mahalleye dönüşmesinin faaliyetlerde aksamalara neden olacağını, burada ciddi sıkıntıların yaşanacağını da ifade etmiştik. Aradan geçen on bir yıl içerisinde tarımı bir kenara atarak toprağa sadece rant gözüyle bakan bir anlayışın ülkeyi nasıl bir yıkımla baş başa bıraktığını hepimiz görüyoruz.

Şimdi soruyorum: Köy sayısını yarı yarıya azalttınız da ne oldu? Mahalleye çevrilen köylerimiz ihya oldular mı? Sorunlar çözüldü mü yoksa yenileri mi eklendi? Cevap bellidir: Köyler boşaltıldı, tarım arazileri yağmalandı, tarımsal üretim kültürü yerle bir edildi.

Değerli arkadaşlar, bugün görüşmekte olduğumuz kanun teklifine gelince yanlışla yanlış demek, kamu menfaatlerini cansiparane müdafaa etmek bu millete olan borcumuzdur, sorumluluğumuzdur.

Maddelere geçmeden önce, şimdi, usule ve genele ilişkin yorumlarımı arz edeceğim. Her şeyden önce, Anayasa’ya aykırılık konusunda alışılmış geişirme usulüne bir kez daha şahit oluyoruz. Özellikle vurguluyorum: Bu teklif, özü itibarıyla Anayasa’ya aykırıdır, Anayasa’nın 123, 126, 127’nci maddelerine aykırılık teşkil ettiğı ortadadır. Anayasa’nın 123’üncü maddesinde idarenin bir bütün olduğunu ve idarenin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına göre ayrıldığını ifade ediyor. 126 ise merkezî yönetimin özellikle taşra teşkilatlarının, illerin idaresinin özellikle yetki genişliğı esasına dayandığını ifade ediyor. 127’nci madde, uzun bir madde, bu, tamamen yerel yönetimlere ilişkin ama ben bunu okumaktan ziyade, hemen başlığını söyleyeyim: “Mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.” diyor. Yani mahallî idareler neymiş? İl, belediye ve köymüş.

Şimdi, il yani il özel idareleri, il genel meclisleri ne oldu? 30 ilde kaldırıldı yani Anayasa’ya aykırı olarak kaldırıldı. Vesayet yetkisi de 127’nin son fıkrası zannediyorum, İçişleri Bakanlığı bütün mahallî idarelerin vasisidir. Tamam, bu da doğru. Görüldüğü üzere, Anayasa’mız idarenin bütünlüğü ilkesini savunduğundan idarede bütünlüğe kasteden her yasal metnin Anayasa’ya aykırı olduğunu söylemeye gerek dahi yoktur.

Devam ederek şunu ifade edeyim: Merkezî idarenin yetki genişliğı esası anayasal bir düzenleme iken muhtelif kanunlarla görev ve yetkileri tatat edilmesi gereken yerel yönetimlerin bu teklifte de görüldüğü gibi, geniş açılı yetkilendirilmesi yine Anayasa’ya alenen aykırıdır. Anayasa’nın ifade ettiğimiz 127’nci maddesi, doğrudan yerel yönetimleri düzenleyen emredici hükümdür.

Yerel yönetimler il, belediye ve köy olarak ayrı ayrı sayılmışken yirmi yıllık AKP iktidarında bu hükme sadık kalınmadığından Türkiye Cumhuriyeti’nin kamu yönetimi âdeta aşureye dönmüş, içinden çıkılmaz bir hâl almıştır. Kimi illerde il yerel yönetim tüzel kişilikleri yok edilmiş yani özel idareler ve il genel meclisleri kaldırılmış, kimi oldukça önemli belediyeler –ki bunların toplam sayısı 1.400 civarındadır- lağvedilmiş, kimi köylerse bütünüyle dönüştürülerek “mahalle” adıyla ne idiğı belirsiz bir idari ünite yaratılmıştır. 2014 yılından sonra yaklaşık 16 bin köy köylük vasfını kaybetmiştir. Bunun ağır tahribatı daha tartışma gündemine gelmedi arkadaşlar. Göreceksiniz, ülkemizde binlerce kilometrekare mera, arazi, koruluk, kışlak, yazlık, mesire alanı, sayfiye ve diğer maddi değeri olan alanlar ve kaynaklar yağmalanmaktadır, yağmalanacaktır. Bunlar ileride konuşulacak. Eğer 442 sayılı Köy Kanunu Türkiye’nin 2014 yılına kadarki köylerinde yani 34 bin köyde bugün uygulanıyor olsaydı, bu yağma ve talan, yanlış yerleşimler asla mümkün olmayacaktı.

Kısacası, arkadaşlar, yerel yönetimlerin anayasal hakları olan idari ve mali özerkliği büyük yara almış, sistem önemli ölçüde bozulmuştur.

Diğer taraftan, bu toplantıyı sürdürürken sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin, akademik çevrelerden yerel yönetim uzmanlarını da burada dinlemek isterdik. İstişareden uzak, diyalogdan yoksun, alelacele anlayışla hazırlanan tekliflerin ülkemize ve milletimize bir hayır getirmediğinin artık anlaşılması gerekiyor. Maddelerdeki muğlaklıkları, gerekçedeki boşlukları da ayrıca dikkatinize sunuyorum.

Teklifin maddelerine gelince; 1’inci madde gemilerin tonajlarına ilişkin. Değerli konuşmacılar buna değindiler, ben de aynı görüşlere iştirak ediyorum.

2’nci maddeyle kıyılardaki dolgu alanlarında otopark ihtiyacını karşılamak amacıyla yer altı otoparkı inşa edilebilmesi için düzenleme yapılıyor. Böylece, artan konut ihtiyacı ve kentleşmenin getirdiğı trafik sorunlarının çözümü için bir düzenleme yapıldığı ifade ediliyor. Yani doğayı bir

kenara bırakın, taşıt ve trafik ölçekli bir anlayışın izlerine rastlıyoruz burada. Denizlerimizi betonla dolduran, kıyılarımızı, sahillerimizi ranta kurban eden bir zihniyetin vicdana ve hakkaniyete uygun bir iş yapacağına dair şüphelerimiz güçlüdür.

3'üncü madde Adana Karataş ilçesinde tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi kurulması hususunda. Sayın Çulhaoğlu da burada görüşlerini ifade etmiştir ama burada, teklifin genel gerekçesinde bu maddeye ilişkin bir ifadeye rastlıyoruz muyuz? Şöyle ki: Meclis İhtisatı'nın 74/2 maddesi gereğince "Kanun teklifleri gerekçesiyle birlikte Başkanlığa verilir." diyor. Yine, İç Tüzük bu bağlamda komisyonlara da görev yüklemektedir. "Komisyonlar şartlarına uymayan kanun tekliflerini sahiplerine tamamlatmaya yetkilidir." diyor. Gerekçe korunmamış.

Ayrıca, yapılmak istenen bu düzenlemenin ekosistemin korunması ve ulusal ve uluslararası sözleşmelere de aykırı olduğunu burada hatırlatmak istiyorum. Özellikle ben bunun açılımlarını da size söyleyebilirim. Ramsar, Bern ve Barselona Sözleşmeleri bunların 3 tanesidir. Bunlara aykırılık teşkil ediyor.

Bir diğer husus, "organize sanayi bölgesi" yerine "organize tarım bölgesi" şeklinde bir tanım yapılması gerektiğidir. Sayın Çulhaoğlu arz ettiğim gibi bunu ifade etti.

Teklifin 4'üncü maddesine geçiyorum; köy ve belde belediyesiyken mahalleye dönüştürülen kırsal mahallelere ilişkindir. Bu bölgelerde yapılacak düzenlemeler için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yönetmelik çıkarma yetkisi verilmektedir. Maddenin gerekçesinde ise 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na eklenen ek 3'üncü madde uygulamalarının birçok belediyemizde tamamlanamadığı belirtilmektedir ve kötü yönetimin delik deşik edilmiş olan mevzuatın arkadaşlar, bu âdeta bir itirafidir.

Ayrıca, belediye gelirleri üzerinde doğrudan etkisi olan konularda söz konusu Bakanlığın yönetmelik çıkarması doğru mudur? Bunun uygulamada ciddi sorunlara yol açacağını burada vurgulamak istiyorum. Yetki çakışmaları ve iş bilmezlik yüzünden ahenk ve uyumun yerle bir olduğu yerel yönetimlerde yeni yaralar açılmasına razı değiliz biz.

Teklifin 5'inci maddesinde bakanlık ve idarelerin isimlerinde düzenleme özellikle yapılıyor. Ayrıca, il özel idareleri ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin yüzde 50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin bazı borçlanmalarının muafiyeti üzerinde düzenleme yapılıyor. Bu düzenlemenin daha önce kanunla yapılması gerektiği gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğini biliyoruz. Yanlış hesap bazen Anayasa Mahkemesinden de dönebiliyor demek ki.

6'ncı madde: Bakanlık ve idarelerin isimlerinde düzenleme ve bir önceki maddede olduğu gibi borçlanma kısıtlarından muafiyete dair düzenleme yapılmaktadır. Aynı şekilde, Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş.

7'nci madde: Mahalli idarelere yardım amacıyla bakanlıklar ile bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların bütçesine pay, fon veya özel hesap gibi adlarla başka bir ödenek konulabileceği hüküm altına alınmıştı.

Değerli arkadaşlar, mahalli idarelerin mali açıdan desteklenmesi için yapılması gereken işler bellidir. İl özel idarelerine ve belediyelere genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay artırılmalıdır. Bu konuda 2019 yılında ve 2020 yılında iki yıl üst üste ben şahsen milletvekili olarak kanun teklifi vermiştim ama bu kanun teklifi ne yazık ki Genel Kurula inmedi. Teklifin 8'inci maddesi daha önce altını çizdiğim gibi yaşadığımız yerel yönetim buhranının güncel bir örneğidir.

Düzenleyici ve yönlendirici işlerin yürütülmesinde il özel idareleri ile il özel idarelerinin üyesi olduğu ve belediye üyesi bulunmayan mahallî idare birlikleri ve köyler için İçişleri Bakanlığı yetkili kılınmaktadır. Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediyelerin üyesi olduğu mahallî idare birlikleri

için bu yetki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında olacaktır. Böyle bir usul olabilir mi arkadaşlar? Mevzuatı yazboz tahtasına çeviriyorsunuz, işleri işin içinden çıkılmaz hâle getiriyorsunuz. Bu maddeye karşı olduğumuzu, tekliften çıkarılmasına dair talebimizi buradan vurgulamak istiyorum.

Geçici madde 1’le iklim değişikliği uzmanı kadrolarına personel atanabilmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Bu maddenin görüşülme yeri İçişleri Komisyonu değildir. Burada usule ilişkin bir sorun olduğunu düşünüyorum. 10’uncu ve 11’inci maddeler ise yürürlük ve yürütme maddeleridir.

Değerli arkadaşlar, anlaşılan odur ki birçok bakımdan sorunlu olduğunu anladığımız teklif torba bir teklif olup müşkülata çare değildir. Dört ay sonra yerel yönetim nasıl olur, bugün tartıştığımız sorunlar nasıl çözülür, o zaman göreceğiz diyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle sözümü burada bitiriyorum. Beni dinlediğiniz için de hepinize teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, size ayrıca teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Ben çok teşekkür ediyorum. Maddelerle ilgili de görüşlerinizi parti olarak açıklamış oldunuz diye düşünüyorum.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Yok, ben geneli üzerine konuştum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Her maddeyi söylediniz.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Buyurun Hasan Bey.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Geneli üzerinde biraz önce ben hazır değildim, onun için mümkün olduğunda bana izin vererseniz geneli üzerinde düşüncelerimi...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Buyurun, söz veriyorum.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Evet, tekrar arkadaşları selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, gerçekten küresel düzeyde bir iklim krizi yaşadığımız gerçeğini hepimiz görüyoruz, bilim insanları da defaatle görüşlerini açıklayarak bizleri uyarıyor. Dolayısıyla bizim ifade ettiğimiz kapitalist sistemin, vahşi kapitalizmin temel esprisi kâr olduğu için çevreyi kirletmek, çevreyi tahrip etmek, suyu, havayı kirletmek, bir bütün olarak çevreyi kirletmek, ormanları yok etmek, deniz kenarlarını bir ranta çevirme anlayışının varlığından haberdarız ve bunu gününbirlik de yaşıyoruz.

Şimdi, burada gemilerin tonajıyla ilgili bir madde var, cezalar hususu söz konusu. 100 binin üzerinde, 100 bin groston olan kapasiteli gemilerden ek bir ücretin alınmaması yani cezalandırma ve fiyatta da ceza fiyatında da bir nokta bilmem kaç kuruşluk bir ekleme yapılarak suç işledikleri durumda yani şu veya bu şekilde boğazları ya da denizlerimizi kirlettiklerinde cezalandırılacağı ilkesi esas alınmıştır. Şimdi, buradan şunu açık söylemek lazım: Yani büyük gemilerin yaratabileceği tahribat küçük olanlara göre daha yüksektir. Yani groston ölçüsü arttıkça kirletebilme oranı da o oranda artıyor ama biz burada bunun ilkesel olarak muaf tutulduğunu görüyoruz. Bu çok ciddi bir eksiklik. İkinci bir eksiklik ise, şöyle bir durum yok yani kirletmeden önce tedbirlerimiz nedir? Yani sadece kirletme üzerinden bir bakış açısı düzenleniyor ve cezalar düşürülerek bir düzenleme var. Yani büyük gemilere âdeta göz kırpmaya, onların daha çok kirletmesi daha çok ranta dayalı bir işleyişin sağlanmasının esas alındığı görülüyor. Oysaki hem ceza miktarının artırılması hem cezaya tabi tutulmadan önce tedbir konusunda yapılması gerekenlerin de belirgin bir şekilde dile getirilmesi gerekiyordu.

Şimdi, diğer bir husus; kıyı çevresinin tahribatıyla ilgili bir maddeyi görüyoruz yani yer altı otoparklarının yapılması, bahçe, park vesaire. Dolayısıyla, bu yerleşim alanının da bu maddeyle birlikte daha da artarak su kenarlarında yani deniz kenarlarında, denizin içerisinde yaşamını sürdüren canlıların,

üremesini sürdüren canlıların yaşam haklarının tahrip edilmesi anlamına geliyor. Şimdi, otopark meselesi... Yani bilmiyorum, dünyada bir örneği var mıdır deniz kenarlarında otopark yapmanın? Şimdi, tamam “Görünmez olsun.” deniliyor ama görünmez olması çevreyi tahrip etmeyeceği anlamına gelmiyor, oradaki ekolojik bütünlüğü bozmayacağı anlamına gelmiyor, oradaki canlıların üreme ve hareket etme kabiliyetlerini bozmayacağı anlamına gelmiyor. Bu, şu anlama geliyor: Biz görüyoruz, mesela, maalesef orman yangınlarında da şunu açık görüyoruz; herhangi bir yer yandığında oranın tekrardan ormana çevrilmesi gerekirken bakıyorsunuz, eğer sahil kenarıysa ölçüsüz oranda otel, motel, bilmem rant alanları, ağaçlar yerine bitivermiş yani dolayısıyla bu da o mantığı barındırıyor. Marmara, Ege, Karadeniz ve diğer boğaz sahillerimiz yani bu maddeyle tamamen bir rant alanına, bir avuç o rantçı dediğimiz kesime talan etme imkânı sağlayacaktır. Yani her ne kadar burada kanun maddeleri geçecek, olacaksa da biz bu yaşadığımız beş yıllık süreçte şunu açık gördük: Kanunlar çoğu zaman kâğıt üzerinde kalıyor, ihtiyaç duyulursa bakılıyor, duyulmazsa görmezlikten geliniyor. O açıdan bu bizi kaygılandırıyor. Mesela Avrupa’ya birkaç kez gittim, adamlar yüz yıl öncesinden, belki iki yüz üç yüz yıl öncesinden bunun önlemini almışlar; bilmem kaç metre herhangi bir nehrin ya da deniz kenarının uzağına bile sizin bırakın garaj yapmanıza, otopark yapmanıza ya da bahçe yapmanıza, hiçbir şeye izin vermiyorlar, tamamen bir dinlenme, bir spor, bir yürüyüş parkı hâline getiriyorlar, kulvarı hâline getiriyorlar. O açıdan bizim bu rantçı zihniyetten kendimizi kurtarmamız, zihniyet değişikliği yaparak çevremizi, kıyılarımızı ve doğal ekolojiyi korumamız gerekiyor.

Şimdi, Adana’da seracılık noktasında bir madde geçiyor. Burada da şeyi göremedik yani kullanılan kimyasal maddelerin... Üretimde mutlaka birçok kimyasal maddenin kullanıldığı ve kanser oranlarının, hastalık türlerinin çoğaldığını çokça duyuyoruz, yaşıyoruz. Dolayısıyla, buna yönelik bir tedbir alınmış madde görünmüyor. Ondan sonra kirlenmeye yönelik, plastik atıklara yönelik bir madde göremiyoruz, bir tedbir göremiyoruz. Dolayısıyla, eksik kalıyor. Tabii, biz seracılığın geliştirilmesine, iş imkânlarının artırılmasına, yerel üretimin artırılmasına her zaman taraftarız ama tedbirlerin mutlak anlamda ciddi ciddi değerlendirilerek alınması gerekiyor.

Diğer bir husus belediyelerle ilgili. Değerli arkadaşlar, yani kimse yanlış anlamasın, bizim burada derdimiz bağcıyı dövmek değildir. Yani gerçekten, ben Mecliste de kaç kez dile getirdim; bizim demokrasi anlayışımız, çoğulcu anlayışımız, istişare anlayışımız şeklidir yani şekli olduğu için hiçbir konuda da uzlaşmıyoruz, demokrasinin gerçek anlamda gereklerini hayata geçiremiyoruz. Bir şeyle övünüyoruz “Ya, işte, bizde demokrasi var. Bakın, biz yasaları çıkarıyoruz.” Doğrudur, görüntüsel olarak öyle bir şey var, şekli olarak var ama nitelik olarak son derece çürük ve hiçbir şeyi birbirimize anlatamıyoruz, ortak bir akılla ortaya güzel bir şey çıkaramıyoruz.

Şimdi, mesela, belediyelere bakın. Kanunlarda, Anayasa’da “Oyla gelen oyla gitmeli.” deniliyor ya da çok net bir suç ortada iken belediyeçiliğin... Seçilen şahsiyetleri bu Mecliste olabilir, bu başkan olabilir ya da eş başkan -mahkeme kararıyla olabilir- ama mesela, HDP’nin belediyelerinin 58 tanesine kayyum atandı. Örnek verme açısından, arkadaşların bilincine çıkması açısından; Diyarbakır, Mardin ve Van Belediyeleri daha tezkerelerini almadan yani görev kâğıtlarını almadan İçişleri Bakanı -biz onun belgesini de yayınladık, dile getirdik- diyor ki: “Bunları derhâl görevden alın.” Daha ne mahkeme var ne suç var ne göreve başlamış ama hazırlanmış bir suç var, “terörö” ya da “terörist” bilmem sözcüğü “Bunlar oraya yardım ediyorlar, tamam, bizden değil, bize karşı, o hâlde görevde olmamalı.” Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, şimdi burada ne yapılıyor? Kayyumlarla... Ee, biz neleri gördük.

Geçen gün, ben, Mecliste dile getirdim, burada da dile getiriyorum, arkadaşlar farkında olsunlar. Diyarbakır büyük bir şehir, geliri de az değildir ama geçen gün haberlere de düştüğü için söylüyorum, belediye binası icralık oldu, niye icralık oldu? Kayyum bütün malları tüketerek, aşırı borçlanarak, bu sefer borçlarını ödemeyerek, var olan bütün servetini peşkeş çekerek...

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Sayın Özgüneş, toparlarsanız sevinirim.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Evet, izninizle biraz daha belki uzatmaya çalışacağım birkaç konuyu.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Çalışma, niye çalışıyorsun? Toparlamaya çalış.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Hayır, hayır...

Şimdi, böylelikle, arkadaşlar, yeni maddeyle borçlandırma imkânını arttırıyoruz. Bu şu anlama geliyor: Yani biz, böyle bir gerçekliği yaşadığımız için, kuşku duymakta haklıyız. Giderayak çünkü yeni seçimde HDP tekrar yüzde 70-80, bilmem kaçla o belediyeleri geri alacak ama bütün belediyelerimizde şu gerçeği gördüm: Trilyonlarca -eski parayla söylüyorum- bugünkü parayla milyonlarca borçlandırma yapılmış. Yani yeni gelecek belediye başkanı buradan çıkış yapamasın, borcun altında ezilsin, hizmet edemezsin. Şimdi, bu yeni yasayla da borçlanmanın önünü açarak hem rantın önünü açıyorsunuz hem oradaki belediyelerin ya da farklı belediyelerin işlevsiz hâle gelmesini sağlıyorsunuz. Dolayısıyla bu büyükşehir belediyelerindeki o köy ve kırsal alanlardaki vergiye tabi olabilecek yerlerde deniliyor ki: “Belediyeler kendi işlemlerini tamamlayamadıkları için biz bunlardan vergi alamıyoruz. Bu vergileri nasıl alabiliriz?” biçiminde bir yaklaşım var. Zaten bu ekonomik kaosta şehirler iflas etmişken bir de hayvancılık yapamayan, tarım yapamayan, fabrikası olmayan, hiçbir yan geliri olmayan, küçücük tarım alanıyla ilgilenen alanlardan, siz dükkândan, efendim, yaptığı çalışmalardan, oradan buradan vergi alarak, bunları biraz daha sıkıntıya sokarak göç etmelerini sağlıyorsunuz. Bugüne kadar zaten, üzülerek söylüyoruz yani bizim halkımızın büyük bir çoğunluğu fırsat buldukça Avrupa’ya kaçıyor ve Hükümet burada göz de yumuyor yani bu kadar yüksek sayıda Avrupa’ya kaçış özellikle gençler oranında çok yüksek, gerçekten ilginç bir durum.

O açıdan, bu hususlar eksik ve yeterince tartışılmamış, değerlendirilmemiş. O açıdan, biz bu yaklaşım tarzını zaten eksik buluyoruz. Uzmanlarla tartışılmamış, geniş anlamda, maddeler sadeleştirilerek bizim daha detaylı üzerinde durma imkânımız sağlanmadığı için birçok maddeye karşı olduğumuzu söyleyebiliriz.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Çok teşekkür ediyorum.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Sayın Yılmaz...

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri ve Sayın Bakan Yardımcım ve kurumlarımızın çok değerli üyeleri; ben de geneli üzerinde kısaca birkaç kelime etmek istiyorum.

Usul ve Anayasa’ya aykırılık konusuyla açtık aslında Komisyonu, burada görüşlerimizi bildirdik. Ben de usul ve Anayasa’ya aykırılık konusunda bir sıkıntı olmadığı kanaatindeyim.

9’uncu maddeye gelince, 9’uncu maddenin tabii Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesinin sebebi, mükerrer duruma düşmesinin sebebi aslında köylerimize yapılacak olan çalışmanın bir an önce kanunlaşıp köyde, kırsal mahallede yaşayan insanlarımızın bundan bir an önce faydalanması.

Ben Erkan Bey'in... Bu geçen süre içinde ödemelerini yapanların kanunen de hak edeceklerini düşünüyorum. Belki onda, bu maddede bir düzenleme yapılabilir mi? Madde yürürlükten kaldırıldı ama...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Yürürlük maddesi 1/1'den geçerli ya, dolayısıyla hiç sıkıntı yok onda.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Tamam.

Hayır, ödeyenler varsa bu arada diye geriye dönük bir şey yapılabilir...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Yok, o kadar da... Alırlar, iade edilir.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Şimdi, ben, tabii, bu tali Komisyona da gittim, görüşmeleri Çevre Komisyonunda, tali Komisyonunda da takip ettim. Özellikle ilk 3 maddeyle alakalı Çevre Komisyonunda ciddi tartışmalar oldu ama Sayın Bakan Yardımcımız, Birpınar Hocamız tartışmalara çok detaylı bir açıklama yaptı. Ben de o konuda kendisine teşekkür ediyorum. Bizim Komisyonumuzda da özellikle bu balast suyuyla alakalı, sintine kirleticileriyle alakalı çok detaylı bir açıklama yaptı ve bu 100 bin grostonun üstündekilerin neden düşürülmesi gerektiğini, aslında sadece orada bir şeyde ceza indirimine gidildiği konusunda kendisi çok detaylı açıklama yaptı.

2'nci madde üzerinde konuşma yapanlar, işte, özellikle deprem konusunda hassasiyetlerini dile getirdiler. E, tabii, biz de deprem bölgesi milletvekili olduğumuz için, gerçekten, bunların yapılırken iyi denetlenmesi sonucunda ben deniz dolgu alanlarının daha da azalacağı kanaatindeyim bu madde yasalasırda inşallah çünkü otopark yapmak için daha fazla denizi doldurmanız lazım. Bu konuda ben deniz dolgu alanlarının buradan daha az etkileneceği ve daha objektif olacağı kanaatindeyim. Aksi takdirde, bir park yapıyorsunuz, yanına bir de otopark yapmak için ayrıca denizi doldurmanız gerekiyor. Bu konunun düzenlenmesi bence iyi olacaktır. Tabii, denetleme zaten yasalarda, kanunlarda açık şekilde belli olmaktadır.

Metanet ağabeyin kendisi burada yok ama gıyabında konuşmak gibi olmasın, Gökçeada Belediye Başkanının gözaltına alınmasını eleştirdi. Belediyelerle alakalı bir genel değerlendirmede bulunacağım.

Behiç ağabey de söylerken, yine kanunun geneli üzerinde konuşurken emperyalist güçlerin kucağına düşmeyle alakalı ifadesini teessüfle karşılıyorum. Geçmiş dönemde belki birtakım şeyler yaşanmıştır ama emperyalist güçlerin kucağına düşen parti yetkililerinin her hafta birtakım büyükelçilere hesap vermesinden giderse daha iyi olacağını düşünüyorum.

Şimdi, belediyeler konusuna gelince, belediyelerde tabii şöyle bir durum var: Geçmiş dönemde işte bu atanan kayyumlar ve son dönemde İstanbul Büyükşehir Belediyesi hakkında açılan soruşturmaya alakalı... Şimdi, geçmişte, 2015 yılında yaşadıklarımız çok fazla olmadı. Daha yedi sekiz senelik bir zaman zarfında şehirlerin nasıl çukurlarla bomba yuvası hâline getirildiğini, bunlar bu hâle getirilirken belediye imkânlarından nasıl faydalandığını ve 800'e yakın vatandaşımızı -güvenlik görevlimiz de var içinde tabii- nasıl şehit verdiğimizizi gördük, yaşadık. Şimdi, bununla alakalı biz diyoruz ki artık bir daha, tekrardan, bunu, aynı tecrübeleri yaşamamızın bir anlamı yok. Türkiye Cumhuriyeti devleti bir hukuk devletidir ve İçişleri Bakanlığının konuyla alakalı yetkileri vardır, belediyelere atanan kayyumlarda ve açılan soruşturmalarda bu yetkilerini hukuk çerçevesinde kullanması da en tabii hakkıdır. Bakın, İstanbul Büyükşehir Belediyesine açılan soruşturmada da yeni işe alınan 500'ün üzerindeki kişiden bazılarının terör örgütü üyesi, bazılarının terör örgütü destekçisi, bazılarının da "değer ailesi" dediğimiz ailelerin mensupları olduğu açıkça görülmektedir. Biz bu konuda da son derece destekliyoruz.

Tabii, kırsal mahallelerde üretimi artırmak için gerçekten birtakım ciddi düzenlemeler yapılması gerekiyor. Hani bunlar artık köy statüsünde değiller ama mahalle de değiller. Bunları tarımsal üretime tekrardan nasıl kazandırabiliriz, ona çok ciddi eğilmemiz gerektiği kanaatindeyim. Ben Meclisin önümüzdeki dönemlerde bu konuyu dikkatlice inceleyeceğine eminim ve “kırsal mahalle” dedikimiz... Çünkü biz İstanbul’a çok yakın bir il de olduğumuz için İstanbul’un birçok köyünde önceden ne kadar büyük tarımsal üretimin yapıldığını bizatihi biliyorduk. Teklifi veren sayın milletvekilimiz de İstanbul’da uzun süre belediye başkanlığı yaptığı için kendisi de çok iyi biliyor bunu.

Benim genelde söyleyeceklerim bunlar. Maddeler üzerine geldikçe yine detaylıca konuşuruz diye düşünüyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, ben sataşmadan bir söz istiyorum izin verirseniz.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Estağfurullah.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik’in Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz’ın (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi’nin geneli üzerine yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın milletvekilim aslında bu emperyalizm konusuna değindi.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Çok naif bir cevap verdi, bir şey demedi aslında. Zatatinizden de öyle naif bir cevap bekliyoruz.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Ben de milletvekili kardeşim diyeyim o zaman.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – “Ağabey” dedi zaten “Behiç ağabey” dedi galiba.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Biliyorum, çok teşekkür ediyorum kendisine.

Yanlış anlaşılmaktan imtina etmek istiyorum. Onun için şu bölümü bir kez daha çok kısa tekrarlamak istiyorum, diyor ki benim notumda: “Türkiye’yi çözebilmenin en uygun yolunun ulus devlet kimliğini ve üniter yapıyı yıkmaktan geçtiği düşünülmüştür. Kurucu iradeyi ve rejimi korumakla yükümlü birimlere karşı açılan savaş, ardından FETÖ hâkimiyeti, Habur olayı, açılım süreci, kamu yönetiminde derin izler bırakmıştır.” Şimdi, şu kavramlar çok önemli: Küreselleşme, başlı başına bir konu. Yerelleşme, özerklik, yönetişim, ademimerkeziyet, yerel hükûmet ve federalleşme gibi kavramlar devletimizin çökmesi ve emperyalizmin kucağına düşmesinde acımasızca kullanılmıştır, kullanılmaktadır dedim, söylediğim bu. Yani burada bulunan bütün sayın vekillerimizin, yetkililerin ben böyle bir sürecin içinde oldukları ihtimalini taşımıyorum, onu da ifade edeyim.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Ben yanlış anladım o zaman.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Ama bunlar bize dayatılıyor, bunlar bir gerçek, hayatın bir gerçeği. Onun için Türk milleti adına karar veren herkesin bu konuda fevkalade duyarlı olması gerektiğine dikkat çektim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 131 Milletvekilinin; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4895) (Devam)

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Şimdi, Yaşar Bey, şöyle bir zaruretimizi paylaşmak istiyorum çünkü sorun olmasın istiyorum: İYİ Parti grup önerisinin oylaması bir dakika sonra yapılacak; yoklama istenebilir, istenirse sözünüzü kesmek zorunda kalabilirim. Bence başlayalım, istemezlerse beyefendi de konuşsun ama olursa kusura bakmayın diyeceğim, keseceğim, tekrar gelip tamamlayacağız. Tamam, usul olarak...

Sayın Çelik, teşekkür ediyoruz efendim.

Buyurun Sayın Zeybek, katkı sağlamak adına...

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Bayındırlık Komisyonu Sözcüsü aynı zamanda Başkanım, Bayındırlık Komisyonu Sözcüsü.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Bayındırlık Komisyonu Sözcüsü.

Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

24 Ocak 2023 tarihinde 238 sayılı bir Karar’la İşçileri Komisyonuna havale edilen Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun da birinci tali komisyon olduğu Komisyonun Cumhuriyet Halk Partisi Grup Sözcüsü olarak söz aldım.

Değerli vekillerimizi ve Komisyonumuzda bulunan hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, salı günü, önce Plan ve Bütçe Komisyonuna çağrıldık, Komisyon üyesi arkadaşlarımız tarafından. Komisyona havale edilen 6360 sayılı Yasa’da -14 ilde büyükşehir belediyesi ve 27 ilçe kurulmasına ilişkin- değişiklikle ilgili... Plan ve Bütçe Komisyonunda 22’nci maddeyle ilgili orada konuştum, söz aldım, sağ olsun Komisyon Başkanı da söz verdi. Daha sonra tali komisyon olan Çevre Komisyonu ki Başkanı -ona da teşekkür ediyorum- tali komisyon olarak Komisyonu toplama gereğini hissetti ve Çevre Komisyonu 1’inci, 2’nci, 3’üncü madde ve geçici 1’inci maddeyi de kendi Komisyonu içinde değerlendirdi; oraya da gittim, orada da yasayla ilgili görüş ve düşüncemizi aktardık. Ancak arkadaşlarımız da değişti, şimdi, teklifi getiren milletvekillerimiz yasanın ivedilikle hayata geçebilmesi için Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen vergi aflarını da içeren yasanın içine dâhil edildiğini söylediler.

Şimdi, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu yasa, 31/12/2022 yılında 6360 sayılı Yasa’yla köy statüsünden mahalle statüsüne dönüşmüş olan yerlerle ilgili getirilen istisnaların süresinin üç yıl daha uzatılmasıyla ilgiliydi. Yani 31/12/2022 tarihinde bu istisnaların biteceği biliniyordu. Biz farklı komisyonlarda çok sayıda yasa görüştüğümüzden demek ki Bakanlık atladı. Niye atladı? Bugün 2 Şubat, yasa yayınlandığında 10 Şubatı bulacak. Peki, bu kırk gün içinde büyükşehir belediyeleri buralarda su tahsilatını neye göre yaptılar? Yüzde 25’e göre mi, tamamına göre mi yaptılar? Bir bilgi var mı? Bu yasanın çıkacağını siz önceden söylediniz mi? Emlak vergileriyle ilgili tamam, mayıs ayında birinci taksitler ödenecek, onlarla ilgili süreç başlamamış olabilir ama 2 Ocak, 5 Ocak, 10 Ocak, 30 Ocak tarihindeki su faturalarının düzenlenmesiyle ilgili -bir arkadaşımız söyledi- neye göre düzenleme yapılacak?

Şimdi, burada tabii, yasa koyucunun aslında şaşkınlığını ve dağınıklığını görüyoruz. Mesela, yasanın içinde pek çok yerde geçiyor; 2018’den itibaren, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle İçişleri Bakanlığının özellikle de yerel yönetimlerle ilgili yetkileri İçişleri Bakanlığından Çevre ve Şehircilik Bakanlığına geçti. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı daha sonra Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına dönüştü ama taslağın 2’nci maddesinde -madde 2 değişik fıkra; 18/6/2017 tarihli şeye bakıyoruz- burada Bakanlığın ismine “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” deniliyor. Peki, düzenleme metninde ne geçiyor? “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” deniliyor. Yani burada Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yazılması bile unutulmuş. Basit bir şey gibi gözüküyor ama İçişleri Bakanlığından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına geçiyor. Kimi yerlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına dönüşürken burada üzerinde çalıştığımız bir fıkradaki eksikliği giderilmesi dikkate alınmıyor.

Şimdi, bizden önce konuşan arkadaşlarımız... Tabii, 2012 yılında geçen yasayla ilgili Cumhuriyet Halk Partisinin muhalefet şerhlerini açık açık -Meclis tutanaklarında da var, Komisyon da ifade edilmiş- burada da ifade ediyoruz. Bakın, Anadolu’da 30 tane büyükşehir şu anda kurulmuş; İstanbul ve Kocaeli özel bir yasayla, daha sonra pergel yasasıyla bu 16’ya çıkarıldı, önce 13 büyükşehir, arkasından Ordu, nüfusu artırılarak 30 büyükşehre geçti. Şimdi, sıkıntı şu: Yasa teklifini getiren milletvekilleri diyor ki: “Bizim ‘kırsal mahalle’ ve ‘kırsal yerleşik alan’ tanımını ilçe belediye meclislerinden ve büyükşehir belediye meclislerinden hâlâ geçiremeyen büyükşehirlerimiz var.” Neden? Çünkü siz Van, Urfa, Diyarbakır için getirdiğiniz yasayla Muğla, Balıkesir ya da Aydın’ı da yönetebileceğinizi düşünüyorsunuz. Şehir merkezine 5 kilometre, 10 kilometre mesafede, geçmişte köy olmuş, bugün yerleşime açılmış ve özellikle de yazlık yerleşimlerin yoğun olduğu bir turizm merkezine dönüşmüş alanlar ile Van’da, Erzurum’da merkeze iki saat, üç saat uzaklıktaki köylerin de aynı yasayla yönetilebileceğini düşünüyorsunuz. Başka ne? Behiç Bey de söyledi, bu yasayla birlikte Çiftçi Kayıt Belgesi’ne sahip çiftçi sayısı azalmıştır. Türkiye’de köylerdeki aile tipi hayvancılık ve tarımsal üretimde ciddi bir azalma söz konusudur. Köylerde yaşayan nüfusun sayısında ciddi azalmalar söz konusu olmuştur. Bunun pek çok sebebi vardır ama bu getirilmiş olan yasa bunun bir nedenidir, önemli bir başka nedeni de köy okullarının kapatılmış olmasıdır. O nedenle, şimdi, burada seçime üç ay kala bir yasa getiriyorsunuz, bence hiçbir anlamı yok.

Bakın, Ortak Politikalar Mutabakat Metni’nin 60’ncı sayfasında bizim, Millet İttifakı’nı oluşturan siyasi partilerin bir iddiası var, o nedenle bu yasanın bu maddesinin de bence bir anlamı yok. “Muhtarlık temel kanunu çıkaracağız ve Büyükşehir Yasası’yla mahalleye dönüştürülen köylerin tüzel kişiliklerini iade edeceğiz.” diyoruz. Yani on bir sene geçmiş, buralarda yaşayan yurttaşların sorunları katbekat artmış... Ki bu Anadolu’da pek çok belediye ya kayyumla yönetiliyor ya da iktidarınıza mensup, siyasi partiye mensup belediye başkanlarıyla yönetiliyor ama hâlâ görüyoruz ki kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alan kararlarını ilçe meclislerinden ve belediye meclislerinden geçirememişler.

Şimdi, değerli arkadaşlar, iki yerde İçişleri Bakanlığının yetkililerinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına geçmesiyle ilgili madde metninde bakanlık çizilerek yeni bakanlık yazılıyor. İki madde de il özel idareleri ve onlara bağlı olan şirketlerin borçlanmasıyla ilgili düzenleme geliyor. Ben de burada ana komisyonun İçişleri Komisyonu olmasının doğru olmadığını düşünüyorum, aslında bu yasada getirilen temel değişiklik Çevre Komisyonunu ilgilendiriyor. İmar, Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda daha çok Anayasa Mahkemesinin iptal kararları gerekçesiyle; 5, 6 ve 7’nci maddedeki gerekçelerle ona ilişkin bir düzenleme yapılması. E, peki, Anayasa Mahkemesinin -bugün de Anayasa Mahkemesi yeni Başkanını seçti, eski Başkan görevine devam ediyor. Bütün görev yapanlara başarılar diliyoruz ama baktığımızda- 15 üyesi de iktidarınız döneminde farklı kurumların seçmesiyle Cumhurbaşkanı tarafından atanmış ya da bir önceki Cumhurbaşkanı tarafından atanmış üyeler. E,

burada siz “5, 6, 7’nci maddeyi Anayasa Mahkemesi iptal etti.” diyorsunuz. E, demek ki bu Anayasa Mahkemesi bu Meclisten geçirdiğiniz yasaların, Anayasa’ya uygunluk açısından değerlendiriyor ve eksik ve yanlış olduğunu söylüyor. E, bunu biz on yıl önceki Komisyon çalışmalarında da söylemişiz yani Cumhuriyet Halk Partisi söylüyor, yerine getirilmiyor, dikkate alınmıyor ama Mahkemeden iptal kararı gelince de bir yasal düzenleme getirme ihtiyacı hissediyorsunuz.

Yine, arkadaşlar, 9’uncu maddede iklimle ilgili bir uzmanlık oluşturuyorsunuz, kurum içinden yirmi... Sayın Bakan, siz İstanbul’da Çevre İl Müdürlüğü de yaptınız, bunun tanımı yapılır. İTÜ’de Uzun ve Uçak Bilimleri Fakültesi var, onun içinde de meteoroloji mühendisliği var. Kim olacak bu uzmanlar? İklim değişikliğiyle ilgili, bunun eğitimini almış olan İstanbul ve Samsun’daki üniversitelerdeki meteoroloji mühendisleri var. Korkumuz ve endişemiz, buralara ilgili ilgisiz pek çok insanın uzman kadrosuyla yerleşmesi. Gelin bu maddenin içine bunların görev tanımını ve diploma tanımlarını yapalım. Yani o zaman... Bakın, meteoroloji mühendisliğinin 2022 yılındaki üniversite yerleşimlerinde bazı kadrolar boş kaldı. Niye? Kamuda istihdam olanakları yeteri kadar oluşmadığı için bu alanlar artık seçilemiyor. Yani biz veterinerden TÜBİTAK’a yönetici, güreşçiden Halk Bankasına Yönetim Kurulu üyesi ataması yapıldığı için endişe ediyoruz.

Evet, iklim değişikliği önemli, bu konuyla ilgili, Bakanlığın ismine bunun getiriliyor olmasını çok değerli buluyoruz, su yönetimi üzerindeki çalışmaların çok değerli olduğuna inanıyoruz. Bakın, bir yıl içinde Türkiye’nin toplam yağış rejimiyle elde ettiği su miktarı 114 milyar metreküpten 102 milyar metreküpe düştü. Bugün Şubat ayının 2’sindeyiz, Anadolu ilk kez şubat ayında karla karşılaştı; bu, bizim bundan sonraki süreçlerde çok fazla karşılaşacağımız temel bir durumdur. Türkiye, su fakiri bir ülkedir ve bu manada alınması gereken önlemler konusunda bir öneri getiriyorsanız bunun yerli yerine oturmasının mutlaka sağlanması gerekir.

Şimdi, Sayın Başkan, bu derin dolgu alanlarıyla ilgili de şunu söylemek istiyorum: Bir kıyı alanında dolgu yapılarak bunun yer altı otoparkı yapılabilmesi için uygulamada önce bu yer dolduruluyor, sonra bunun etrafına kazık temeller çakılıyor, sonra doldurulmuş olan bütün bu agrega, mıcır ya da dolgu malzemesi boşaltılarak burada yer altı otoparkları yapılıyor; bir yer kazanma meselesi ama son derece pahalı bir çözüm. Şimdi, yasa koyucuların ya da teklif sahiplerinin bunun neresi için getirildiğini burada, Komisyonla ifade etmesi gerekir yani gerçekten kıyı alanlarında yer altı otoparkı yapabilmek için -çünkü yer üstü otoparkı yapma konusunda bir problem yok- ilgili bir mevzuatı, ilgili bir yönetmeliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı mı çıkaracak yoksa buna ilişkin olarak belediyeler kendi imar planlarında bazı düzenlemeler mi getirecek? Ama seçime giderayak bu düzenleme neresi için getiriliyor? Bunun mutlaka açıklanması gerekir.

Şimdi, biraz önce konuşan çok Saygıdeğer Milletvekili, İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle ilgili bence talihsiz bir ifadede bulundu. Bakın, ben 2009-2018 yılları arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesinde Belediye Meclis üyesi olarak görev yaptım, Cumhuriyet Halk Partisinde Belediye Meclisinde bir dönem grup sözcüsü olarak görev yaptım. Benim görev yaptığım dönemdeki Grup Başkan Vekili şu anda Fatih Belediye Başkanı, benim görev yaptığım dönemdeki AK PARTİ’nin Grup Sözcüsü de şu anda Kadın ve Aileden Sorumlu Bakan, o dönemki AK PARTİ İl Başkanı da şu anda Mecliste Milletvekili.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir itham yaparken kendisinden önceki dönemle ilgili değerlendirmeyi de dikkate almak gerekir. Sayın Mustafa Demir de o dönem Fatih Belediye Başkanıydı, çok iyi bilir, İstanbul Küçükçekmece’de Fatih Üniversitesinin dolgu alanlarına, Ayamama Deresi’nin etrafındaki dolgu alanlarına yüz binlerce metrekarelik inşaat yapabilmek için imar kararları geldiğinde, Mecliste muhalefet eden milletvekillerinden birisi bendim ama o gün AK PARTİ’nin İstanbul Büyükşehir

Belediyesini kuşatmış olan Fetullah Gülen cemaatine mensup olan kadrolar o planların geçmesi için öylesine mücadele ettiler ki bütün muhalefetimize rağmen, Ayamama Deresi'nin etrafındaki dereye sıfır mesafedeki dolgu alanlarının üzerinden imar geçti, bir üniversite binası yapıldı, yüz binlerce metrekaresel kapalı alanlar inşa edildi, 15 Temmuz darbe girişiminden sonra da o binaların tamamı, cemaatin mallarına, terör örgütünün mallarına el konulduğu için de kamu kurumlarının eline geçti.

Şimdi, Sayın Vekilimiz, Düzce Vekili İstanbul'u bilmez ama İstanbul'da 15 Temmuz gecesi Büyükşehir Belediyesini ele geçirmeye çalışanları içeriye alıp, dayayıp, döşeyip, nevalelerini ve yemeklerini veren kişinin de Büyükşehir Belediyesinin İdare Amiri olduğunu, belediyede binlerce kişi tarafından oralara yerleştirildiğini unutmamak gerekir.

İçişleri Bakanının İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle ilgili ortaya atmış olduğu iddiaların tamamı safsatadır, tamamı gerçek dışıdır. Şu ana kadar İstanbul Büyükşehir Belediyesinde ismi açıklanmış, gözaltına alınmış bir tek kişi bile olmadığı gibi, 31 Mart ve 24 Haziran seçimlerinden sonra uygulanan işe alma modeliyle şu an Halk Bankası Yönetim Kurulu üyesi olan, geçmişte İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Başkanlığını yapmış olan Sayın Mevlüt Uysal döneminde işe alınan 30 bine yakın insanla ilgili uygulama hangi kriterle yapılmışsa 2021 yılına kadar yapılan uygulama da aynı ölçütler içinde olmuştur. O nedenle bütün bu iddiaları şiddetle reddettiğimiz gibi İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve bağlı kuruluşlarında FETÖ terör örgütü mensuplarının tamamının ayıklanarak temizlendiğini buradan belirtmek isterim. Ama İçişleri Bakanlığı, idari ve mali açıdan Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlanmış olan yerel yönetimler üzerinde âdetâ Demokles'in kılıcı gibi bir vesayet oluşturmuştur. Bizim bugün artık şunu çok açık söylememiz gerekir ki Çevre ve Şehircilik Bakanlığının plan yapma yetkisinin bile yerel yönetimlere devredilmesini konuştuğumuz bir dönemde seçilmiş olan belediye başkanlarının herhangi bir mahkeme kararı bile olmaksızın keyfekeder görevden alınması, mahkemelerde haklarındaki iddialar çürütülmüş olan başkanların görevlerine iade edilmemesi ve bunu “Seni görevden alırım, bir talimatla görevden boşaltırım.” biçimindeki gerçekten 21'inci yüzyılda Türk demokrasisine ve yerel yönetimlerde yüz elli yıldan fazla belediyeçilik geçmişi olan Türk yerel yönetim anlayışına da uygun olmadığını belirtmek istiyorum.

Son olarak da, Sayın Başkan, şunu ifade ediyorum: Burada 9'uncu madde Plan ve Bütçe Komisyonundan geçti. Ancak hâlâ 2012 yılında çıkmış olan bir yasada 2025 yılına kadar bunlarla ilgili istisna sürecinin uzatılıyor olması, yasa koyucunun öngördüğü gelişmelerin sağlanmadığını ve nüfusu 750 binden fazla olan büyükşehirlerin aynı statüyle değerlendirilerek bütün köylerinin mahalleye dönüşmesiyle ilgili uygulamanın yanlış olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Bu konuyla ilgili keşke yasa koyucu ya da teklif sahibi arkadaşlarımız burayla ilgili bir düzenleme getirirken buralardaki kırsal kalkınmayı arttıracak ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin en iyi, en gelişmiş ve en köklü kurumlarından Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi, Devlet Su İşlerinin kırsal alanda yapmış olduğu çalışmalar gibi bütün bu kurumların bütün bu çalışmalarda elde ettiği bilgi, birikim ve deneyimi ortadan kaldırmamış olsaydık. O nedenle bir ülkenin gelişmişliği aynı zamanda o yönetim yapılanmalarının oluşturmuş olduğu kurumların başarılı bir performans sergilemesi ve giderek mesela Devlet Su İşlerinin bir üniversite kadar bilgi birikimli ve donanımlı insanlar tarafından yönetilir hâle gelmesi, bir Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün ya da Karayolları Genel Müdürlüğü gibi kurumların âdetâ bir teknik üniversite gibi çok başarılı, nitelikli insanları yetiştirecek yapılanmalara kavuşmalarının çok önemli olduğunu düşünüyorum. O nedenle cumhuriyetin kurumlarını ortadan kaldırmak, onları başka bir yapılanmaya dönüştürmek, mal, hizmet ve araç gereç ekipmanlarıyla insan kadrolarını değişik kamu kurumlarına ya da devlet dairelerine memur ya da işçi olarak atamanın nasıl bir sıkıntı yarattığını da Anadolu'ya çıktığınızda, Erzurum'a gittiğinizde, Van'a gittiğinizde, başka illere gittiğinizde

büyükşehir statüsüne dönmüş olan yerlerin köylerindeki geri kalmışlıktan çok rahat görebilirsiniz ve bu köylerdeki nüfus azalmasının temel sebeplerinden bir tanesinin de 6360 sayılı Yasa olduğunu çok açık söyleyebiliriz.

Son olarak da, Sayın Başkan, idari özerkliğin korunması ve güçlendirilmesi bakımından belediyelerin teşkilatlanması ve insan kaynakları yönetimine ilişkin iş ve işlemlerde bakanlıklara tanınan onay, izin, ön izin ve yerine geçerek işlem yapma gibi uygulamaların yapılacak mevzuat değişiklikleriyle sona erdirilmesi gerekmektedir. Her belediye kendi yerel ihtiyaçlarına göre teşkilat yapısını düzenleyebilmeli, norm kadro dayatmasıyla karşılaşmaksızın birimlerini oluşturabilmelidir. Belediye meclis kararlarının mahallî mülki idare amirine gönderilmeden yürürlüğe giremeyeceği hükmü de bu vesayet denetim anlayışının bir parçasıdır. Tekrar söylüyorum: Belediye meclis kararlarının mahallî mülki idare amirine gönderilmeden yürürlüğe giremeyeceği hükmü de bu vesayet denetim anlayışının bir parçasıdır ve kaldırılmalıdır. Aynı çerçevede özellikle büyükşehir belediyelerinin genel sekreterinin bağlı kuruluş genel müdürlükleri ve yönetim kurulu üyelerinin bazılarının bakanlık onayıyla atanmasıyla ilgili uygulama tamamen keyfidir ve mutlaka kaldırılması gerekir.

Yine, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildikten sonra belediye şirketlerine nasıl yönetici atanacağı, belediyelerin bağış alma yetkilerinin nasıl düzenleneceği, topladıkları bağışlara el konulması ya da “UKOME” diye bilinen Ulaşım Koordinasyon Merkezinin üye yapısının bakanlığın bir genelgesiyle değiştirilmesi gibi uygulamalar tıpkı kayyum atamasında olduğu gibi antidemokratiktir, hukuksuzdur, evrensel hukuk ilkelerine aykırıdır, halkın temel seçme ve seçilme hakkına müdahaledir, demokrasinin ve hukuk devletinin olmaz olmaz koşulu seçilmişlerin yetki ve sorumluluklarını yasayla düzenleme ilkesine de aykırıdır. Bu nedenle de bu ve benzeri olumsuz uygulamaların çok yakın zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni yasama dönemindeki gelecek yasalarla değiştirileceğini belirtmek istiyorum.

Yine, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’yla belediyelerin görev ve sorumluluk alanları genişletilmiştir ancak artan görev ve sorumluluk alanlarıyla gelir kaynakları arasında bir uyumsuzluk ortaya çıkmıştır. Şimdi, yasa teklifini getirenlere söylüyorum: İstanbul’da 300 tane otobüs alımı için kredi talebi başvurusunu neden onaylamadınız? Mersin’in, Adana’nın metro yatırımlarıyla ilgili yurt dışından getirdiği kredili borçlanma teklifleri hâlâ neden onaylanmadı? Şimdi, seçime gidiyoruz, seçime giderken... 2019 yerel seçimlerinden önce belediyelere ilave borç para verilmesiyle ilgili bir düzenleme yaptınız. Belediyelerin kamu kurumlarına ve İller Bankasına vadeye bağlanmış geri ödemeleriyle ilgili bu uygulamayı erteleyeceksiniz. 2019 seçimlerinde bunlar size hiçbir fayda getirmemişti, bugün de getirmeyecektir diyorum.

İçişleri Bakanlığı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı arasındaki yetki kargaşası ve çift başlılığın ortadan kaldırılmasıyla ilgili olarak da yerel yönetimlerle İçişleri Bakanlığı arasındaki soruşturma ve ilgili suç ve suça ilişkin işlemler dışında herhangi bir vesayet ilişkisinin olmaması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Teklifin tüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi okutuyorum:

ÇEVRE KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinin (4) numaralı alt bendinde yer alan “10 Türk lirası (50,23 TL)” ibaresi “11,59 Türk lirası” olarak değiştirilmiş ve bu bendin birinci paragrafında yer alan “idari para cezası verilir.” ibaresinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak yüzbin grostondan büyük tanker, gemi ve diğer deniz araçları için yüzbin groston esas alınarak idari para cezası verilir.”

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Madde üzerinde söz isteyen? Yok.

1 önerge var, onu okutuyorum:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinde yer alan “(50,23 TL)” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sermet Atay

Sermin Balık

Gaziantep

Elâzığ

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Söz isteyen? Yok.

Gerekçeyi okutuyorum...

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Buyurun.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Ya, teklif yeni hazırlanmış, üyelerimize sunulmuş, rakam noktasında daha Komisyonunun ilk toplantısında teklifteki madde ve rakam değişikliği söz konusu. Neden ve niçini konusunda bu önergeyi veren arkadaşlar bir açıklama yapsa da biz de bilgilensek.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Ben de bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Gerekçede bir şey ifade...

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – 1’inci maddeyle ilgili söz istiyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – İstemediniz, ne yapabilirim?

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Hayır, hayır, istedim.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Peki, bir dakika.

Buyurun Faruk Bey.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Şimdi Başkanım, groston, büyük kapasite gemiler için diğer cezalara ek olarak groston başına uygulanan ve güncel miktarın 50,3’ten 11,59’a indirilmesi diyorsunuz.

Şimdi, ceza hukuku açısından cezaların amacının iki nedeni var: Bir tanesi caydırıcılık, diğeri de ehlileştirmek. Şimdi, siz denizlerimizin bu... Özellikle Marmara Denizi’nde müsilaj ne demek? Müsilaj, denizin kusması demek. Siz dışarıdan gelen gemilerin Marmara Denizi’ne kendi pisliklerini boşaltmasının bu vesileyle önünü açmış oluyorsunuz. Şimdi, siz Türkiye genelinde yeni getirdiğiniz vergi yasasıyla, yeni getirdiğiniz cezalarla cezaları yüzde 100 artırırken, büyük sermayedarların verilecek cezasını indiriyorsunuz yani bunda resmen siz diyorsunuz ki: “Artık, büyük gemiler yurt dışından gelecek, hiçbir yerde boşaltamayacakları pislikleri Marmara Denizi’ne boşaltacak, Akdeniz’e boşaltacak.” Şimdi, burada cezaların caydırıcılığı nerede kaldı, ehlileştirilmesi nerede kaldı? Şimdi, ben bu konuyla ilgili bu yasayı hazırlayan Sayın Bakanlık temsilcilerine soruyorum...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Tamam, ben de soracağım.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Evet, şimdi, buradaki amaç ne arkadaşlar? Bir avukat olarak da soruyorum. Ceza hukukundaki amaç intikam almak değil yani İçişleri Bakanlığı olarak siz ceza hukukunu kullanarak belediye başkanlarını görevden alıyorsunuz intikam almak için, siz İstanbul Belediye Başkanını cezalandırmak için hâkimleri değiştiriyorsunuz intikam almak için.

KADİR AYDIN (Giresun) – Konu nereden nereye geldi ağabey ya!

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Bir beklerseniz, geleceğim.

Ceza hukukunun amaç ve hedeflerinden birincisi, ellileştireceksiniz; ikincisi, caydıracaksınız. Siz getirdiğiniz teklifle ceza hukukundaki... Siz bu gemilere, büyük tonajlı gemilere “Kardeşim, ben sana verdiğim cezayı indiriyorum, getir, başka ülkelerde temizlemediğin pislikleri benim ülkemde temizle.” diyorsunuz. Bunun başka bir nedeni var mı? Ceza hukukunun genel prensiplerinden olan ehliileştirmek var mı? Ehliileştirme diye bir şey de yok. Yani buraya gelen gemicinin şunu bilmesi lazım: “Ben Türkiye Cumhuriyeti hudutları içerisine girdiğimde hem Akdeniz’de hem Marmara’da hem Ege’de eğer bu pislikleri buraya boşaltırsam bana ağır bedel ödetirler. Bu bedeli ödemek için de ben Türkiye Cumhuriyeti devletinin suları içerisinde bu pislikleri boşaltmam.” demesi gerekir oysa siz tam tersine teşvik ediyorsunuz. Peki, ben size soruyorum: Gerekçesi nedir gerçekten? Bunu Türk milleti adına soruyorum, Komisyon adına soruyorum ve cevabını bekliyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Peki, Faruk Bey, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcım, Çevre Komisyonunda sizi dinleyen arkadaşlar bu iki maddeyle ilgili çok tatmin edici bir sunuş yaptığınızdan bahsediyorlar. Bu ilk iki maddeyle ilgili size söz versem, Sayın Demir siz mi... Bence Bakan Yardımcımıza söz verelim, ben de anlayayım, hepimiz bir dinleyelim sizi. Çünkü Eyüp Bey “Ben orada dinledim.” diyor. Sizden bu sorulara cevap istiyoruz lütfen.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Başkanım, bir şeyi de saptayalım, Komisyon üyeleri derken, sizin AK PARTİ’li komisyon üyeleri tatmin olmuş olabilir, bizim CHP’li Komisyon üyelerimiz tatmin olmadı, onu şerh olarak düşelim de.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Bir dinleyelim, o yüzden dinleyelim diyorum.

Sayın Bakan Yardımcım, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok kıymetli vekillerimiz, Komisyon üyelerimiz; tabii, Çevre Komisyonunda bu konuları, özellikle çevre kısmıyla ilgili olan bu 3 maddeyi tartışmıştık ve aslında iyi bir noktaya da geldiğimizi düşünüyorum. Orada Sayın Murat Bakan vardı ve CHP kanadından onlar da tatmin olduklarını sonunda söylediler. Bazı ufak tefek... Yani iş biraz teknik olduğu için teknik olarak biraz anlatmak istiyorum. Aslında bu gemi cezaları ilk defa Çevre Kanunu’yla birlikte ta, müstesarlık zamanından yani bakanlık bile yokken 1983’te darbe sonrasında çıkartılan bir kanundur Çevre Kanunu ve o dönemde bu cezalar belirlenmiş ama o zaman bir teknik hata yapılmış. Bu teknik hatanın bir teknik düzeltmesini yapıyoruz aslında, hiçbir şekilde cezaları azaltmıyoruz. Biz 2018’de Çevre Kanunu’nu değiştirirken Marmara Denizi’nde herhangi bir kirlilikte cezaları 3 misli yazmaya başladık. Yani cezaların düşürülmesine ben şahsen bir hoca olarak da karşıyım ve yirmi senedir bu Bakanlıkta çalışan birisi olarak da her zaman karşı çıktım ama bir yerde bir haksızlık varsa da bir teknik düzeltme varsa da ufak bir yerde, onu düzeltmemiz gerektiğini düşünüyorum ve biz onun için burada bulunuyoruz. Nedir bu teknik düzeltme? Şudur: Şimdi, 1983 yılında dünyada en fazla 50 bin grostonluk gemiler var. Şu anda gemilerin grostonları yaklaşık 400 bin grostonlara kadar çıkmış durumda ki bunun resimlerini de size

gösterebilirim. Gemilerin boyutları ve hacimleri çok büyüdü. Ama şöyle bir şey düşünün: Marmara Denizi'nde 200 bin tonluk bir geminin üzerinden adamın biri çöpü boşalttı denize, çöp, katı atıktan bahsediyorum veya bir kâğıdı attı, sigarayı attı ve o arada denetime geldi, dediler ki. "Sen buraya sigarayı attın, senin gemini 400 bin grostonluk bir gemi dolayısıyla cezayı 50 TL çarpı grostonlardan hesaplayacağız ve ne çıkacak bu? 100 milyon TL'lik bir ceza çıkacak. Yani bu ceza usulleri de hukuken dünyada iki türlü uygulanıyor. 1983'te yapılan kanunda Türkiye'de bu groston gemilerin boyuyla ilgili yapılmış ama geminin lavabosundan çıkan diyelim ki 1 litre su denize dökülse de onun grostonuyla hesaplanarak kolaycılığa gidilmiş bu ülkede ve biz de bunu devam ettirmişiz. "Kirliletmesinler kardeşim bizim denizimi, dolayısıyla boyuna bakarım ben, cezayı yazarım, senin zaten büyük gemin varsa daha zengin adamsındır, benim denizimi kirliletmezsin." deyip ceza yazmaya devam ediyor; burada bir sıkıntı yok. Avrupa'da veya Batı'da onların ihtisas mahkemeleri olduğu için onlar kirliletme miktarına göre ceza yazıyorlar. Yani mesela, gidiyor, bir kirlilik varsa hemen bilirkişi geliyor, o denizi bakıyor, o kirliliğin miktarına bakıyor, bunun etkilerine bakıyor, canlı hayata, habitata, biyolojik çeşitliliğe nasıl etkisi var, oradan kirliletme miktarını görüyor. Bunu Amerika'da da yapıyorlar. Hatta hatırlarsınız, bir gemi Amerika açıklarında böyle bir şey yapmıştı, milyar dolarlık ceza yemişti çünkü oradaki kirliliğe göre yazılan bir şey. Aslında, doğrusu bu ama Türkiye'de bu tip ihtisas mahkemeleri maalesef olmadığı için biz daha kolaycılığa gidip... Yıllardır söylüyorum, 1983'ten beri, ben İstanbul Müdürlüğü de yaptım, hep cezaları yazdık, acımadık da acımamaya da devam ediyoruz.

Şimdi, burada sadece bu balast suyuyla ilgili herhangi bir sıkıntı yok. Bu balast suyuyla ilgili de bir teknik açıklama yapayım. Sayın vekillerimiz dedi ki: "İşte, Marmara Denizi'ne balast suyu değişimi..." Marmara Denizi'nde balast suyu alınması verilmesi zaten yasak Balast Sözleşmesi'ne göre ve biz de ülke olarak tarafız çünkü en az 200 mil kıyıdan uzakta balast değiştirebilen bir gemi. Balast da nedir? Balast, aslında, gemi yüklü değilken dengede durması için denizden suyu alıyor ve belli bir miktarda batırıyor, sonra yük bindiği zaman da bu suyu geri veriyor kademeli olarak. Ama bunu yaparken de mesela, diyelim ki Nijerya'dan bir yük aldı, buraya gelirken her deniz değiştirdiğinde gemi kademeli olarak o suyunu boşaltmak zorunda yine Balast Uluslararası Sözleşmesi gereği, biz de onun tarafıyız. Yani Afrika Denizi'nden çıkıp da Akdeniz'e girdiği zaman Afrika'nın suyunu Akdeniz'e getiremiyor uluslararası sözleşme gereği, orada boşaltıyor yavaş yavaş, Akdeniz'den tekrar suyu alıp Ege Denizi'ne geliyor, Ege Denizi'ne girmeden Akdeniz'in suyunu boşaltmak zorunda çünkü oradaki habitata, oradaki biyolojik çeşitliliği bozmaması gerekiyor o suyun. Daha sonra Marmara'ya girdiği zaman da Marmara'da Ege'nin suyunu bırakarak geçiyor ama Marmara'da 200 metre derinlik olmadığı sürece ve 200 mil kıyıdan açık olmadığı hiçbir yerde balast suyu değiştiremiyor. Dolayısıyla Marmara'da bu şartları sağlamadığı için Marmara'nın tamamında balast suyu değiştirilmesi yasak. Sadece Karadeniz'de...

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Bakanım, burada bir parantez açar mısınız? Balast suyuyla bu evsel atıklar, insan atıkları arasındaki kriteri nasıl koyuyoruz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Şöyle: Balast suyu belli zaten, balast suyu dediğimiz dengeleme suyu. Zaten gemilerin tamamında artık şöyle bir durum var: Eskiden mesela, tankerler için tankerlerin bir tane hacmi var, o balast suyunu da alabilmek için boşken o petrolü koyduğu tankere suyu alıyordu dolayısıyla su kirleniyordu ama şimdi balast suyunu aldığı tankerle bu akaryakıtı aldığı tanker geminin içerisinde ayrı ayrı bölümlerde; yeni usul böyle. Dünyada balast suyunun olduğu tankerler ayrı olmak zorunda. Bu, IMO'nun, Uluslararası Denizcilik Örgütünün kuralıdır, onun haricindeki gemiler seyrüsefer yapamaz; dünyada kural bu. Dolayısıyla o balasttan dolayı kirlilik ancak nasıl olabilir? Uzun süre belki tabanında bir sediment kalabilir yani kum kalabilir, onun boşalması... Ama Marmara Denizi özelinde böyle

bir şeyin yapılması mümkün değil, müsaade etmiyoruz ancak kaçağı yapılabilir, kaçağıyla ilgili de kanunda bir değişiklik yok zaten; o ceza yazılıyor. Sadece burada pis su ve katı atık meselesinde 1983'te bir hata yapılmış. Ne yapılmış? Diyorlar ki: "Groston başına 50,25 lira -güncellenmiş rakamlardan bahsediyorum- para öder." Yani 100 bin grostonluk bir gemi üzerinden diyelim ki şunu tuttunuz, denize attınız. O anda yakalandığınız zaman size yazılması gereken ceza 50 milyon TL oluyor. Bu bir haksızlık çünkü aynı adam balast suyunu bıraksa 10 milyon TL yazıyorsunuz ama bunu attığınız zaman veya lavabodan çıkan bir şeyin yarım litresi gitse ona 50 milyon lira ceza yazıyoruz. Dolayısıyla zamanında, 1983'te teknik bir hata... Bu nasıl anlaşıldı biliyor musunuz efendim? Şöyle oldu: Şimdi bu cezalar Marmara Denizi'nde 3 misli yazılmaya başlayınca, bir de yeniden değerlendirme oranları da hızlı artınca yani inanılmaz rakamlara çıkınca aslında eskiden 10 milyon lira olduğu zaman bu cezayı ödeyip geçiyordu adam çünkü onların PNR sigortası dediğimiz sigortaları var uluslararası gemilerin, onlardan ödüyorlardı ama bu rakamlar artık ödenemez noktaya gelince... Çünkü gemi oraya geliyor, tamire geliyor. Mesela tersaneye geliyor, tamire. Tamir masrafı, bütün masrafı 10 milyon lira ama adam bir ceza yiyor, 50 milyon lira. Türkiye'de zamanında yapılmış bir hata var, bu hatadan dolayı yanlışlıkla da olsa böyle bir şey yapıldığı zaman, adam şunu denize attığı zaman size 50 milyon lira ceza yazarsa o zaman, o Türkiye'ye tamire gelen, servise gelen gemilere şöyle bir tavsiyede bulunuyor PNR sigortası: "Türkiye'ye gitmeyin çünkü Türkiye'de böyle bir haksızlık var. Yunanistan'a gidin, Hindistan'a gidin, başka yere gidin, bu işi orada yaptırın." gibi böyle bir şey var. Şimdi biz, onları da savunmuyoruz. Yani ben oradaki tersanecileri ben on sene onların başında boza pişirdiğim için biliyorum. Kimse denizimizi kirletmesin. "Kirleten, öder." prensibine göre de ödesinler. Ama gemi geliyor, oraya park ediyor ve o kıyı tesisinin lavabosundan yarım litre su denize gittiği zaman ben ona 1 milyon lira ceza yazıyorum, aynı gemi orada park etmiş, dururken onun şeyinden bir adamın birisi yanlışlıkla açtığı zaman giderse, tespit ettiğim zaman 50 milyon lira ceza yazıyoruz. Burada sadece bir yeri teknik olarak düzeltiyoruz; ne balastla ilgili ne diğerleriyle ilgili yeni bir şey yapmadığımızı ifade etmek istiyorum ama bu teknik düzeltmenin de kesinlikle 1983'ten gelen ve bugün fark edilen, cezaların artmasıyla fark edilen bir mesele olduğunu sizlerin takdirlerine sunuyorum. Değilse ben sizlerin huzuruna hiçbir zaman böyle ceza indirimiyle gelmek istemem ve biz buna her zaman Bakanlık olarak da ekibimiz olarak da hep karşı çıkmışızdır, karşı çıkmaya da devam edeceğiz. 2018'de sizlerin oylarıyla bu Mecliste bu Marmara Denizi'ndeki cezaları 3 misline arttırdık ve müsilağı da o sayede inanılmaz çözdük.

Son bir mesele var...

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Buna bir şey söyleyeyim de Sayın Bakan Yardımcım.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Bir bitirsin.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Hayır, cevap versin.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Faruk Bey, bitirsin

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Tamam, peki, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Bizim yaptığımız değişiklik bu, onun dışında başka bir şey yok.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Yani diyorsunuz ki mevcut ceza sisteminin gelişen şartlarda, gemilerin büyümesiyle sürdürülebilir bir yanı yok, insafı değil; doğru mu? Terbiye edici değil, öldürücü diyorsunuz.

Buyurun Faruk Bey.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Şimdi, Sayın Bakan Yardımcım, yani sizi dinledim, şu anlamda haklılık payınız var: “Ortada bir adaletsizlik var.” diyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Evet, evet.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Şimdi, hukukun amacı adaletsizliği ortadan kaldırmak. Siz yine örnek verdiniz, dediniz ki: “Amerika Birleşik Devletlerinde, Avrupa’da ihtisas mahkemeleri olduğu için ihtisas mahkemeleri bir tespit yapıyor, geminin tonajına göre değil, orada yapmış oldukları kirliliğe göre ceza veriyor.” Biz, bu maddeyi ortadan kaldıralım çünkü adaletsiz bu madde ve bunun yerine ihtisas mahkemelerinin kurulması için bir madde getirelim, o maddede bu işi çözelim; hem denizlerimizi koruyalım hem adaleti gerçekleştirelim. Yani sizin dediğinizde tabii ki bir adaletsizlik olduğu anlaşılıyor, o konuda tamam, hemfikirim ama “Adaletsizlik vardır.” derken yeni adaletsizliklere de yol açmayalım. Onun yerine çok basit -Avrupa’da bu yaşanmış, görülmüş- biz yeni ihtisas mahkemeleri... Diyelim ki İstanbul’da, İzmir’de, Antalya’da; buralarda yeni ihtisas mahkemeleri kuralım. Bu ihtisas mahkemeleri sizin dediğiniz ölçüler çerçevesinde, gerçekten de insanların verdikleri zarar oranında cezaları belirlensinler; hukuk sisteminin zaten genel prensibidir bu. O nedenle bu maddeyi çekelim yani yoksa, bu madde geçerse arkadaşlar... Yani bu ülke hepimizin. Farklı siyasi partilerden olabiliriz ama bu ülke hepimizin ülkesi. Onun için bu ülkede denizlerimizi korumak zorundayız. Bunun metodu da Avrupa nasıl yapmışsa... Dünyayı yeniden keşfetmeye, Amerika’yı yeniden keşfetmeye gerek yok. Amerika, Avrupa bunu yapmış, biz de yeniden ihtisas mahkemeleri kuralım. İhtisas mahkemeleri gemilerin denize verdikleri zarar oranında ceza kessin, hem hukuk işlesin hem adalet yerine gelsin diyorum. Umarım buna da karşı çıkanınız olmaz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Biz teşekkür ederiz.

FATİH SÜLEYMAN DENİZOLGUN (İstanbul) – Başkanım, çok kısa.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Buyurun.

FATİH SÜLEYMAN DENİZOLGUN (İstanbul) – Faruk Bey’i dinledik. Şimdi, Faruk Bey’in çözüm olarak da önerdiği nokta ihtisas mahkemelerine bu konu havale olsun ve orada bu oran belirlensin; işte, hakkaniyetli olarak ne kadar miktarda denizler kirlletiliyorsa o şekilde cezalar belirlensin. Fakat siz de takdir edersiniz ki şimdi kanunla bunun önü alınamazsa mahkemelerde bu çok değişkenlik, çok sürüncemeli ve çok uzun yıllar alır. Yani mesele mahkemeye gidip mahkemenin yıllar sonra vereceği karardan ziyade bunun kanunla zaten uygulamacı ve idarenin direkt müdahil olarak ona göre ceza kesmesi veya kesmemesi. Zaten her hâlükârda insanlar mahkeme yoluna gidebilir, şirketler mahkeme yoluna gidebilir, o yolları kullanma zaten her daim mevcut ve her türlü şikâyet veya itiraz herkes için zaten mevcut. Ama meselenin çözümü mahkemelere gidip onların takdiri veya işte, hâkimlerin birden farklı görüş, muallaklık içeren mevzularına girersek bunu çok konuşmamız lazım. Temel mesele zaten bunu idare olarak, denetleme olarak ve cezalandırma olarak bir bakıma bu işi mahkemeler boyutundan ziyade direkt buradaki 83 yılında yapılan haksızlığın, Sayın Bakan Yardımcımızın da ifade ettiği gibi yani gemilerin boyuyla, miktarıyla olan, en ufak bir lavabo açmasından sebep yani normalde 1 milyon lira ceza kesilirken büyük boyutlu oldu diye 50 milyon veya 100 milyon lira ceza kesilmesi hiç kimsenin tabii ki hakkaniyetli olarak ifade edeceği bir mesele değil ve bu 83 yıllarında yapılan bir hata olduğu için bunun düzeltilmesinin yani kanun yoluyla ve idare yoluyla olması çok daha makul ve mantıklıdır kanaatindeyim.

Saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Teşekkür ederim.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Sayın Başkan, ben de bir cevap vereyim de.

Şimdi, değerli milletvekili arkadaşım, bu konuda uzman hâkimlerden, uzman bilirkişilerden yararlanarak kısa dönemde çözüm sağlaması için ihtisas mahkemeleri var, ihtisas mahkemelerinin amacı o. Zaten Sayın Bakan Yardımcımız da söyledi, Amerika Birleşik Devletleri’nde de bu var, Avrupa’da da bu var yani gelişmiş ülkelerin tamamında bu var zaten. Onun için biz tam tersine işi uzatmayız, tekrar idare mahkemesinde yargılanması değil ihtisas mahkemelerinde... Tabii ki takdir sizlerindir, oylama olacaktır ama ihtisas mahkemelerinin hedefinin bu olduğunu bilmemiz gerekir.

Teşekkür ediyorum.

FATİH SÜLEYMAN DENİZOLGUN (İstanbul) – Başkanım, son cümle olarak...

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Şimdi, karşılıklı çok uzuyor yani.

Buyurun.

FATİH SÜLEYMAN DENİZOLGUN (İstanbul) – Faruk Başkanım, ihtisas mahkemelerinin özelliği ve uzmanlığını pekâlâ hepimiz bilmekteyiz ama bizim de benim de bakış açısı olarak asıl odaklanmak istediğim nokta bu işi mahkemelere bırakmakla aslında zaman açısından, mağduriyet açısından ve hâkimlerin çeşitli olarak yorumu açısından çok farklı noktalara gidileceğini öngördüğüm için bunu söylemekteyim zaten.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Görüşünüze saygı duyuyorum.

FATİH SÜLEYMAN DENİZOLGUN (İstanbul) – Ben de saygı duyuyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım, şimdi, Sayın Bakan Yardımcımız da açıkladı, ben müşahhas örnek olması açısından paylaşmak isterim. Aslında, bu cezai müeyyidelerin bu kadar birden artmasının önemli nedenlerinden bir tanesi; bir, ceza veriliyor, ikincisi, eğer tüzel kişilikse çarpı 3’le yapılıyor, eğer özel çevre koruma alanıysa bir daha çarpı 2 oluyor. Dolayısıyla bu müsilağdan sonra Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından Marmara Denizi’nin tamamının Özel Çevre Koruma Alanı ilan edilmesinden sonra bu cezalar astronomik olarak oluştu. Bunlardan mesela, örnek vermek gerekirse aradaki farkı görmek açısından, tanker için petrol türevi kirlilikte 250 bin grostonda 97 milyon 956 bin lira ceza -şu anda mevcut kanunda- alınması gerekirken biz 52 milyon 749 bin lira ceza alınmasını öneriyoruz. Aslında bakıldığında öyle kirlütenlerin göz ardı edildiği, cezaların ciddi olarak hafifletildiği gibi bir durum yok zaten, bu açıdan önemli. Bir şey daha yapıldı, bir de Sayın Bakanımıza onu söyledim, 83’te kanun çıkarılırken pis su ve katı atık petrol türevi gibi değerlendirilmiş yani siz bir yerde bir teknenin tuvaletini boşaltsanız veya katı atık atsanız petrol türevi gibi değerlendiriliyor. Orada da sonuç itibarıyla şöyle bir şey netice ortaya çıkıyor: Mesela, pis su ve katı atıkla kirlüten bir gemi yine 251 grostonsa 79 milyon 269 bin lira ceza alıyor yani pis su, gri su dediğimiz gri su ve katı atıktan dolayı. Bu da aslında cezanın hakkaniyeti açısından petrol türevi gibi değil de asgari balast suyu gibi değerlendirilerek cezalar ona göre yeniden düzenlendi. Bu açıdan hani çok makul ve mantıklı olduğu düşünüyorum.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Valla bence bir düşünelim, yani hep beraber düşünelim bunu.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Evet, teşekkür ederiz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Bir şey ilave edebilir miyim ben de?

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Buyurun Sayın Bakanım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Kusura bakmayın.

Efendim, şimdi, Sayın Başkanımız ifade ettiler aslında, bir tane de ben örnek vermek istiyorum, mesela tankerlerin petrol türevi kirliliği meselesi var; burada 1.000 groston gemilere biz 12 milyon lira ceza yazıyoruz, bunu hiç değiştirmiyoruz, 12 milyona devam ediyoruz aynı cezaya veya 5 bin groston üzerine 24 milyon liraya devam ediyoruz, 10 bin groston için 25 milyon liraya devam ediyoruz, 50 bin groston için 37 milyon lira, devam ediyoruz, 100 bin ton groston için 52 milyon lira ceza yazmaya devam ediyoruz; buralarda hiçbir sıkıntı yok. Bu zaten 100 bin tonun altındaki gemilerin Türk karasularına girişi, tersanelere girişi ve Marmara’ya girişi veya diğer yerlere yüzde 97’si 100 bin tona kadar olan gemilerdir, yüzde 3’lük kısımdan bahsediyoruz aslında. Dünyada da öyledir, yüzde 3’ü 100 bin grostonun üzerindeki gemilerdir. Türkiye’ye gelenlerde Ulaştırma Bakanlığının rakamları ancak yüzde 3’lük bir kısım. Burada belli bir noktadan sonra bu hakkaniyeti gidermemiz lazım.

Bu ihtisas mahkemeleri meselesi başka bir meseledir, ben sadece örnek olsun diye anlattım, söyledim “Dünyada böyle örnekler var.” diye, bu, tabii, Meclisimizin takdiridir, karardır onu bilmiyorum ama bu birçok, sadece gemilerle ilgili meselede değil, çevreyle ilgili cezaların birçoğunda yani biz... Mesela, çok net bir şekilde adam tehlikeli atığı bir yere boşaltıyor, biz gidiyoruz, 100 milyon lira ceza yazıyoruz. Öyle mi yazılmalı, böyle mi yazılmalı, onlar başka bir hikâyedir, bilmiyorum ama bizim 83’te çıkan kanun ne emrediyorsa biz onu yapıyoruz, sadece burada da ufak bir teknik düzeltme yaptık.

Sizin takdirlerinize arz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakan.

Önergeyi okutuyorum arkadaşlar:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinde yer alan “(50,23 TL)” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sermet Atay

Sermin Balık

Gaziantep

Elâzığ

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Konuşmak isteyen yok herhâlde, konuşuldu o konu da.

Önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle kanun yapım usulüne uyum amacıyla değişiklik yapılmaktadır.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Bu alanlar üzerinde” ibaresi “Bu alanlarda” şeklinde değiştirilmiş ve “açık otopark,” ibaresinden sonra gelmek üzere “açığa çıkmayan yeraltı otoparkı,” ibaresi eklenmiştir.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Madde üzerinde söz isteyen Sayın Faruk Sariaslan.

Buyurun Faruk Bey.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Evet, Başkanım, şimdi, burada, kıyıların altında otopark yapılması bu maddeyle getirilen, otopark yapılması getiriliyor. Türkiye’nin deprem bölgesi olduğu düşünülerek buradaki yapılacak otoparkların ne kadar sağlıklı olduğu, yapılıp yapılamayacağı konusunda bilim adamlarından görüş alınıp, bir kurul oluşturulup bilim adamlarının vereceği kurul raporlarının göre burada yapılıp yapılmayacağına dair bir karar verilmesinin bu maddeye eklenmesinin doğru olacağı kanaatindeyim.

Şimdi, biz, bir şeylerini yapıyoruz, daha sonra aradan beş on yıl geçtikten sonra hep beraber ağlıyoruz “Keşke yapmasaydık.” diyoruz. Onun için, “keşke” lafını kullanmamak açısından buraya bilim adamlarından oluşacak bir kurul oluşturulup oluşturulacak bu kurulun vereceği rapora göre, “Bu yer altında otoparkın yapılıp yapılamayacağına karar verilir.” ibaresi diye bir madde ekleyelim diye düşünüyorum.

Şimdi, bu, ayrıca da bu ekolojik sistemi değiştirecek. Yani ben bu konuda bilim insanı değilim ama duyduklarım, bilim adamlarından öğrendiklerim bu yapıldığı zaman gelip oralara balıklar yumurtasını bırakmıyorlarmış, söylenen. Bu konularda dünyada artık jeolojik durumlara göre, işte çevre durumuna göre, kredi alırken de yatırım yaparken de uluslararası sermaye gelirken de birtakım kıstaslar var. Dünyadaki bu gelişmeleri de düşünerek -yine altını çizerek söylüyorum, belki tekrar olacak- bilim adamlarından alınacak kurul raporlarına göre yapılıp yapılmama konusunun tekrar tartışılması gerekir, bu konuyla ilgili bir madde eklensin diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Yaşar Bey, buyurun.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, mevcut kanunda doldurma ve kurutma alanları üzerinde kamu yararı gerektiğinden yol, açık otopark, yeşil alan, çocuk bahçeleri gibi teknik düzenlemeler yapılabiliyor, burada sorun yok. Yani teklifin içerisinde, daha doğrusu mevcut uygulanan kanunun içerisinde bu otopark meselesinin neden ve niçin kaynaklandığını gerçekten de merak ettiğimizi ifade etmek isterim. Örneğin, Karadeniz Bölgemizde, Trabzon, Artvin, Rize, OR-Gİ, Ordu-Giresun gibi bölgelerde deniz dolgusu yapılarak, havaalanları yapıldı, onun çevresinde çocuk oyun alanı var, otopark alanı var, rekreasyon alanları var, bunun otopark olarak dönüştürülmesinin temel sebebi nedir? Onu gerçekten merak ediyoruz, teklif sahibi milletvekilimizden de bunu duymak isteriz.

KADİR AYDIN (Giresun) – Başkanım, ben bir şey söyleyebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Buyurun.

KADİR AYDIN (Giresun) – Bu, aslında, yeni bir dolgu alanı yaratmak değil Başkanım, bu mevcut, bizde de mesela Karadeniz Sahil Yolu geçerken kara parçası ile yol gövdesi arasında kalmış alanlar var, zaman zaman yol kotunun şehir kotundan yüksekte geçtiği alanlar da var. Dolayısıyla bu alanların altlarının değerlendirilmesiyle ilgili bir çalışmaya ihtiyaç oluyor. Karadeniz şehir yapılanmasını dikkate aldığımızda böyle yol boyunca, sahil boyunca kurulmuş bir şehir düzeni var ve bu aradaki kalan alanları açık otopark yerine üzerine yine rekreasyon alanı, çocuk bahçeleri, park alanları olarak değerlendirip arkadaki kalan, altta kalan ölü bölgeyi... Elbette, burada, deniz kotunun kurtarması söz konusu yani kurtardığı noktaya kadar her alanda bunu yapmak mümkün olmayabilir zaten. Dolayısıyla o alanlarla ilgili böyle bir çalışma. Yine, bizde 2 yol arasında kalan yani şehirle önceden mülkiyet üzerine yapılmış, yaklaşık olarak 2 bin metrekare üzerinde yapılmış bir cami vardı, daha sonra sahil yolu projesi geçerken bu 2 yol arasında kaldı bu cami, onun olduğu yerde yaklaşık olarak 30 dönümlük

bir alanda Çevre Bakanlığımız ile Bulancak Belediyesi birlikte Millet Bahçesi yaptılar, 2 bin kişinin namaz kıldığı bir cami burası. Dolayısıyla, o bölgede bir cenaze olduğunda, işte, özel günler olduğunda, mübarek gün ve gecelerde yollarda çok ciddi bir kilitlenme meydana geliyor. Yani diyelim ki o alanın altının bir otoparka dönüşmesi çok ciddi bir rahatlama sağlıyor. Deniz kotu elverişli, kurtarıyor, alan müsait, kurtarıyor; dolayısıyla, aslında yeni bir alan dolgusu yapmak değil mevcut alanlarda -zaten her dolgu alanına bunu yapmak da fiilen mümkün olmayacaktır- kurtaran bölgelerde bu tür çalışmaların yapılmasını şehir açısından bir kazanım olarak değerlendiriyoruz, öyle düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun...

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Evet, yani şöyle bir şeyi bilince çıkarmamız lazım: Deniz kenarları, kıyı kenarları bir bütün olarak kamusal alanlar olarak kabul görür. Dolayısıyla, doğanın bir parçası olarak değerlendirildiğinde yer altı otoparklar, işte, farklı inşaat biçimleri, bir dolgu alanı olarak ele alınması beraberinde bir sürü sorunu getiriyor. Bir, doğanın görüntüsünü bozuyor, o alanda yaşayan canlıların yaşam alanını bozuyor, denizin kirletilmesine neden oluyor, deprem ülkesi olma hasebiyle çökmeler, çöküntüler meydana gelebiliyor; bunun çeşitli örnekleri de var.

O açıdan değerlendirildiğinde, bu maddenin toplumumuza, halkımıza, ülkemize bir yarar sağlamayacağı inancını taşıyorum.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Teşekkür ederim.

Mustafa Bey, cevap vereceksiniz herhâlde.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Evet.

OTURUM BAŞKANI SERMET ATAY – Buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yer altı otoparkıyla ilgili bunu Çevre Komisyonundaki arkadaşlarla da uzun süre gördük. Haddizatında, Komisyona gelmeden önce, bu madde, kanun maddesi hazırlanırken de detaylı gördüğümüz bir konu. Dikkat ederseniz eğer madde metninde şu yazıyor... Yeryüzünde görünmeyen ama aynı zamanda hiçbir tarafı açığa çıkmayan otoparktan bahsediyoruz. Bunu niye söylüyoruz? Dolgu alanı bile olsa süreç içerisinde denize uzak kısmında yer altında görünür ama denize yakın kısımlarda kottan dolayı açığa çıkabilir ve dolayısıyla, burada ranta dönük ticari işletmeler söz konusu olabilir. Eğer kanun maddesini iyi okursak bizim, bu otoparkların bütün köşelerinin yer altında olması hususunda, özellikle yazdığımız bir konu yani burada herhangi bir rant söz konusu değil.

Bir de biz bunu yaptık. Mesela, Fatih Belediye Başkanlığı döneminde Çatladıkapı’da yani dolgu alanı olan, bu, sahilde Kennedy Caddesi ile Marmara Denizi arasında kalan kısımda bir sosyal tesis yaptık ancak o sosyal tesisin, günde 2 bin misafire hizmet eden o tesisin hakikaten gelenlerin otoparklarına ihtiyaç verebilecek bir durum yok yani siz onu açık otoparkla da sağlayamayabiliyorsunuz. Mesela, biz orada yer altı otoparkı yaptık ama yer altı otoparkı yaparken otoparkın her tarafı yerin altındaydı.

Şimdi, arkadaşlar, Çevre Komisyonundaki arkadaşlar da “Ya, denizin kotunun altında çok ciddi maliyetle bu tür şeyleri yapmak mümkün mü veya yapılması makul mü, mantıklı mı?” diye sorularla karşılaştık. Aslında bu fayda-maliyetle ilgili bir şey yani siz eğer Fatih gibi veya daha sonra dolgu alanı yapılmış... Mesela, bu kanun maddesiyle ilgili İzmir’den de talep geldi yani İzmir’den ve hemen hemen her taraftan talep geldi.

Netice itibarıyla, şu anda, teknoloji, inşaat teknolojisi son derece mükemmel; artık su kotunun altında Avrasya Tüneli yapılıyor, su kotunun altında Marmaray yapılıyor, tüp tünelle geçiliyor. Şüphesiz, bunlarla ilgili gelişme son derece önemli ama bir o kadar da... Dağın başına bunu yapmıyorsunuz zaten yani otoparkı, fayda-maliyeti göz önünde bulunduruyorsunuz ve gerçekten -bir de bunlar kamusal alanda- ihtiyaç varsa bunu yapabilirsiniz amacıyla oluşturulmuş, yoksa birilerine peşkeş çekmek, bir rant aracı olarak kullanılması, ileride kottan kazanıp ticari alanlara dönüştürülmesi konularında büyük hassasiyetle çalışıldı üzerinde. Madde metni dikkatli okunursa bu hassasiyetin çok rahatlıkla ortaya çıktığı görünür.

Ha, bir de buradaki özellikle dolgu alanları zaten kamu malı, Milli Emlakin kendi mülkleri. Buralarda rastgele proje de geliştiremiyorsunuz, bu projelerin ilgili kurullar tarafından mutlaka onaylanması gerekiyor. Eğer tarihî esere yakınsa Kültür Varlıklarını Koruma Kuruluna, yok Tabiat Parkları Koruma Kuruluna; bunları ilgilendirmiyorsa, eğer bunların dışındaysa direkt Çevre, Şehircilik Bakanlığının ilgili kurumlarından onay alınıyor. Böyle bakıldığında hakikaten nüfus yoğun olduğunda veya ihtiyacın hakikaten maliyetin üzerinde bir ihtiyaç söz konusu olduğunda bence burada bir fayda olacağını, şehir adına, kullanıcılar adına bir fayda olduğunu düşünüyoruz, o maksatla geldi.

Teşekkür ederim.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Başkanım, son bir soru: Bu Türkiye genelinde ön planda olan hangi şehirler var böyle bir çalışmada?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Yani dolgu alanı olan alanlarda...

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Etki analiz raporu var mı elinizde?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Yani Karadeniz’de dolgu alanıyla yapılmış havaalanları var netice itibarıyla. Başka da bir şey bilemiyorum ama yani netice itibarıyla mesela Ege’den de geldi, İzmir’den de geldi bu konuda böyle bir talep. Bunlar kontrollü yapılar olacaklar, ranta dönük herhangi bir yapılaşma olmayacak asla ve de teknolojileri gereği çok maliyetli olduğu için de öyle yap-işte-devlet modeliyle işletilecek yerler değil Sayın Başkanım.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Demir.

Madde üzerinde 2 önerge var.

1’inciyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinin teklif metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.
2/2/2023

Behiç Çelik

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Mersin

Adana

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Vekillerimiz olmadığı için gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Teklifin 2’nci maddesinde yer alan kıyı dolgu alanlarında, yer altı otopark yapılmasına ilişkin düzenlemenin üstün kamu yararına aykırı olduğu düşünülmektedir. Her ne kadar bu düzenlemenin bir ihtiyaçtan kaynaklandığı ileri sürülse de bu ihtiyacın doğaya rağmen, taşıt ve trafik öncelikli bir

gerekçeyle ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Plansız yapılan dolgular ve su mecralarının daraltılması sebebiyle meydana gelen ekolojik ve çevresel problemlerin oluşturabileceği risk ve tehditler karşısında sorumlu ve duyarlı bir yaklaşım ortaya koyma gereği açıktır.

Bu nedenle maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Alev Dedegil

Cemil Yaman

İstanbul

Kocaeli

“MADDE 2 – 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 7 nci maddesinin başlığında yer alan ‘Bu Araziler Üzerinde’ ibaresi ‘Bu Arazilerde’ şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan ‘Çevre ve Şehircilik’ ibareleri ‘Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği’ şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan ‘Bu alanlar üzerinde’ ibaresi ‘Bu alanlarda’ şeklinde değiştirilmiş ve ‘açık otopark,’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘açığa çıkmayan yeraltı otoparkı,’ ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle maddenin muhtevasına uygun olarak Kıyı Kanunu'nun 7'nci maddesinin başlığında değişiklik yapılmaktadır.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 3621 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde ve ekli (7) numaralı kroki ile liste eklenmiştir.

“EK MADDE 5 - Ekli (7) numaralı kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanda yer seçim kararına uygun olarak imar planı kararıyla sera konulu Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi kurulabilir.”

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Sayın Barut’a söz veriyorum.

Buyurun efendim.

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız, değerli konuklar; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

İsmim Ayhan Barut. Ben Cumhuriyet Halk Partisi Adana Milletkililiyim. Görev alanım, görev komisyonu olarak Tarım Komisyonunda görev yapmaktayım. Aynı zamanda ben Adana ili Karataş ilçesindenim, o bölgenin insanıyım. Bu kanun teklifiyle ilgili desteğimiz bulunuyor ancak bununla ilgili olumlu olumsuz eleştirilerimi yapmadan önce bazı hususları da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Hem Meclisimizde hem de ülkemizde uzun süredir bir torba yasa mantığıyla yasal düzenlemeler getiriliyor, ne bulunuyorsa içerisine konuluyor. Bu bağlamda, tarım sektörüne dayalı, tarıma dayalı, böyle konunun uzmanlık gerektirecek maddeleri de maalesef uygun alanı, uzmanlığı olmayan

komisyonlarda görüşülüyor. Bugün görüştüğümüz konulardan da aslında birkaç tanesi Tarım Komisyonunda uzmanlarınca enine boyuna görüşülebilirdi yani o komisyonda görüşülüyor, maalesef bunu “Ben yaptım, oldu.” anlayışıyla yapılan bir komisyon görüşmesi diye düşünüyorum. En azından bundan sonra -buradan öneri olarak benim önerim- tarımla ilgili konuların, maddelerin Tarım Komisyonunda görüşülmesi, konuşulması, uzmanlarınca enine boyuna tartışılması ve özellikle de ilgili üniversite, oda, sivil toplum kuruluşlarından görüşler alınması gerekir diye düşünüyorum. Bu, çok önemli çünkü hakikaten sadece İçişleri Komisyonu için değil, diğer komisyonlarda da birçok yerde, Tarım Komisyonu dışında tarımsal konular her komisyonda görüşülüyor, sadece tek görüşülmeyen yer Tarım Komisyonu. Bu Komisyonu niye kurmuşlar, onu da anlamıyorum. Belki -beş senedir milletvekiliyim- Tarım Komisyonunda esas olarak, ana komisyon olarak ya 2 tane ya 3 tane kanun görüştük ya da görüşmedik. Bu benim bir komisyon üyesi olarak talebidir.

Bu görüşülen bölge Adana Karataş ilçesi Bebeli Mahallesi’nde yapılacak olan 306 hektarlık ileri teknolojiyle üretim yapılacak tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesiyle ilgili Adana Ticaret Odamızda uzun yıllar meclis üyeliği görevinde bulunurken yıllar önce bir grup arkadaşımızla birlikte Adana Ticaret Odamızın öncülüğünde başlatılan bu çalışma nihayetinde bir ete kemiğe büründü ancak 2017’den beri niye bekletiliyor, bunu da anlamıyorum. Geçtiğimiz yıllarda bu kanun görüşülecekti “Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerinin şerhi var, itirazı var.” dendi ancak biz bunun böyle olmadığını, Komisyonumuzu topladık, Komisyonla birlikte buna yeşil ışık yaktığımızı ancak önerilerimizin olacağını da belirttik fakat bugüne kadar bekledi maalesef, 2017’den bu tarafa bekliyor. Anlaşılmaz nedenlerle beklediğini düşünüyorum. Bu projeye sahip çıkıyoruz, karşı durmadık, hatta çoğu yönüyle de aslında destekledik fakat şöyle bir şey var: Bu projeye ilgili -doğrudur- 2 bin insana doğrudan istihdam, yan sektörlerle birlikte 5 bin kişinin istihdamı amaçlanıyor. Biz bu projeyi incelerken kamu yararı ilkesi çerçevesindeki bu düzenlemede hem kırıların korunmasına dair kamu yararı hem de ileri teknolojiyle birlikte tarımsal üretime dair kamu yararı ölçütlerini gözetledik, inceledik; bu sayede tarımsal üretimin burada yaratacağı katma değer ve istihdamın da bölgemize olumlu katkılar sağlayacağını gördük yani düşündük ancak burada yapılacak önemli konular var, bunları da öneri olarak sunuyorum. Tarıma dayalı bu bölgede buranın altyapısı, arıtma tesisleri ve ileri teknolojiye dayalı sera kuruluşları için yapılmış bu bütün çalışmaların kamuoyuyla ayrıntılı paylaşılması gerekir, bunun paylaşılmadığını görüyorum. Bölgenin özellikle bu değerlendirme analizi yapıp komşu çevrelerin tarımsal değerindeki artışlar, arazi rantı konusunda yeni bir değerlendirme yapıp yapılmadığının öğrenilmesi, yine kamuoyuyla paylaşılmasının gerekliliğini düşünüyoruz. Ayrıca, projede yer alacak hem gerçek hem tüzel kişi pay sahipleriyle ilgili de hiç kimsenin aklında en ufak bir tereddüt dahi kalmadan bu konuların kamuoyuna bilgilendirilmesinin gerekliliğinin altını çiziyorum.

Komisyonla öneri olarak size sunulan raporda da belirttik. En önemli noktalardan biri de organize sanayi bölgesinin yapımı aşamasında alınacak önlemler çünkü burası biraz deprem bölgesi. Deprem riski taşıyan bu bölgelerde özellikle alüvyon arazinin sıvılaşmaya müsait olması nedeniyle jeoteknik önlemlerin alınması, bilimsel ölçütlere uygun teknik tedbirlerin eksiksiz alınması ve çok katı yapılaşmadan uzak durulması gerekliliğiyle ilgili bir planlama olması gerekliliğinin altını çiziyoruz. Öneri olarak da “OSB’lerin kuruluş aşamasında dikkat edilmesi gereken hususlar” diye bu kanun teklifinin altına biz önerimizi yazdık. Yapı temelleri sağlam zeminlere oturtulmalıdır. Yer altı suyu, oturma ve en önemlisi sıvılaşma riski ortadan kaldırılabilecek jeoteknik önlemler alınmalıdır. Zemin profilinin iyileştirme yöntemleri yani fore gibi, kazık gibi şeyler çakılarak güçlendirilmelidir. Parsel ve bina bazında yapılacak zemin etütlerine temel tipi ve temel derinliği belirlenmelidir. Temelin oturacağı birimin mühendislik parametreleri ayrıntılı olarak yapılmalı. İnşaat aşamasında oluşacak şevler açık bırakılmamalıdır yani özetle teknik koşullara uygun olarak yapılmalıdır diye düşünüyoruz Değerli Başkanım.

Özetle, herkesin malumu olduğu üzere, bu bölge önemli bir bölge, o bölgeye burası istihdam sağlayacak. Her iki kamu yararını gözettiğimizde bunun daha ağır, baskın olduğunu düşündük. Burayı yaparken bu gibi önerilerimize de dikkat edilmesinin gerekliliğinin altını çiziyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Ben teşekkür ediyorum katkılarınız için.

Maddeyle ilgili 1 önerge var, önergeyi okutuyorum:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin ekinde yer alan krokinin başlığında yer alan ADANA-KARATAŞ TARIMA DAYALI İHTİSAS (SERA) ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ" ibaresinin "ADANA KARATAŞ" şeklinde değiştirilmesini ve listenin başlığında yer alan "ITRF 3 DERECE" ibaresinin "(ITRF96 utm 3 derece koordinatları)" şeklinde değiştirilmesi arz ve teklif ederiz.

Sermet Atay

Sermin Balık

Gaziantep

Elâzığ

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle teklife ekli liste ve krokinin başlığında düzeltme yapılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başka önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4 - 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun ek 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir."

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Madde üzerinde söz isteyen yok, 2 önerge var.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Başkanım...

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergenizi okutayım.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Tamam.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi okutuyorum:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesiyle getirilmek istenen değişikliğin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Özgüneş

Şırnak

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi mi okutayım, söz mü istersiniz?

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Gerekçeyi okuyalım.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Büyükşehir Belediye Kanunu'na eklenen ek 3'üncü madde uygulamaları (büyükşehir olmadan önce köy veya belde olan yerlerin kırsal mahalle ilan edilmesi, emlak vergisi ve diğer bazı vergi indirimlerinden yararlanması, bina ve inşaat harçlarının indirimli uygulanması, indirimli su tarifesinin uygulanması ve benzeri) birçok belediyede henüz tamamlanamamıştır. Madenin doğrudan belediye gelirleri üzerinde etkili olması nedeniyle söz konusu maddenin açıklanması ve uygulamaya yön verilebilmesi amacıyla matuf olmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına usul ve esas belirleme hususunda açıkça yetki verilmesi öngörülmektedir.

Başta Amed, Van ve Mardin Büyükşehirleri olmak üzere birçok belediyede söz konusu düzenlemenin yaşama geçirilmediği bilinmektedir. Bu düzenleme kapsamındaki kırsal mahallelerde yapılacak işlemlerde yeknesaklığı sağlamak amacıyla "ÇeŞİD Bakanlığı"na yönetmelik çıkarma yetkisi tanınıyor. Uygulamada yeknesaklık için ortak bir yönetmelik çıkarılması yararlı olacaktır. Ancak kanunun sadece büyükşehir belediyelerinin gelirlerini artırma saikiyle hareket etmeden, birçok temel kamu hizmeti ve altyapıdan mahrum olan bu kırsal mahallelere yönelik eksiklikleri de düzenleyebilir.

Genel gerekçedeki ve 4'üncü madde gerekçesindeki "ÇeŞİD bakanlığı"na yönelik çıkarma yetkisi verilmesi, neoliberal mevzuatın kuralsızlaştırma anlayışına uygundur. Bakanlığa yetki verilmesi kuralsızlaştırmanın bir örneğidir. Yerel yönetimlerle ilgili hükümlerin yönetmelikle değil, Anayasa 127 gereği kanunla belirlenmesi gerekmektedir. Kurallar kanunla belirlenmemekte, bakanlığa yönetmelik çıkarma, böylece kuralları belirlemek, keyfilik imkânı tanınmaktadır. İdari takdiri adı verilen keyfilik hüküm sürmektedir. Bakanlık, istediği zaman yönetmeliği değiştirebilmektedir.

Bu kanun teklifinin 4'üncü maddesinde getirilen teklifle aynı zamanda büyükşehirlerin gelirlerinin artırılması teklif ediliyor. Ancak yasa yapmakla bazı şeylerin değiştirilmediğini de açığa çıkarıyor bu düzenleme. Doğal olarak köy olan, kırsal ekonominin yaygın olduğu bu yerlere mahalle veya kırsal mahalle demiş olmanız bir şey değiştirmemiştir. Üzerinden on yıl geçmesine rağmen buralarda hâlâ altyapı yetersizlikleri devam ediyor. Büyükşehir sınırları içerisinde olup yolu, suyu, doğal gazı, kanalizasyonu, imarı aydınlatması, çevre düzenlemesi sorunlu olan bu yerlere kapsamlı bir belediyeçilik hizmeti sunulmalıdır. Bu teklifle belediye gelirini artırmaya öncelik verildiğini görüyoruz. Hâlbuki önce hizmet götürülmelidir. Hizmet götürülmeden buradaki yurttaşlara yük olacak her düzenleme bu alanların boşaltılması, insansızlaştırılması anlamına gelmektedir.

Öte yandan bir yasa teklifi sunulurken ilgili veriler de sunulmalıdır. Örneğin kaç büyükşehir belediyesinde kaç kırsal mahalle var? Bunların kaçında hangi indirim ve istisnalar uygulanmış ve bunun maddi karşılığı yıllar itibarıyla ne olmuştur? Belediyeler buralara hangi hizmetleri sunmuş, hangilerinin hangi takvimde sunulması hedeflenmektedir? Bu veriler olmadan ezbere düzenlemelerle bu çalışmalar yürütülemez. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı zaten 2021 yılında 15 Nisanda 31455 sayılı Yönetmelik'le bu alanlara ilişkin düzenleme yapmıştır. Bu kanunla teklif edilen durumdan farkı nedir? Yoksa önce yönetmelik çıkarıp sonra mı kanuni düzenleme yapıyorsunuz?

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İYİ Parti'nin 1 önergesi var, onu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinde yer alan "Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı" ibaresinin "İçişleri Bakanlığı" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Behiç Çelik

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Mersin

Adana

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin 4’üncü maddesiyle, köy ve belde belediyesiyken mahalleye dönüştürülen kırsal mahalleler üzerinde yapılan düzenlemeler için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yönetmelik çıkarma yetkisi verilmektedir. Madde gerekçesi incelendiğinde 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’na eklenen ek 3’üncü madde uygulamalarının birçok belediyemizde tamamlanmadığı belirtilmiş olup bu eksikliğin giderilmesine dair bir değişiklik yapılmak istendiği belirtilmiştir.

Yerel yönetimler üzerindeki tasarruf yetkisinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında paylaşılması uygulamada karşılaşılan birçok problemin ana nedeni olup yerel yönetim tecrübelerimize aykırılık taşımaktadır. Bu yetkisel bölüşümün etkin bir kamu hizmeti sağlamayı zorlaştırdığı ve zaman zaman da yetki çakışması nedeniyle mağduriyetlere yol açtığı bilinmektedir. Ayrıca Anayasa’nın 123’üncü maddesi idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğunu, 126’ncı maddesi illerin idaresinin yetki genişliği esasına dayandığını ve 127’nci maddesi mahallî idarelerin statüsünü ve vesayet makamını belirlemektedir. Dolayısıyla yerel yönetimler üzerinde ikili bir yapının oluşturulması açık açık bir şekilde Anayasa’ya aykırıdır. Bu nedenle maddeyle teklif edilen yönetmelik çıkarma yetkisinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yerine İçişleri Bakanlığına verilmesi mevcut sorunların çözülmesi ve hizmetlerin aksamaması için elzemdir.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5 - 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Hazine Müsteşarlığının” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiş, fıkra aşağıdaki bent eklenmiş ve üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri ve Maliye bakanlıkları ile Devlet Plânlama Teşkilatı ve Hazine müsteşarlıklarına” ibaresi “İçişleri Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığına” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) İl Özel İdareleri ile sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz.”

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Maddeyle ilgili Yaşar Bey söz istiyor.

Buyurun.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Evet, 5’inci maddede, biliyorsunuz, partimiz Cumhuriyet Halk Partisinin başvurusu üzerine Anayasa’nın 161’inci maddesinde ifade edilen “Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.” esasıyla bağdaşmadığı için, bu gerekçeden dolayı Anayasa Mahkemesi iptal etmişti. Şimdi, 2022 yılı bütçesini çıkarırken 2022 yılı Bütçe Kanunu Teklifi’nde yer alan ve uygulanan bu düzenlemeye 2023 yılı Bütçe Kanunu görüşüldüğü sırada yer verilmemişti. Teklifte yani bu 5’inci maddede iptal edilen düzenlemeye kanunla aktarılıyor yani kanuni bir düzenleme getiriyoruz.

Ancak yetkililerimizin bu konuda bir açıklama yapmasını talep edeceğim. Bütçe kanunu iptal edilen fıkraya göre Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projeleri yani SUKAP dediğimiz projeler kapsamında yürütülecek işler İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalar ve borçlanma limitine dâhil edilmiyordu. “Teklifte de bu istisnaya yer verilmedi. Yani SUKAP’la ilgili bu borçlanma ihtimali neden dâhil edilmedi, teklifte neden yer verilmedi?” diyerek soruyorum, yetkililerimizden bu konuda cevap istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Kim cevap verecek, Ahmet Bey?

Sayın Küçükler, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER – Sayın Başkan, bu konuda özellikle il özel idarelerinde SUKAP projeleri olmadığı için burada düzenlenmedi. Nitekim bir sonraki maddede belediyelerle ilgili olan kısımda SUKAP düzenlenmiş durumda. Bu zaten yoktu çünkü il özel idarelerinde SUKAP bulunmuyor efendim. KÖYDES’ten yapıyor bunların hepsi, il özel idarelerinde.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Uygulamada genelde böyle olmuyor yani fark etmiyor, il özel idaresi de yapıyor, SUKAP da yapıyor. Bence dâhil edilmesinde fayda var. Kanun düzenlemesi uygulaması açısından bu zorunluluğu da kaldırmış oluruz diye düşünüyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum. Kayda girmiş oldu.

Maddeyle ilgili 1 önerge var.

Önergeyi okutuyorum:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesiyle geçirilmek istenen değişikliğin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Özgüneş

Şırnak

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin bu maddesiyle il özel idareleri ilave borçlanmaları için borçlanma limitleri artırılmaktadır. Yapılması gereken, zaten borç yükü altına hareket edemez hâle gelen yerel yönetimlere yeni borçlanma imkânları sunmak değildir.

2020 ve 2021 yılları Merkezi Yönetim Bütçe Kanunlarında il özel idareleri, bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin yüzde 50’sinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından yapılan bazı borçlanmaların aynı maddenin (d) bendinde belirtilen kısıtlamaya tabi olmayacağına ilişkin düzenlemenin Anayasa Mahkemesince ilgili kanunda düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edilmiştir. Bu nedenle, 5302 sayılı Kanun’a hüküm eklenmektedir. Ayrıca, maddede adı geçen bakanlık ve idarelerin görev alanları ve isimlerinde yapılan değişikliklere yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Kapatılan Devlet Planlama Teşkilatının adının birçok kanunda hâlâ geçtiği, “Türk tipi başkanlık” denilen 2017 Referandumu ve 2018 Genel Seçimleriyle uygulanmaya başlayan ve dünyada demokratik ülkelerde örneği olmayan bu yönetim şeklinin uyumsuzluğunu gösteren bir maddedir.

Ayrıca, bütçe kanunuyla düzenlenmemesi gereken bir hükmün bütçe kanununda düzenlendiği görülmektedir. 2020-2021 yıllarında bütçe kanununda yapılan ve Anayasa Mahkemesince iptal edilen usulsüzlük, şimdi ilgili kanunda değişiklik yapılarak il özel idareleri şirketlerine daha çok borçlanabilme imkânı düzenlenmektedir. Şirketler tarafından yapılacak borçlanma limitlerinde;

1. Avrupa Birliğiyle katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar

2. Çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Yerel yönetim bütçeleri için hem merkezî bütçeden ayrılan para artırılabilir hem de merkezî bütçeyle gelen bazı vergilerden yerel yönetimlere pay verilebilir. AKP iktidarı yerel seçimlere bir yıl kalmışken yangından mal kaçırma girişimlerini artıracak gibi görünüyor. Özellikle kayyum yönetimlerinin belediyeleri borçlandığını, belediyelere ait taşınmazları sattığını, başka kurum ve kuruluşa devrettiğini, yandaş dernek ve vakıflara kaynak aktardığını, belediye bütçesiyle AKP mitinglerini ve seçim çalışmalarını finanse ettiğini biliyoruz. Kayyumların ve AKP’li belediye başkanlarının kendi dönemlerinden sonra yüklü borçlar bırakmasına sınır getirilmelidir. Bu düzenleme tekliften çıkarılmalıdır.

Son olarak, teklifin 5’inci maddesi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen rejimin nasıl hukuk dışı olduğunu gösteren bir durumu ortaya çıkarıyor. Her şeyi Cumhurbaşkanı kararnamesiyle düzenlemeye kalkan, bütçe kanunuyla düzenlenmesi gereken hükümlerin başkan kanun ve kararnamelerde düzenlenmesi veya tersi durumların oluşması sıradan bir hâl almıştır. Yerel yönetimlere ilişkin kayyum atama işlemleri ve tüm kayyum uygulamaları Anayasa’nın 127’nci maddesine aykırıdır. Seçimle gelmeyen, kanunen atanmaması gereken bu kayyumlar, ülkede pamuk ipliğine bağlı yerel demokrasiye yönelik bir darbe girişimi olmuştur. Mademki Anayasa madde 127 uygulanması gerekiyor, madde çok açık şunu düzenliyor: “Milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır.” Madde “Yapılır.” diyor, “Yapılabilir.” demiyor.

Yani 14 Mayıs’ta kurulacak sandığa yerel yönetim sandığı da eklenmelidir. Seçimlere bu kadar kısa bir süre kalmışken belediyelere ilişkin ilave borçlanma, taşınmaz devri ve satımı işlemleri durdurulmalıdır.

BAŞKAN CELETTİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “Çevre ve Şehircilik” ibaresi “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği” şeklinde, (f) bendinde yer alan “Hazine Müsteşarlığının” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş ve üçüncü fıkrasında yer alan “Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, Maliye Bakanlığına, Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına” ibaresi “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığına” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar ve Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projesi(SUKAP) kapsamında yürütülecek işler için İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz.”

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Maddeyle ilgili 1 önerge var.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Başkanım, maddeyle ilgili konuşmak istiyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Buyurun Yaşar Bey.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yine, partimiz Cumhuriyet Halk Partisinin başvurusu üzerine Anayasa’nın 161’inci maddesinde ifade edilen “Bütçe kanununa bütçeyle ilgili hükümler dışında hüküm konulamaz.” esasıyla daha önce düzenlemeyi Anayasa Mahkememiz iptal etmişti. 2022 yılında bütçe kanununda yer alan ve uygulanan bu düzenlemeye yine 2023 yılında bu kanunda yer verilmedi. Buna bir düzenleme getiriliyor. Bizim bu maddede özellikle söylemek istediğimiz; belediyeler ve şirketlerin AB projelerinin finansmanı için yaptığı borçlanmalarla, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankalarıyla yabancı devlet kuruluşlarından yaptıkları borçlanmalar borç stoku limiti dâhilinde edilmeyecektir diye düşünüyoruz. Özellikle başta büyükşehir belediyelerimiz olmak üzere İstanbul Büyükşehir Belediyemiz, efendim, Mersin Büyükşehir Belediyemiz ve yine, Muğla Büyükşehir Belediyemizin bu kapsamda çok projeleri var. Ancak gerek Bakanlık düzeyinde gerekse Cumhurbaşkanlığı onayı makamına geldiğinde bu proje karşılığı borçlanmaların imzalanmadığını tespit ediyoruz, biliyoruz. Bunu defalarca gündeme getirmemize rağmen maalesef, işte Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden onay çıkmadığı ve ilgili bakanlığın da onaylamadığı ve sırf “Cumhuriyet Halk Partili belediyeler kazandı.” diyerekten iktidarın yanlış bir anlayışla yanlış bir tasarruf uyguladığını biliyoruz. O nedenle evet, bu Anayasa Mahkemesinin iade ettiği bu düzenlemeyi şimdi kanuni düzenleme olarak yapıyoruz ama gerçekte de böyle bir acı tabloyla karşı karşıyayız. Özellikle Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin bu proje kapsamındaki onay makamının onaylamadığından serzenişlerini biliyoruz.

Yine, özellikle Türkiye Belediyeler Birliğinin belediyelerin bütçesinden kesmiş oldukları paylarla oluşturmuş olduğu bütçenin Cumhur İttifakı’na bağlı belediyelere yapılan tüm nakdi araç ve gereç yardımlarını Cumhuriyet Halk Partili belediyelere yapmadığını da biliyoruz. Bu konuda, Sayıştay Başkanlığına gittik Sayın Başkanım, durumumuzu ilettik, Belediyeler Birliğinin Başkanıyla görüştük, yetkililerle görüştük. Her dönemde yılbaşı itibarıyla yapılacak yardımların bundan böyle adil dağıtılacağını söylemesine rağmen 2022 yılında Türkiye Belediyeler Birliğinin bütçesinin yaklaşık yüzde 50’si Cumhuriyet Halk Partili belediye başkanlarından ve bütçelerinden kesmiş olduğu payla oluşuyor. Yüzde 50 bütçesini oluşturan Türkiye Belediyeler Birliğine katkı veren Cumhuriyet Halk Partili belediyelere yapılan yardımlar maalesef yüzde 3 oranında. Bu haksızlığı gidermek durumundayız. Yani fark etmiyor, özellikle Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanımız, eski Milletvekilimiz, eski Bakanımız devleti ve uygulamayı çok iyi bilen bir arkadaşımız ama Türkiye Belediyeler Birliğinde yapmış olduğu bu siyasi davranışlarını da kınamadan geçemeyeceğim. Yani bir bütçe düşünün, bu bütçenin payını Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin yüzde 50’si oluşturuyor. Buradan İller Bankasından gelen paylardan kesiliyor ama Cumhuriyet Halk Partili belediyelere yapılan yardım ise yüzde 3 oranında. Bu haksızlığın giderilmesi gerektiğini düşünüyorum. İçişleri Komisyonuyla

belki de direkt bağlantı kurulması gereken bir konu olmadığını biliyorum ama Sayın Başkanımın ve özellikle iktidar partisi milletvekili arkadaşlarımızın bu konuda biraz daha hassasiyet göstermelerini rica ediyorum.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

Maddeyle ilgili 1 önerge var.

Okutuyorum:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesiyle getirilmek istenen değişikliğin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Özgüneş

Şırnak

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2020-2021 yıllarında bütçe kanununda yapılan ve Anayasa Mahkemesince iptal edilen usulsüzlük, şimdi ilgili kanunda değişiklik yapılarak belediye şirketlerine daha çok borçlanabilme imkânı düzenlenmektedir. Şirketler tarafından yapılacak borçlanma limitlerinde;

1. Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar,

2. Çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar,

3. Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında yürütülecek işler için İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalar miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Bu madde, belediyelerin ilave borçlanmaları için borçlanma limitleri artırılıyor. Yerel yönetimler borç nedeniyle hareket edemez hâldedir. Çözüm yeni borçlanma imkânı sunmak değildir. Belediyelere merkezî bütçeden daha fazla pay aktarılması ve merkezî bütçelere gelen bazı vergilerin buraya verilmesi çözüm olabilir. AKP seçime birkaç ay kalmışken yangından mal kaçırmaya çalışıyor. AKP'nin atadığı kayyumların ciddi bir borç yaptığı bilinen bir gerçektir. Bu nedenle bu düzenleme tekliften çıkarılmalıdır.

Son olarak, teklifin 6'ncı maddesi, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi denilen rejimin nasıl hukuk dışı olduğunu gösteren bir durumu açığa çıkarıyor. Her şeyi Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlemeye kalkan, bütçe kanunuyla düzenlenmesi gereken hükümlerin başka kanun ve kararnamelerde düzenlenmesi veya tersi durumların oluşması sıradan bir hâl almıştır. Yerel yönetimlere ilişkin kayyum atama işlemleri ve tüm kayyum uygulamaları Anayasa'nın 127'nci maddesine aykırıdır. Seçimle gelmeyen, kanunen atanmaması gereken bu kayyumlar, ülkede pamuk ipliğine bağlı yerel demokrasiye yönelik bir darbe girişimi olmuştur. Mademki Anayasa madde 127 uygulanması gerekiyor, madde çok açık şunu da düzenliyor:

“Milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır.” Madde “Yapılır.” diyor, “Yapılabilir.” demiyor.

Yani 14 Mayıs'ta kurulacak sandığa yerel yönetim sandığı da eklenmelidir. Seçimlere bu kadar kısa bir süre kalmışken belediyelere ilişkin ilave borçlanma, taşınmaz devri ve satımı işlemleri durdurulmalıdır.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1 redaksiyon talebimiz de var maddeyle ilgili, onu da okuyorum:

“MADDE 6:

Redaksiyon kapsamında, çerçeve 6'ncı madde ile 5393 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin birinci fıkrasına eklenmesi öngörülen (g) bendinde yer alan “bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin” ibaresi “bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin” şeklinde değiştirilmiştir.”

Maddeyi değişik hâliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına “ödenekler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ilgili kanunları gereğince aktarılması uygun görülen veya tahsis edilen ödenekler” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Söz isteyen yok, 1 önergemiz var.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – 7'nci madde miydi?

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Evet, sizin önermeniz var.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Daha kısa bir metin var. Zaman açısından...

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – O zaman önergeyi okutayım, gerekçe yerine siz konuşun. Daha uygun olur değil mi?

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Tamam.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi okutuyorum:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesiyle getirilmek istenen değişikliğin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Özgüneş

Şırnak

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Sayın Özgüneş, buyurun efendim.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Evet, kanundaki mevcut hükmü şu şekilde izah edebiliriz: Bu kanunda ayrılması öngörülen paylar ile 1'inci ve 2'nci fıkralarda belirtilen ödenekler dışında mahalli idarelere yardım amacıyla bakanlıklar ile bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerine pay, fon ve özel hesap gibi adlarla başka bir ödenek konulamaz.

Şimdi, değişiklikle ilgili kanunları gereğince “aktarılması uygun görülen” veya “tahsis edilen ödenekler” şeklinde bir ibare eklenmektedir. Bu değişiklik, kanun gereğince yapılacak aktarımlara atıf yapar görünmekle birlikte “uygun görülen” ibaresi idari takdiri, keyfiliği devreye sokmaktadır. Bunun da madde gerekçesinde belirttiği üzere AYM'nin bütçe kanunu ile ilgili iptal kararının ruhuna

aykırı olduğu, kararı etkisiz kılma amacı taşıdığı düşüncesindeyim. İdare takdir meselesi seçim yatırımı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla biz bunun daha net bir şekilde ifade edilmesi yani takdire bağlı değil de kesin bir ifadeyle ifade edilmesi gerektiğine inanıyoruz.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

Önergenizi oya sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü maddesinin onuncu fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığı” ibaresi “il özel idareleri ile il özel idarelerinin üyesi olduğu ve belediye üyesi bulunmayan mahallî idare birlikleri ve köyler için İçişleri Bakanlığı; belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediyelerin üyesi olduğu mahallî idare birlikleri için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – 8'inci maddeyle ilgili söz isteyen yok.

1 önerge var.

Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Behiç Çelik

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Mersin

Adana

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin 8'inci maddesiyle düzenleyici ve yönlendirici işleri yapmaya il özel idareleri ile il özel idarelerinin üyesi olduğu ve belediye üyesi bulunmayan mahallî idare birlikleri ve köyler için İçişleri Bakanlığı, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediyelerin üyesi olduğu mahallî idare birlikleri için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkili kılınmaktadır.

Yerel yönetimler üzerindeki tasarruf yetkisinde yaşanan bölünme, yaşadığımız yerel yönetim krizinin ana sebepleri arasındadır. Bununla birlikte, Anayasa'nın 123'üncü maddesi, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğunu; 126'ncı maddesi, illerin idaresinin yetki genişliği esasına dayandığını ve 127'nci maddesi mahallî idarelerin statüsünü ve vesayet makamını belirlemektedir. Dolayısıyla, yerel yönetimler üzerinde ikili bir yapının oluşturulması açık bir şekilde Anayasa'ya aykırıdır.

Bu nedenle maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 6360 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin onbeşinci fıkrasında ve yirmidokuzuncu fıkrasında yer alan “31/12/2022” ibareleri “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Söz isteyen yok.

Önergelerimiz var.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Başkanım, ne zamana kadar devam edecek yani bu süre konulması? Yani iki yılda bir...

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Bunu yemekte istişare ederiz.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Öyle mi?

Bunun tam bir adını koysak da devam etsek...

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – “İki yıl yapalım.” diyorsun mesela.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Dört yıl yapalım bence.

Belediyeler arasında çok ciddi bir sorun var. Bunun bu şekilde olmasını isteyen de var tersinin olmasını isteyen de var.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – “Ben paramı toplayayım.” diyor adam.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Tabii, belediyeler haklı orada... Para toplamak istiyor.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Değil mi? Belediye Başkanı olarak düşünüyorsunuz.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Yani ikili bir açmazda aslında belediyeler bu konuda.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Katılıyorum.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – İsteyen de var, istemeyen de var. İsteyen de haklı istemeyen de haklı.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Hayır, herkesin kendine göre bir gerekçesi var.

2 adet aynı mahiyette önerge var, okutup birlikte işleme alıyoruz:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sermet Atay

Sermin Balık

Gaziantep

Elâzığ

Diğer önergenin imza sahibi:

Hasan Özgüneş

Şırnak

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Şeyle ilgili Sermet Bey, “Madde çıkarıldı.” diye söyle, gerekçe uzun çünkü.

SERMET ATAY (Gaziantep) – Bu madde kanun teklifinden çıkarılmıştır arkadaşlar.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Peki.

Maddenin çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Geçici 1’inci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen ve merkez teşkilatında yer alan kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro ve pozisyonlarında bulunan ve yeterliğe hak kazananlardan başvuruları İklim Değişikliği Başkanlığınca uygun görülenler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde İklim Değişikliği Uzmanı unvanlı kadrolara atanabilir. Bu maddeye göre atananların sayısı yirmiyi geçemez. Bunların bu maddede belirtilen önceki kadro ve pozisyonlarında geçirdikleri süreler bu maddeye göre atandıkları İklim Değişikliği Uzmanlığı kadrolarında geçmiş sayılır.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Faruk Bey, buyurun.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, getirdiğiniz bu maddeyle “İklim Değişikliği uzman kadrosuna atamalarda Başkanlık bünyesinde uzman ve uzman yardımcılığı kadrolarında bulunan personel bir defaya mahsus olmak üzere 20 kişi alınır.” diyor. Burada objektif kurallar yerine subjektif kurallar konulmuş, bu da Anayasa’nın 70’inci maddesinde belirtilen “Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.” ilkesine aykırıdır. Hizmete alınma görevinin gerektirdiği nitelikteki herkesin bunun için müracaat etmesi gerekir, bunun da objektif kurallara göre sınavla alınması gerekir. Bu nedenden dolayı, bu maddenin Anayasa’nın 70’inci maddesine aykırılığından dolayı tekliften çıkarılmasını talep ediyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Yalnız, tam dışarıdan, açıktan bir atama değil. Burası uzmanlık ya, teklifi getirenlerin düşüncesi şu: Herhangi bir bakanlıkta uzman kadrosunda çalışanların içinden alınması. Yani o kayda girsin istiyorum.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Hayır, hayır, şöyle, var ama şöyle, Başkanım, şöyle...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Uzman olacak.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Uzman olacak ama sadece bu konuda uzman olanlar bakanlık kadrosunda çalışan...

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Onun içinden de imtihanla vesaireyle yapın diyorsunuz.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Tabii, neye göre alınacak? Mesela soruyorum, Sayın Bakan Yardımcımız burada. Burada siz 20 kişiyi alırken neye göre alacaksınız? Yani orada bana göre objektif kurallar koyup belli sınav yapmanız gerekir, bu konuda uzman olan kişilerin vasıflarını belirtirsiniz, bu vasıflara uygun olan kişiler arasından sınav yaparsınız, yapmış olduğunuz sınavla bu görevlere adam atamış olursunuz. Yoksa orada subjektif kurallar koymuş olursunuz.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Faruk Bey’in bu görüşlerine ne diyorsunuz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Sayın Başkanım, çok kıymetli vekillerimiz; zaten biz bu maddeyi yazarken şöyle bir anlayışla yazdık: Bizim 27 Ağustos 2022 tarihinde İklim Değişikliği Uzman Yönetmeliği’miz var, çıkarılmış ve Resmî Gazete’de yayımlanmış ve orada hangi usullerle kimlerin alınacağı belli.

Burada şöyle bir zorluk yaşıyoruz, yıllardır iklim değişikliğinin müzakerelerini yapan birisi olarak uluslararası arenada, iklim değişikliği meselesi bir çevre meselesi olmaktan çoktan çıktı. Yani iklim finansmanı var mesela, finansçı bulmanız gerekiyor, iyi finansçılar bulmanız lazım veya müzakerelerde iyi hukukçularınızın olması lazım, iyi diplomatlarınızın olması lazım veya teknoloji transferinde iyi mühendislerinizin olması lazım yani Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarının ekipleri lazım veya uluslararası ilişkileri bilen insanlar lazım, enerji çok fazlaca tartışılıyor, dolayısıyla enerji uzmanları lazım. Bu, karbon vergisi, Avrupa Birliğine girişteki emisyon ticaret sistemi gibi meselelerde Ticaret Bakanlığındaki

uzmanlardan bize lazım. Özellikle Tarım ve Orman Bakanlığında orman konusunu bilen çünkü uyum için bunlar lazım, tarım konusunu bilen insanlar lazım, çevre mühendisi lazım, biyolojiyi bitirmiş olan biyolog lazım. Yani artık ülkenin bir kalkınma meselesi oldu iklim değişikliği meselesi, sadece çevre meselesi olmaktan çıktığı için biz de bu İklim Başkanlığını kurduk ve bu İklim Başkanlığının içinde uluslararası müzakerelerde zaten yıllardır bizimle beraber çalışan diğer bakanlıklardaki uzman arkadaşlarımız var yani müzakerelere gidiyoruz. Mesela taraflar toplantısına gidiyoruz, bu sene Mısır'a gittik, Çevre Komisyonumuz da gelmişti. Orada, 30 ayrı salonda müzakere yapıyor 195 ülke. Mesela teknoloji transferi tartışılıyor, oraya Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarındaki uzmanlar gelip tartışıyorlar, onların görüşleri çerçevesinde yürüyor veya enerjiyle ilgili konular tartışılıyor Enerji Bakanlığının ekibi geliyor veya ticaretle ilgili meseleler oluyor Ticaret Bakanlığının ekibi geliyor, Hazine ve Maliye Bakanlığı finansman konularında Türkiye'yi zora sokacak bir durum var mı diye onlara bakıyor. Sadece burada değil, G20 toplantılarında da aynı şeyler oluyor. Dolayısıyla, o uzman çocukların, gençlerin o bakanlıklarda çalıştıkları doğrudur. Biz, sadece burada dışarıdan bir atama yapmayacağız, Sayın Başkanımızın da söylediği gibi, oralarda bulunan uzman arkadaşlar bizim İklim Değişikliği Başkanlığında yani müzakereleri ve içerideki, özellikle şehirlerdeki iklim değişikliğine uyum konularını yürütecek çekirdek bir ekip olduğu için onları transfer etmeye çalışıyoruz. Çok böyle kolay da değil o bakanlıklardan bunları almak çünkü biz bu uzmanları buraya alabilmek için en azından... Zaten bu arkadaşlar uzman yardımcısı olarak oralara girmişler Hazine ve Maliye Bakanlığına, daha sonra sınavları geçip uzman olmuşlar ve oranın kıymetli uzmanları. Biz bu uzmanları İklim Değişikliği Başkanlığına alarak bünyemizde çalıştırmak istiyoruz, dışarıdan herhangi biri atanmayacaktır.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan Yardımcım.

Şunu söylüyorsunuz, Faruk Bey, benim anladığım şu: Bu 20 kişi değişik bakanlıklarda bu işle tefrik edilmiş, çalışan, tecrübeli adamlar. Kanuna sayamam diyorsun. Tarımda var, Ticarete var, orada var.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Yönetmelikte var zaten, yönetmeliği de var.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Yönetmelik de ayrı bir şey. Uygulamada diyorsun ki: Tarım Bakanlığında bizimle bu işi çalışan tecrübeli uluslararası alanda uzmanlar var, Ticarete var, bilmem nerede; ben hepsini nasıl yazayım diyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hatta Merkez Bankasında var.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Peki, nasıl seçeceksiniz?

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Seçilmiş zaten, hazır, tecrübeli adamlar, çalışıyorlar diyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Onlar sadece naklen geçecek ya.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Siz de haklısınız, orada haklı. O da, iki taraf da haklı burada.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Keşke bulsak yani, bulamıyoruz da.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Sayın Başkan, anlıyorum da sadece beni anlamanızı istiyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Yo, anlıyorum efendim.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – İkiniz de haklısınız.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Şimdi, diyorsunuz ki: “Bakanlıklarda bu konuda uzman arkadaşlarımız var, biliyoruz, biz bunları alalım.” Ben de diyorum ki: Kendisini ispat etmiş öyle öyle uzmanlar var ki siz çağırırsınız onların içerisinde en iyiyi seçersiniz. Bizim istediğimiz şu: Türkiye’yi yönetirken en iyileri yönetsin; torpille adam alınmasın, oraya layık olmayan adamlar gelmesin. Böyle olduğu zaman da ülkenin durumu ortada.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum Sayın Faruk Sariaslan, katkılarının için gerçekten teşekkür ediyorum.

Sayın Tüzün, söz istiyor musunuz efendim?

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Vallahi, ne diyelim Başkanım, “Adres belli.” diyor.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Yani iki taraf da haklı burada.

Peki, teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yeni madde ihdasına dair önerge vardır, önergeyi okutup işleme alacağım.

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi’ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE... - 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun ek 6 ncı maddesine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu maddeye göre belirlenen OSB sınırlarının değiştirilmesi ile bu OSB’lerin diğer iş ve işlemleri bu Kanunun hükümlerine tabidir.”

Celalettin Güvenç

Kahramanmaraş

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu’nun ek 6’ncı maddesiyle belirlenen Erkenez OSB, Aksu OSB ve Türkoğlu-2 OSB sınırlarının değiştirilmesinin ve bu OSB’lerin diğer iş ve işlemlerinin mezkûr kanun hükümlerine göre yapılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Çoğunluğumuz vardır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda ihdas edilen madde hakkında görüşme açıyorum.

Söz isteyen yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Yeni bir önerge daha var.

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi’ne aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE... - 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ekli (I) sayılı Cetvelin "II- Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (a) sırasında yer alan "ve Mimar" ibaresi ", Mimar, Peyzaj Mimarı ve İç Mimar" şeklinde değiştirilmiştir.

Kadir Aydın	Sami Çakır	Sermet Atay
Giresun	Kocaeli	Gaziantep
Sermin Balık	Alev Dedegil	Ahmet Çakır
Elâzığ	İstanbul	Malatya
Cemil Yaman	Fatih Süleyman Denizolgun	Tamer Akkal
Kocaeli	İstanbul	Manisa

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Mimarların yoğun talebi üzerine Eyüp Bey, bu konuda belki kısa bir bilgi verirseniz seviniriz meslektaşları adına.

Buyurun.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz, Değerli Bakan Yardımcım, kıymetli bürokratlarımız; ben de bu, kamuda çalışan peyzaj mimarları ve iç mimarların yaşamış olduğu mağduriyetle alakalı söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğamızın korunması, çevremizin güzelleştirilmesi, insanların ve tüm canlıların daha yaşanabilir bir ortamda hayatlarını devam ettirebilmeleri için çalışan, millet bahçelerimizin mimarları peyzaj mimarlarımız ve iç mimarlarımızın kamuda çalışanlarının yaşamış olduğu bir sorun vardı, biz de bunu uzun süredir arkadaşlarımızla çalışıyoruz. Ben isterseniz sorunu değerli Komisyon üyelerimize bir ifade edeyim.

Kamuda mühendis ve mimar kadrosu var, biliyorsunuz. Mühendis kadrolarının altında, eğitimleri aynı olmamasına rağmen inşaat mühendisleri, gıda mühendisleri, kimya mühendisleri, endüstri mühendisleri hepsi burada çalışabiliyorlar fakat mimar kadrosunun altında da yapı mimarları, peyzaj mimarları ve iç mimarlar 2017 yılına kadar sorunsuz bir şekilde istihdam ediliyordu. 2017 yılında YÖK’e sorulan bir görüş sonrası “Mimar ve peyzaj mimarı aynı değildir.” diye bir ifade ortaya konuldu ve buna da şöyle bir yorum getirildi: Aslında, buradaki ifade, inşaat mühendisi ile makine mühendisi nasıl aynı değilse veya bir gıda mühendisi ile endüstri mühendisi aynı değilse buradaki ifade de bu şekildeydi, fakat burada şöyle bir sorun ortaya çıktı: Kamuda mimar kadrosunda peyzaj mimarlarımız veya iç mimarlarımız çalıştırıldığında, Sayıştay, YÖK’ün vermiş olduğu bu görüş neticesinde “Mimar kadrosunda çalıştırılmaz.” diye bir yorumda bulunuyor ve burada çalışan arkadaşlara zimmet çıkma durumu ortaya çıkıyordu.

Diğer konuda da peyzaj mimarları ve iç mimar kadrosu ihdas edilip burada eğer bu arkadaşlarımız çalışırsa, teknik hizmetler sınıfındaki tabloda kendilerinin isimleri bulunmadığı için diğer kategorisinde değerlendiriliyor ve iki yıllık teknikerlerle aynı özlük haklarına sahip oluyor ve kamuda çalışan binlerce peyzaj mimarı ve iç mimar ortalama 7 bin lira daha bu meslektaşlarından düşük seviyede maaş almak zorunda kalıyordu.

Biliyorsunuz, geçtiğimiz günlerde geçirmiş olduğumuz, Meclisimizde kabul edilen kanunla 458.615 sözleşmeli personel de kamuya geçti, devlet memuru oldu. Bu, sözleşmeli memur olan peyzaj mimarı ve iç mimarlar da daha önce bu sorunla karşı karşıya gelmişti ve önceki dönem Bakanımız Zehra Zümrüt Selçuk Hanım ve şu an Ticaret Bakanımız olan o dönemki Grup Başkan Vekilimiz Mehmet Muş Bey’in o dönemki gayretleriyle kamuda çalışan sözleşmeli peyzaj mimarlarının sorununu gidermiştik fakat o sözleşmelilerin hepsi memuriyete geçtikleri için, şu anda binlerce peyzaj mimarımız

bu sorunla karşı karşıya kaldılar. Biz de Sayın Cumhurbaşkanımızla, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanımızla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımızla, Grup Başkanlığımızla ve Çevre Komisyon Başkanımızla, milletvekillerimizle görüştük, bugün, bu getirilen önergeyle, yeni maddeyle buradaki mağduriyet inşallah giderilecek sizlerin oylarıyla. Ben arzu ederim ki buradaki mağduriyetin iktidarıyla muhalefetiyle tüm milletvekillerimizin desteğiyle giderilsin. Tabii, bu konuyla biraz uğraşan bir kardeşiniz olarak -Çevre Komisyonu üyesiyim ben, İçişleri Komisyonu üyesi olmadığım için bu teklifte imzam yok ama- benim sizlerden ricam, hep birlikte, inşallah, bu mağduriyetin giderilmesidir.

Şimdiden destek olan herkese, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere teşekkür ediyorum. İnşallah, bu Komisyonda da bu kanunumuz kabul edilir ve inşallah, Genel Kurulda da milletvekillerimizin desteğiyle yasalasır ve tüm peyzaj mimarlarımızın ve iç mimarlarımızın sorunu giderilmiş olur.

Ben şimdiden tüm meslektaşlarıma hayırlı olsun diyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Teşekkür ediyorum.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Vekilim, “iktidarıyla muhalefetiyle” diyorsunuz da önerge yazılırken bize hiç söylemediniz, kendiniz hazırlayıp, kendiniz okudunuz. Biz imza atardık gerekirse. Niye söylemediniz?

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Ben imza atamadığım için bilmiyorum. Oy birliğiyle diye geçiririz.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – İmza atardık yani. Sözde böyle diyorsunuz da uygulamada hiç böyle değilsiniz, onu hatırlatayım.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Şöyle, ben vermediğim için Sayın Vekilim.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Verenlere söylüyorum o zaman.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Meclise geldiğinde de inşallah hep birlikte oy birliğiyle geçiririz; tüm meslektaşlarımız da teşekkür eder hepimizce.

Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Kaç kişi var böyle kamuda çalışan?

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Kamuda çalışan yaklaşık 3 bin peyzaj mimarımız var bu şekilde.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz isteyen yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Buna bağlı bir şey var, cetvelin düzenlenmesinde ihdas var, onu da okutuyorum:

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE ...- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı Cetvelin “A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar” kısmının “2- Kadroları Teknik Hizmetler Sınıfında yer alan personel” bölümünün (a) sırasında yer alan “mimar,” ibaresinden sonra gelmek üzere “peyzaj mimarı, iç mimar” ibaresi eklenmiştir.

Kadir Aydın	Müslüm Yüksel	Sermet Atay
Giresun	Gaziantep	Gaziantep
Sermin Balık	Alev Dedegil	Ahmet Çakır
Elâzığ	İstanbul	Malatya
Cemil Yaman	Fatih Süleyman Denizolgun	Tamer Akkal
Kocaeli	İstanbul	Manisa
		Mustafa Hilmi Dülger
		Kilis

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, peyzaj mimarı ile iç mimar kadro unvanları kadroları Teknik Hizmetler Sınıfında yer alan personel bölümünün (a) sırasına alınmaktadır.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek amacıyla, görüşmelere teklifte bulunan mevcut madde numaraları üzerinden devam edilecektir.

Madde numaraları Komisyon Başkanlığınca redaksiyon yetkisi kapsamında yazım sırasında da teselsül ettirilecektir.

Bir redaksiyon talebimiz, kabul edilen yeni madde ihdasına ilişkin önergeler nedeniyle teklifin başlığında değişiklik yapılması ihtiyacı doğmuştur. Teklifin başlığı “Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnam’e Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” şeklinde değiştirilmiştir.

Bu değişiklikler kapsamında mevcut 10’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- Bu Kanunun;

a) 9 uncu maddesi 1/1/2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.

BAŞKAN CELALETİN GÜVENÇ – Maddeyle ilgili bir önerge var, okutuyorum.

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4895) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 10’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 10- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.”

Sermet Atay

Sermin Balık

Gaziantep

Elâzığ

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin 9’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmış olması sebebiyle yürütme maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

11’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Maddeyle ilgili söz isteyen yok, önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Teklif üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun tüm üyelerine katkıları için hassaten, özellikle teşekkür ediyorum. Teşekkür ediyorum hepinize, hazırlayan arkadaşlarımıza.

Özel sözcüleri de öneriyoruz.

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

İçtüzük’ün 45’inci maddesi uyarınca (2/4895) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel, Kocaeli Milletvekili Sami Çakır, Manisa Milletvekili Tamer Akkal, Kocaeli Milletvekili Cemil Yaman, İstanbul Milletvekili Fatih Süleyman Denizolgun, Bilecik Milletvekili Selim Yağcı’nın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Celalettin Güvenç

Kahramanmaraş

BAŞKAN CELALETTİN GÜVENÇ – Sözcüleri de oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi için salı günü saat 15.00’e kadar süre veriyoruz.

Hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bakanımız yemeğe davet ediyor.

Hayırlı uğurlu olsun inşallah.

Kapanma Saati: 18.21